

8
69

LACARA

L XVIII
716
FEBRUARIE 1969

ÎN TREAGA ȚARĂ S PENTRU AL

DE LA UN CAPĂT
LA ALTUL AL ȚĂRII
UN VIU DIALOG
CREATOR

Candidații Frontului Unității Socialiste se întâlnesc cu alegătorii

Sala de festivități a Consiliului popular municipal Hunedoara. În această zi cetățenii din circumscripția electorală nr. 16-Hunedoara s-au adunat aici pentru a discuta cu candidatul în alegerile pentru Consiliul popular județean, maestrul furnalist Gheorghe Cișmaș, propus de Frontul Unității Socialiste.

Discuțiile au pornit ușor, ca între oameni ce se cunosc bine și își știu rosturile. În cuvinte simple, rostite cu convingere, oamenii au vorbit mai întâi despre toate câte s-au făcut și se fac în țara noastră. Hunedoara de azi este ea însăși o dovadă puternic convingătoare a culmilor pe care se află azi România socialistă. Despre orașul lor drag oamenii au vorbit cu mândrie; aici se realizează azi aproape 60 la sută din producția de oțel a țării; aici a înflorit o orbe complet nouă. Numai în primii trei ani ai cincinalului actual s-au dat în folosință în Hunedoara 2 080 de apartamente; în acest an se vor mai construi 1 135. Noua unitate spitalicească cu 700 de locuri, terminată anul trecut, va fi utilată cu tot ce-i mai modern. Și despre multe altele s-ar mai putea vorbi la Hunedoara. Fondurilor mari date de stat li s-au adăugat munca entuziastă a cetățenilor care în întrecerea patriotică au realizat, numai anul trecut, lucrări gospodărești în valoare de multe milioane.

Cu grijă de buni gospodari, cetățenii au făcut și multe propuneri: să se amenajeze locuri de odihnă și recreare, să se amenajeze unele străzi, să se dezvolte o serie de unități comerciale. Toate propunerile lor au fost însoțite de soluții practice care s-au dezbătut la întâlnirea cu candidatul.

...Ca la Hunedoara, pretutindeni în orașe și sate, sutele de mii de cetățeni ce participă la întâlnirile cu candidații Frontului Unității Socialiste nu se mulțumesc doar să treacă în revistă marile înfăptuiri existente pe toate planurile construcției socialiste; ei se gândesc cu deplină răspundere civică la viitor, la ceea ce mai trebuie făcut acolo unde muncesc și trăiesc, ca viața tuturor să fie mereu mai plină, mai bogată, mai frumoasă.

La Timișoara, bunăoară, în circumscripția electorală nr. 10, unde candidează muncitoarea Maria Filipan pentru alegerile în Consiliul popular județean, cetățenii au discutat despre contribuția lor la amenajarea muzeului satului băhănean și construcția unui motel lângă Pădurea Verde. Aceste obiective urmează a fi realizate pe teritoriul circumscripției lor, ceea ce îi obligă să dea acestor locuri o înfățișare mereu mai frumoasă. Propuneri și soluții s-au găsit multe: să se amenajeze covoare florale pe marginile străzilor, pe spațiile libere dintre case, să se amenajeze grădinițe cu bănci, iar în colțul aliei C. F. R. să se facă o mică fântână arteziană.

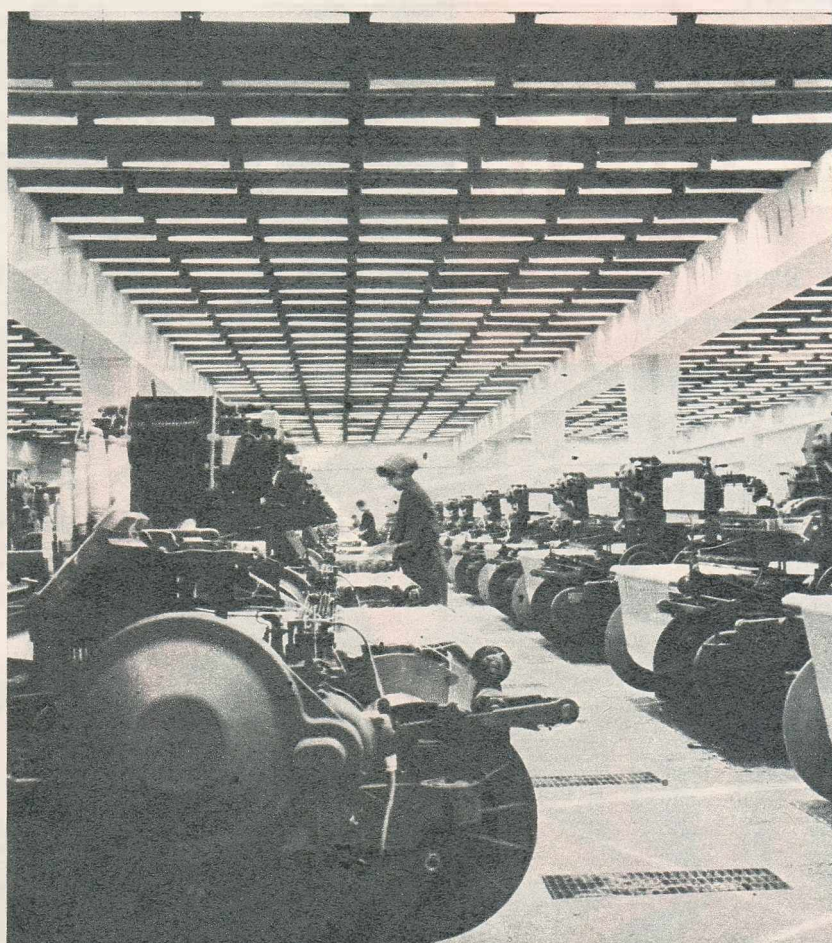
Pe meleagurile doljene, în satul Sîmnicul de Sus, la întâlnirea inginerului Alexandru Heinrich, candidat în alegerile pentru Marea Adunare Națională cu cetățenii din circumscripția electorală nr. 2-Dolj, s-au amintit multe din realizările din acești ani în ridicarea edilitar-gospodărească a satului — la baza cărora se află existența cooperativei agricole de producție — și s-au făcut propuneri privind rezolvarea unor probleme: construirea a încă 3-4 clase pentru extinderea spațiului de școlarizare în perspectiva generalizării învățământului de zece ani, înființarea unei grădinițe de copii, amenajarea unui sediu pentru dispensarul comunal etc. Materiale pentru aceste lucrări se pot găsi în apropiere, și oamenii au arătat unde, angajându-se cu prezența lor activă la realizarea acestor propuneri.

În alt colț de țară, în satul Roteni, ce aparține comunei Acățari din județul Mureș, unde Nemeș Eugen, președintele cooperativei agricole de producție din comună, s-a întâlnit cu alegătorii săi care l-au propus candidat al Frontului Unității Socialiste pentru alegerile în Consiliul popular județean, oamenii au vorbit cu mândrie despre faptul că numai anul trecut valoarea producției globale a cooperativei de producție s-a ridicat la zece milioane lei. Apoi ei s-au gândit la noi lucrări, cum sînt: modernizarea drumului ce leagă satul de centrul comunei, amenajarea unui punct sanitar, a unor ateliere meșteșugărești, construirea unei grădini de vară.

Dincolo de Piatra Neamț, pe pământurile renumitului sat Sabasa, propulsat în literatură de uriașa forță sadoveniană, oamenii au discutat despre preocupări din zilele noastre, făcînd bilanțul minunat al unor înfăptuiri contemporane, în întâlnirea lor cu Ștefan Boboș, prim-secretar al Consiliului județean al P.C.R., președintele Consiliului popular județean Neamț, candidat în alegerile pentru Marea Adunare Națională. Oamenii de prin aceste locuri trăiesc o epocă de mari și adînci transformări în mereu mai bine. Numai în acest an pentru dezvoltarea industriei județului se alocă un miliard de lei. Răspunzînd acestei griji părintești, cetățenii din satul Sabasa și-au propus să facă în acest an câteva lucrări (amenajări și extinderi la școală, construirea de trotuare «ca la oraș», spații verzi cu multe flori) care să înfrumusețeze aceste locuri pe măsura vieții de azi a locuitorilor lor.

...Și tot astfel în întreaga țară, într-o atmosferă însuflețită, creatoare, oamenii se întâlnesc cu candidații lor, trec în revistă toate câte s-au făcut și fac planuri de viitor. Fiecare dorește ca acolo unde trăiește — sat, cartier, bloc — totul să fie mai alt fel, mai bine aranjat, ca viața să le fie tuturor mai plăcută. Ca adevărați stăpîni ai destinelor lor, oamenii privesc spre orizonturile țării, spre viitorul ei, gîndind cum și ce nume să facă la locul lor de muncă, într-o deplină unitate în jurul partidului și guvernului, astfel ca fiecare să-și sporească contribuția sa la înălțarea României socialiste pe noi trepte ale progresului multilateral. Prin acest amplu dialog public se pun bazele marilor înfăptuiri ale anului 1969, anul sărbătoririi celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei, al celui de-al zecelea Congres al partidului, anul pe care întreg poporul nostru, într-o puternică efervescență creatoare, s-a angajat să-l cinstească cu realizări demne de vremurile pe care le trăim.

Stan VLAD

La începutul lui ianuarie a intrat în funcțiune la Iași o nouă secție la Tesitoria de mătase.

Memento electoral

Atmosfera sărbătorească din preajma alegerilor de la 2 martie este marcată și de pregătirile asidue ale colectivelor artistice, profesioniste și de amatori, care s-au angajat să prezinte programe cu prilejul întâlnirilor candidaților cu alegătorii.

Lista completă a spectacolelor înscrise în evidența Comitetului pentru Cultură și Artă al municipiului București nu este posibil de redat în spațiul restrîns de care dispunem. Menționăm însă că ea cuprinde toate genurile de artă interpretativă.

Remarcăm, în primul rînd, prezența brigăzilor artistice de agitație. Titlurile programelor acestora exprimă nu numai conținutul lor ci și entuziasmul cu care poporul nostru întîmpină alegerile: «Dau votul României socialiste» (brigada Casei de cultură a sectorului 8), «Votăm, votăm, ca să fim fericiți» (colectivul artistic al uzinelor textile «7 Noiembrie»), «Votăm pentru înflorirea patriei» (brigada Fabricii de pîne «Steagul roșu») ș.a.

Majoritatea ansamblurilor se prezintă cu tarafuri și soliști de muzică populară, cu echipe de dansuri: uzinele «Timpuri noi»; «Automatica», «Combinatul poligrafic «Cas Scînteii». Nu este neglijat nici genul muzicii ușoare — orchestra și soliștii Casei de cultură a sectorului 2 etc.

Cei mai buni recitatori din Ministerul Căilor Ferate încearcă de pe acum emoțiile avanpremierii. Tracul pare să fie mai ușor suportat de către membrii marilor ansambluri: corul reunit al uzinelor «23 August» și «Republica», fanfarele uzinelor «Grivița roșie», «Autobuzul» ș.a.

Pe lângă un recital de versuri, Casa de cultură a sectorului 3 a montat sceneta «Dinastia lui Ion la vot», iar colectivul de teatru al Casei de cultură a sectorului 1 prezintă actul III al «Scrisorii pierdute».

Pe agenda culturală sînt înscrise și colectivele profesioniste. Actorii teatrelor «Mic» și «Giulești» se vor prezenta cu recitari, Teatrul «Lucia Sturdza-Bulandra» pregătește, în colaborare cu ansamblul «Periștea», un program artistic complet, iar teatrele «C.I. Nottara» și «Ion Creangă» repetă două montaje literar-artistice.

Sergiu ANDON

REGĂTEȘTE

ERILE DE LA 2 MARTIE

Creștere eritată

Craiova de azi reprezintă un elocvent ter-
m de comparație al prefacerilor urbane ai
or autori sînt înșiși craiovenii. Ei au înăl-
«cetățile luminii și chimiei», multiplele
cătăi industriale și de interes social-cultu-
noile cartiere de locuințe Brazda lui
vac, Calea București, Calea Unirii, Calea
erinului etc.

Această apreciere s-a făcut auzită și în
narea generală a cetățenilor din circum-
scripția electorală județeană nr. 32-Craiova
e, zilele trecute, și-a desemnat candidatul
ntre alegerile de deputați: ing. Adrian
rnoviceanu — directorul Trustului de
nstrucții locale-Craiova.

Adrian Gornoviceanu face parte din acea
egorie de oameni care izbutesc să polari-
ze în jurul lor toate energiile și să le
realizeze pe făgașe rodnice. În afară de hăr-
sie și pricepere, el ține foarte mult să-și
specte cuvîntul dat. Acest lucru este do-
dit și de cele 300 apartamente ce au fost
te în folosință peste plan în anul 1968 de
tre Trustul de construcții locale-Craiova.
Biografia lui este legată direct de viața
nstructorilor, urcînd cu curaj scara ierar-
rilor profesionale specifice acestei ramuri:
ferent, inginer, atașamentist, diriginte de
ntier, inginer șef de șantier, director teh-
c de trust și acum, la 34 ani, în funcția de
rector de trust. De altfel, Ordinul muncii
asa a III-a care i s-a decernat în anul 1968
estă înalta sa capacitate profesională, pre-
m și noblețea profilului său moral.

Carol BORA

O veche cunoștință

În urmă cu cîțiva ani, mînat de treburi re-
portericești, am ajuns în orașul Vișeu de
Sus. Prima cunoștință pe care am făcut-o
cu acest prilej a fost Gheorghe Caniuc. Era
vicepreședinte al Sfatului popular raional,
funcție pe care a deținut-o zece ani. Am
discutat mult despre transformările care
au avut loc în anii noștri în satele vișovene.
Ultima dată ne-am întîlnit toamna trecută
în sala de festivități a Consiliului popular
județean Maramureș. Reprezentanții oame-
nilor muncii de naționalitate ucraineană
l-au ales în unanimitate ca președinte al

Consiliului județean al oamenilor muncii de
naționalitate ucraineană. De cîteva luni fuse-
se numit într-o altă funcție de răspundere
— director al Întreprinderii de industrie
locală Vișeu de Sus. Talentul și priceperea
sa de a munci cu oamenii, care l-au făcut
cunoscut în satele de pe valea Izei și Vișeuului,
măsurile eficient aplicate au contribuit la
realizarea integrală a planului pe anul trecut.
Ca urmare a aplicării celor 5 studii privind
organizarea științifică a producției s-a reali-
zizat un spor de producție lunar de 200
tone mozaic, s-au deschis noi cariere de
marmură.

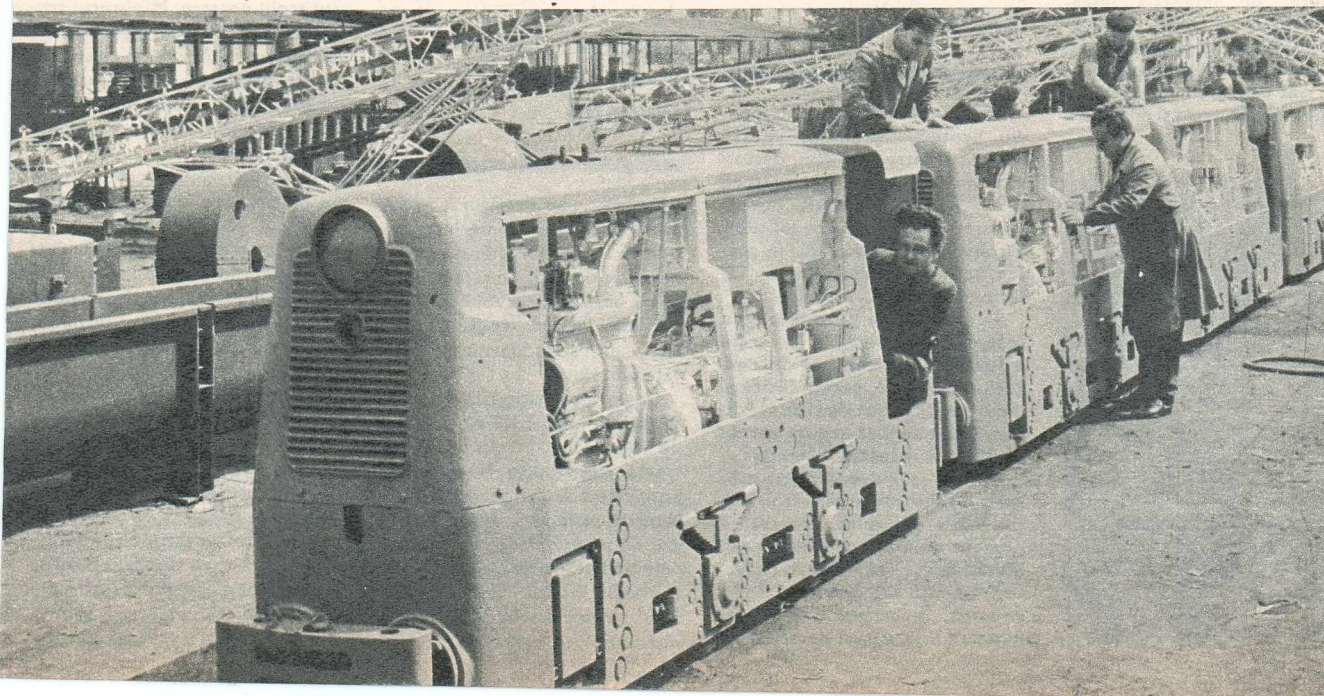
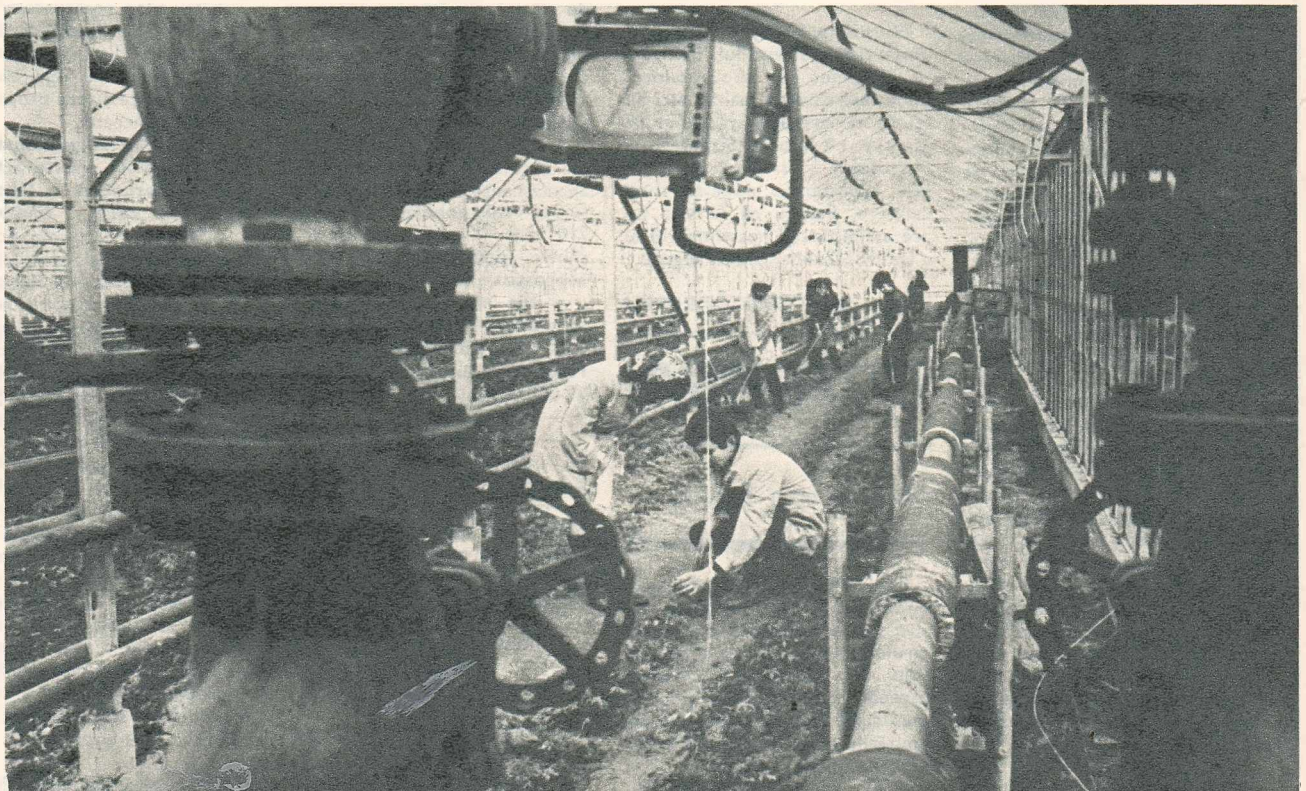
«Pe linia valorificării resurselor locale și
a introducerii unor sortimente mai variate
de bunuri de larg consum mai avem multe
de făcut» — îmi mărturisea atunci Gh. Ca-
niuc. De altfel, sarcinile pe acest an prevăd
printre altele dublarea producției de mobilă,

sporirea capacității de producție la mozaic
de marmură cu 6 000 tone (aproape 80%) și
intrarea în funcțiune a unor secții noi, ca
stația de criblură care va da anual o producție
de 13 000 tone, o secție de prefabricate
care va confecționa tuburi de beton pentru
construcția de fîntini, poduri și podețe,
garduri de beton etc.

«Sîntem hotărîți să depunem toate efor-
turile pentru valorificarea bogatelor resurse
locale din această parte a țării». Cu aceste
cuvinte s-a încheiat discuția noastră.

Zilele trecute oamenii muncii din cir-
cumscripția electorală nr. 75 din Vișeu de
Sus s-au întîlnit pentru a-și desemna can-
didatul în Consiliul popular județean la a-
propriatele alegeri de deputați.

Radu LEVĂRDĂ

▲ Afară e viscol,
și la Complexul
de sere
Vitan-Birzești
se produc tomate.

◀ De pe banda
de montaj
a uzinelor
«Unio»-Satu Mare
ies mereu
noi locomotive de mină.

actualitatea

INSEMNĂRI OMAGIALE
DE REPORTER

33 februarie '69

Am scris și publicat, cu vreo cincisprezece ani în urmă, un reportaj intitulat «Un deputat conduce o locomotivă». Era vorba de Ștefan Lungu. «Nea Lungu» s-a pensionat. Aveam bunul obicei să-l caut, să-i telefonez. Cu anii am pierdut obiceiul. Îmi cer scuze. Dar nu l-am uitat pe simpaticul grivițean. Pentru că Grivița nu poate fi uitată. Nu trebuie uitată.

Vă amintiți Grivița din iarna lui '33? *Atelierile și cartierul*, aceste două brațe de cîntar care n-au fost și nu vor putea fi separate niciodată: zgură și fum, copii în zdrențe și femei amărite, purtînd suferințe cu ciorbe false. Apoi cadrul se schimbă brusc: tramvaie cu cai, fum, zgură, sărăcie. Apoi îmi tuie în urechi o sirenă, rafale de mitralieră și țipetele băieților care vindeau «edițiile speciale». Apoi amintirile devin parcă pătate de sînge. Vă amintiți Grivița anilor de război, a flăcărilor și mormanelor de moloz, a sărăciei și tristeții, a zumzetului lugubru al avioanelor de bombardament?

Priviți azi Grivița, *Atelierile și cartierul*, și minunați-vă. Deși minunile s-au plămădit sub ochii voștri. Deși voi le-ați plămădit. Contrastul e de la negru la alb. Nu pentru că acum, cînd trimit tiparului aceste rînduri, ninge peste Grivița și, vrînd-nevrînd asociez valurile de fulgi cu valurile de innoiri. Ci pentru că aici există, azi, pulsează, își confirmă existența, întregind-o pe a noastră, zeci de fabrici și uzine, institute de proiectări, licee, școli, spitale și policlinici, un teatru, sute de blocuri noi, mii de apartamente, 160 000 de oameni care au de spus și de adăugat 160 milioane de cuvinte și fapte la istoria noastră de azi și de mîine.

Prima autostradă a țării leagă Piteștiul de București. Dar punctul ei de pornire va fi în Grivița, acolo unde bătrînul tramvai 3 o ia la stînga spre nu mai puțin bătrîna Chitilă. Prima linie electrică de tren leagă Brașovul de București. Dar punctul ei de

pornire se află în Grivița. În București au apărut multe cartiere noi. Dar punctul lor de plecare tot în Grivița a fost.

Priviți *Atelierile*. Și amintiți-vi-le din anii aceia. Aici se reparau vagoane și locomotive. Dar tot aici a clocotit o parte din trecutul nostru revoluționar. Întrii aici cu pioșenie, ca într-un sanctuar. Și-acum se repară locomotive și vagoane: lucrează vreo două mii de oameni. Restul — peste patru mii — au lansat noua premieră industrială numită uzinele de utilaj chimic «Grivița roșie». De aici pornesc în chimia românească și peste hotare utilaje chimice de înaltă tehnicitate, vagoane de înaltă presiune, buloane de carburatoare, vagoane-cisterne și cazane pentru lubrifianti. Am senzația că numai Griviței i se putea face onoarea să utilizeze noua și atît de puternica noastră industrie chimică.

Nu uităm Grivița lui '33 gîndindu-ne la Grivița lui '69. Iată-o pe planșete: noi uzine în locul unor case care nu mai au nici un fel de valoare utilitară, iar după asanare, pe lacurile Străulești și Mogoșoaia, ca și în direcția «liniei Constanța», două noi mari cartiere. Pentru că Grivița nu are astîmpăr. Și neastîmpărul ei a fost totdeauna de bun augur.

Bazil DUNĂREANU

INTERVIURI

Intermezzo ieșean

Perspectivile sînt totdeauna un subiect plăcut de discuție, mai ales pentru interlocutorul gazetarului. Să-i dăm cuvîntul tovarășului Gh. Cambos, prim-vicepreședinte al Consiliului popular municipal lași și să înregistrăm noutățile pe care vrea să le furnizeze cititorului nostru:

— Să pornim de la cele 49 milioane lei beneficii peste plan obținute de industria ieșeană în anul care a trecut. Ce ilustrează? Că lașul se gîndește la el, că se preocupă de el, că perspectivele sînt pentru lași și ieșeni un azi permanent, creat și migălit cu

grijă. Astfel, noțiunea de «sarcini sportive» capătă și în anul acesta un sens concret și are o acoperire în succesele precedente.

— Să dăm glas cifrelor.

— Iată prima cifră: 301 538 000 lei, cit reprezintă noul buget.

— Destinația lui?

— Sfirșitul anului care abia a început va aduce industriei locale ieșene o hală pentru cazangerie și construcții metalice (la întreprinderea «Progresul»), și o nouă autobază (la întreprinderea de transporturi). Gospodăria comunală va primi la rîndu-i 14 500 m rețea de apă și canal, citeva mii metri rețea termoficare, precum și modernizarea a 37 000 mp de străzi.

— Dar în domeniul social-cultural?

— Bineînțeles, n-a fost omis nici acest domeniu. Lașul va avea un nou cinematograful în Copou, citeva creșe în cartierul Tătărași și zona industrială, 32 de săli noi de clasă în învățămîntul de cultură generală, 20 săli de clasă și un internat cu 300 de locuri pentru liceul pedagogic și altele.

— Care sînt perspectivele construcțiilor de locuințe?

— Din fondurile centralizate ale statului se vor construi 2 390 apartamente. Dintre acestea 600 se vor vinde populației, iar altele 210 vor fi construite din fondurile populației și din credite acordate de stat.

— Un ultim capitol: munca patriotică. Cu ce se va solda?

— Cu lucrări edilitar-gospodărești care vor depăși suma de 17 000 000 lei.

— În încheiere?

— În ultima sesiune a consiliului, care s-a desfășurat recent, deputații lașului s-au angajat să nu precupețască nici un efort pentru a da viață acestor planuri, animate de a 25-a aniversare a eliberării și al X-lea Congres al partidului.

Convorbire consemnată de
B. DUMITRU

Știința românească pe o traiectorie ascendentă

La Institutul de cercetări pentru protecția plantelor se remarcă, printre cei mai destoinici, mai pasionați cercetători, și MARTIN HAMAR, doctor în științe biologice. I-am solicitat o convorbire consacrată, în special, activității sectorului pe care îl conduce. Dar, mai întîi:

— «Protecția plantelor» a fost, pînă nu demult, o secție a Institutului central de cercetări agricole, secția fiind acum ca institut de sine stătător. Care au fost argumentele atribuirii acestui «rang»?

— Interesul deosebit pe care partidul și statul nostru îl acordă activității științifice creează în prezent științei românești posibilități largi de afirmare, o traiectorie mereu ascendentă. De aici decurge, în primul rînd, și înființarea Institutului de cercetări

pentru protecția plantelor. Intrînd în anumite detalii specifice, modificarea despre care vorbim s-a produs datorită unei concluzii, și anume: nu este de ajuns doar să semeni grîu și porumb ori să plantezi pomi fructiferi; culturile trebuie protejate de cei dintîi germenii pînă la maturitate, adică recoltare.

— Ce teme de cercetare a finalizat pînă acum laboratorul pe care îl conduceți, și cu ce rezultate?

— Studiul dăunătorilor agriculturii și elaborarea metodelor de combatere sînt principalele noastre preocupări. În anul care a trecut, folosirea izotopilor radioactivi în biologie ne-a ajutat, de pildă, la clarificarea aspectelor modului de viață al rozătoarelor. Cercetările pe teren — mai ales în Cîmpia Dunării, Dobrogea, Argeș, Mureș — și prelucrarea lor în institut ne-au dat răspuns nu numai la întrebările privind «obicejurile» rozătoarelor, ci și la modul cum poate fi stăvilită acțiunea lor distrugătoare. Consiliul Superior al Agriculturii a preluat în acest sens propunerile noastre concrete.

— Ce direcții principale urmărește anul acesta activitatea de cercetare a laboratorului pe care îl conduceți?

— Planul nostru tematic a fost revizuit în sensul rezolvării unor probleme de maximă urgență. În afara studierii temelor noi sau în continuare, răspunzînd chemării institutelor de cercetare și proiectare din sectorul 7, și Institutul de cercetări pentru protecția plantelor și-a luat angajamente concrete pentru sporirea aportului științei la dezvoltarea economiei naționale.

Manifestul Frontului Unității Socialiste, publicat recent, subliniază o dată mai mult necesitatea relațiilor mai directe dintre activitatea de cercetare și producție. Iată așadar un imbold în plus pentru noi, oamenii de știință, de a ne ridica la înălțimea încrederii și ajutorului pe care partidul și statul nostru ni le acordă cu generozitate.

Viorica CIORBAGIU

Cadrele didactice și-au spus cuvîntul

Recent, s-au desfășurat în Capitală lucrările Conferinței naționale a cadrelor didactice, care a avut pe ordinea de zi problemele de bază ale dezvoltării școlii, măsurile pentru continua perfecționare și modernizare a învățămîntului.

Conferința națională a reflectat voința neabătută a oamenilor de la catedră de a-și aduce întreaga contribuție la temeinica pregătire a noilor generații. Debaterile prilejuite de conferință sînt de natură să dea un nou impuls activității de perfecționare a învățămîntului românesc. Tabloul pe care-l înfățișează azi învățămîntul — așa cum este cu-

prins pe larg în Manifestul Frontului Unității Socialiste — bilanț al realizărilor și al perspectivelor de dezvoltare a patriei noastre, plasează țara noastră în rîndul primelor țări din lume, de pildă în ceea ce privește indicele de școlarizare a populației între 7 și 19 ani. Gratuitatea învățămîntului, manualele școlare distribuite gratuit, bursele studențești și în general condițiile de învățură și de viață asigurate studenților, dezvoltarea fără precedent a sistemului de școli de cultură generală și liceale constituie citeva realizări cu care puține țări se pot mindri. Toate acestea au solicitat importante eforturi materiale din partea societății, a statului: numai în primii ani ai cincinalului peste 22 miliarde lei din bugetul statului s-au prevăzut pentru învățămînt, iar în acest an, fonduri ce se vor ridica la 8,4 miliarde lei. Procentul de peste 4% pe care îl reprezintă ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în venitul național situează România la un nivel ridicat pe plan mondial.

Dar participanții au și criticat unele stări de lucruri. În primul rînd, faptul că aplicarea hotărîrilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1968 se face încă cu timiditate: ministerul rezolvă lent problemele de ridicarea eficienței învățămîntului, se fac schimbări în programele de învățămînt în cursul anului școlar, îmbunătățirea procesului constructiv-educativ se desfășoară fără operativitate.

În cuvîntul său, secretarul general al Comitetului Central al partidului a făcut o amplă analiză științifică a modului cum au fost aplicate Directivele sus amintite plenare. Arătînd că, așa cum s-a cerut în cadrul consfăturii, trebuie să se ia neîntîrziat măsurile impuse de perfecționarea învățămîntului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «La această muncă Ministerul Învățămîntului trebuie să țină seama în mai mare măsură de opinia și experiența miilor de cadre didactice dornice să-și aducă contribuția la progresul școlii noastre. Ministerul trebuie să atragă în mai mare măsură colectivele diferitelor instituții de învățămînt, organe de resort locale, în acțiunea de îmbunătățire a structurii și procesului de învățămînt».

Măsuri grabnice trebuie luate în ce privește trecerea la învățămîntul general obligatoriu de 10 ani, stadiul pregătirilor actuale nefiind pe deplin satisfăcător. Elaborarea unor manuale la nivelul celor mai noi cuceriri ale științei a fost de asemenea debătută cu insistență.

Conferința națională a corpului didactic s-a preocupat pe larg de Proiectul de statut al personalului care lucrează în domeniul învățămîntului, care va căpăta putere de lege.

Adoptînd în ultima zi a lucrărilor o chemare adresată tuturor membrilor corpului didactic din patria noastră, conferința a sintetizat în cuvinte înflăcărte con-

cluziile lucrărilor sale, exprimând angajamentul ferm al tuturor oamenilor de la catedră de a-și aduce contribuția entuziastă la făurirea viitorului fericit al patriei.

T. PROSAN

România, așa cum am văzut-o eu

Iată tema unei expoziții suigeneris prezentate în vitrinele agenției «Publicom» din bd. Magheru.

Cu ocazia participării României la Tîrgul internațional de la Lausanne, direcția pavilionului nostru a avut ideea interesantă de a organiza un concurs de desene cu tema: România, așa cum am văzut-o eu. Concursul se adresa școlărilor elvețieni și s-a bucurat de colaborarea Inspectoratului școlar din Lausanne.

Participanții n-au văzut România aievea, dar au cunoscut un colțisor viu din ea — pavilionul românesc de acolo — și au admirat ansamblul folcloric care a prezentat muzica, dansurile și costumele românești. Din această documentare vie și din imaginația unor copii de 10-12 ani, și chiar mai mici, s-au născut desene, amestec de naivitate și talent, surprinzătoare adesea prin ceea ce a reținut sensibilitatea lor de copii. «Tîrg românesc» (Marinette Grimmer), «Satul vesel» (Corinne Gillian), «Dans românesc» (Vallas-Maupas), «Frumoasa Dunăre» (Saleine Decosterd), «Trestii în Deltă»... — sînt cîteva din titlurile unora dintre desenele care au fost premiate.

Încă o dată o formă excelentă de propagandă făcută României în străinătate, pentru care inițiatorii merită felicitări.

Victor PĂDUREANU

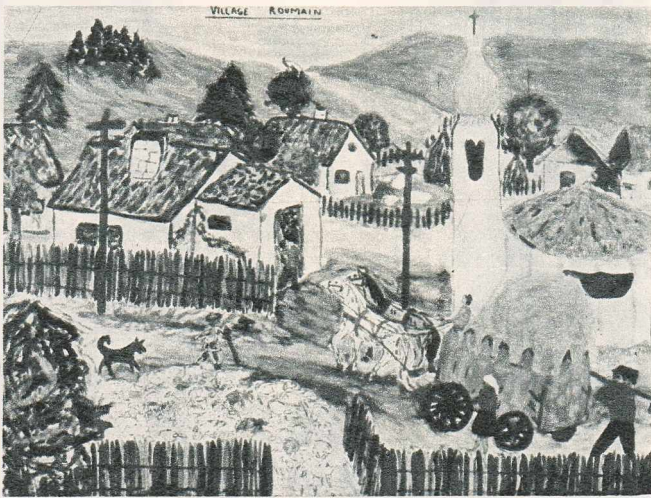
F 03

— Vorbiți-ne despre perspectivele acestui an.

Ing. MIRCEA CODREANU, director al Întreprinderii de utilaje pentru industria ușoară-Tg. Mureș

— La Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară din Tg. Mureș s-a realizat în ultimii ani un volum important de investiții, care a determinat creșterea capacității de producție, introducerea pe scară largă a progresului tehnic și perfecționarea producției, a calității produselor. Astfel, planul producției globale pe anul 1969 a crescut cu 61,8% față de realizările anului trecut, producția-marfă cu 66,8%, iar productivitatea muncii, la totalul salariaților, cu 23,6%.

Începînd de la sfîrșitul anului trecut întreprinderea s-a profi-

lat spre fabricarea cu precădere a utilajelor tehnologice pentru industria ușoară.

Războaiele de țesut, realizate la un înalt nivel tehnic, mașinile de bobinat fire textile, executate pentru prima dată în țară, sînt produse pe care colectivul de muncă al întreprinderii le va da economiei naționale în cursul acestui an. Beneficiul întreprinderii va crește cu 52,5% față de anul precedent, sporind astfel continuu acumulările socialiste.

— *La ce proiecte se lucrează?*

PAVEL BOSINCEANU, inginer coordonator la DSAPC — Constanța

— În primul rînd, pregătim documentația pentru o sumă de construcții turistice pentru Mamaia, Eforie și Constanța. În al doilea rînd, sîntem pe cale să definitivăm studiile privind sistematizarea nordului Mamaiei. Notați că va fi folosit tot teritoriul cuprins între Constanța-Năvodari, incluzînd și lacul Siutghiol. Cu alte cuvinte, Mamaia se va «întinde» pînă la Capul Midia.

— *Practic vorbind, ce se va face?*

— Noile complexe vor fi grupate pe stațiuni, sate de vacanțe, grupuri de vile, cu elemente diferențiate de confort. Ne gîndim la trei mari unități, dacă le putem spune așa: 1) în continuarea Mamaiei, cu un specific oarecum la fel cu al acesteia; 2) Mamaia-sat; și 3) spre Capul Midia, unde un canal va lega lacurile Siutghiol și Tașaul. Toate aceste complexe vor fi «racordate» la arterele de circulație ale Constanței, Bucureștiului și Tulcei. Amintitele complexe vor avea între 60 000 și 70 000 locuri, dintre care peste 15 000 în jurul lacului Siutghiol.

— *Vă mulțumim și vă urăm succes.*

CURIER COMERCIAL

În anul 1968 eforturile depuse de statul nostru în direcția dezvoltării bazei tehnico-materiale a comerțului se traduc prin sporirea cu 160 000 mp a suprafeței comerciale, fapt ce a contribuit la desfacerea unui volum

de mărfuri sporit (în valoare totală de 84,2 miliarde lei, cu 297 milioane lei peste cifra planificată). În anul în curs alte numeroase spații comerciale vor fi construite și date în folosință. Să amintim cîteva:

În așezările muncitorești

Importante fonduri de investiții au fost alocate pentru dezvoltarea și modernizarea comerțului din localitățile și cartierele muncitorești. Astfel, în centrul minier Vulcan se construiește un modern complex comercial cu o suprafață de 2 200 mp. În localitățile Fieni și Pucioasa — centre industriale din județul Dimbovița — sînt în curs de amenajare mai multe unități, care vor asigura o mai bună deservire a populației.

În stațiuni balneoclimaterice

La Sovata și Tușnad se amenajează noi restaurante, iar în stațiunile maritime 2 Mai și Costinești — noi magazine alimentare. La Azuga, Călimănești, Govora, Predeal, Poiana-Brașov, Poiana Țapului și Cheia, vizitatorii vor avea la vară plăcerea să-și facă diverse cumpărături la unitățile din cadrul unor noi și moderne complexe comerciale aflate în construcție.

Reședințele de județ

La Focșani se construiesc trei complexe comerciale, cite un complex sau diverse noi unități de desfacere sînt în curs de construire sau de amenajare la Vaslui, Zalău, Slobozia, Turnu Măgurele, Piatra Neamț, Miercurea Ciuc etc.

SPORT

Ninge, ninge...

...și meciurile de fotbal sînt încă departe. Mărțișorul care ni le aduce, de obicei, în dar este parcă anul acesta mai îndepărtat ca altădată. Ninge nu numai la munte, dar și la șes, și — cuprinși de nostalgia sferei petice de piele — așii cramponelor își încarcă plăminii cu oxigenul rarefiat al piscurilor, urmă-

riți de reporteri și fotografi care ni-i înfățișează în ipostaze vestimentare de rigoare, ca pentru a nu ne pierde ticul hebdomadar.

Așteptînd rendez-vous-ul de primăvară, sîntem menținuți permanent, în atmosfera fotbalului, în anturajul vedetelor. Asistăm cum în locul jucătorilor încep să fie aduși în arenă părinții acestora, ni se oferă confesiuni stupeficante din partea unor turliste care află despre bocancii de fotbal prin intermediul pumnilor lui lăncu de la Farul, în fine, sîntem ajutați să ținem pasul...

Și, în acest timp, ninge, ninge neîncetat, așa cum și trebuie să se întimple, de fapt, la etalonul calendaristic actual.

Boberii au luat drumul pistelor altui continent și speră să readucă în memoria actualității isprăvile mai vechi ale altor vestiți campioni români care i-au precedat. Schiorii, dezmințind cu dirzenia specifică oamenilor de munte soluția ce li se propusese drept explicație a unei ignorări, și anume aceea că n-am fi noi prea talentați la sporturile iernii, alunecă pe tălpile lor înguste și minuișc dibaci, prin Tatra, troienită și ea, arma de tir, clasîndu-se pe locuri fruntașe în competiția cu biatloniștii armatelor altor țări socialiste, cu ierni mai lungi și munți mai înalți.

Înterupîndu-și temporar studiul disciplinelor minții, studenții, care n-au făcut-o pînă acum, îmbrățișează disciplinele hibernale în tabere unde catedra de predare aparține exclusiv profesorului de educație fizică.

Ninge, ninge și parcă fiecare fulg gonește încă o zi din cele care ne mai despart de campionatele europene de box, cărora

le vom fi gazde. Unde? O să vedem, că timp mai este, slavă Domnului!, și de ținut, oricum trebuie să se țină undeva, poate chiar într-un loc-surpriză. Dar să nu anticipăm pentru că altfel nu mai gustăm cum se cuvine surpriza. Și fiindcă sîntem la acest capitol, ne gîndim ce plăcut trebuie să fi fost pentru unii dintre spectatorii galei atletice de simbăta trecută să asiste la splendidul record realizat de Șerban Ioan în noua sală de atletism. Avem, în sfîrșit, o performanță de talie internațională și într-o probă masculină! Descendentul unei celebre familii de polisportivi (Camil Ioan — tată, Virgil Ioan și Tudor Ioan — unchi), tinărul Șerban, membru al Clubului athletic universitar, deține, la acest început de sezon, cea mai bună performanță mondială a noului an în proba sa (și fără pistă de tartan!), ceea ce ar trebui să constituie pentru el — dacă s-o putea! — o consolare pentru neparticiparea la J.O. din Mexic. Recordul său a venit puțin mai tîrziu — ori poate tocmai la timp? — liniștindu-i definitiv pe cei care au hotărît atunci să-l lase acasă. Toată lumea se cere a fi deci mulțumită...

Noi dorim ca începutul făcut de eminentul elev al antrenorului C. Dumitrescu să devină prolific și alți studenți să ocupe tot mai multe locuri în loturile olimpice viitoare. Poziții vacante vor exista, deoarece la acea dată însuși recordmenul de azi va fi lăsat unul liber...

Oare cine zicea că sînt sporturi în care n-avem șanse, uitînd probabil că avem, în schimb, numeroase talente?

Em. VALERIU

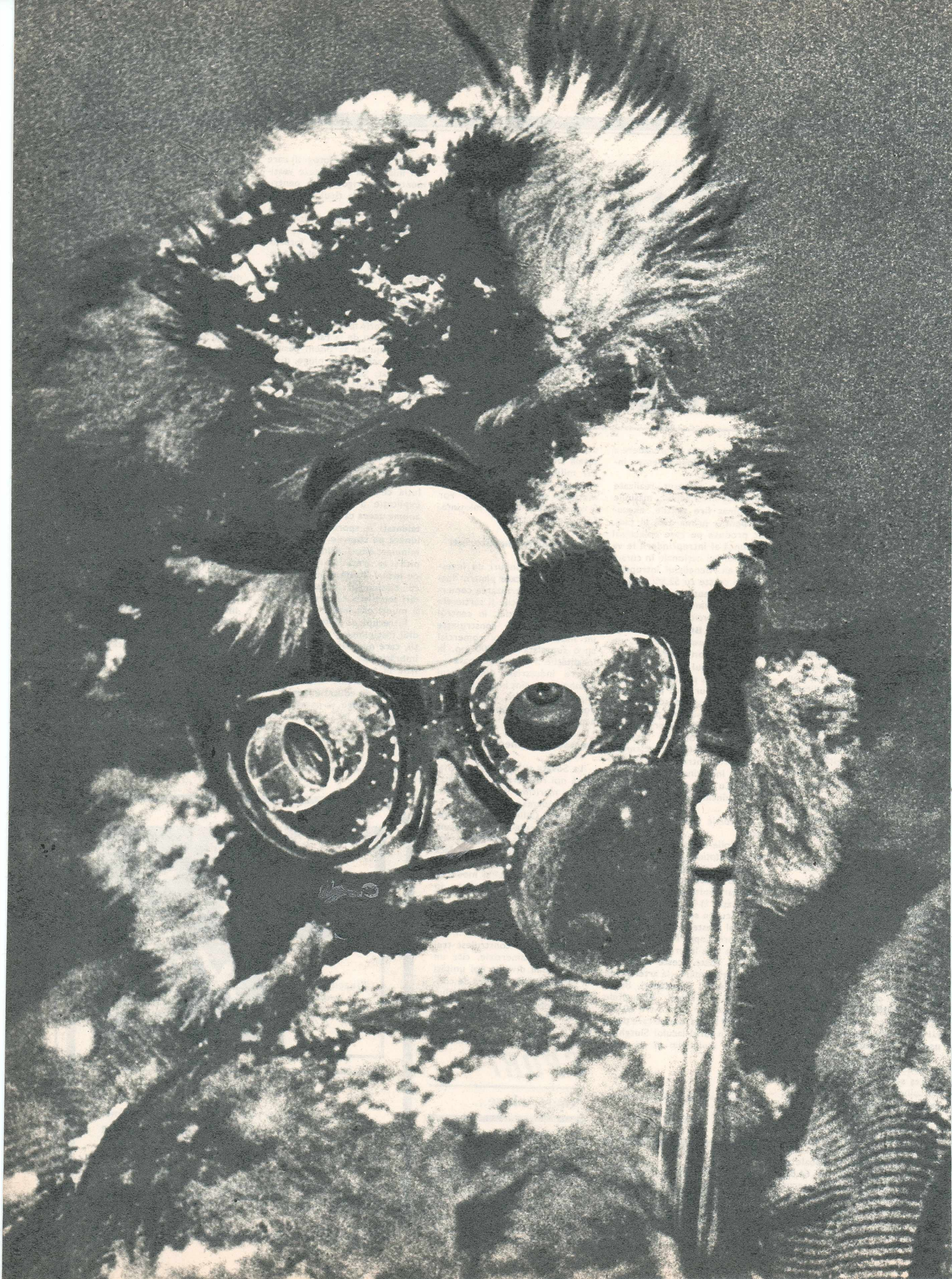
F

Prezentarea
grafică
de
V. OLAC

COPERTA NOASTRĂ

„Ucenicul vrăjitor“ pe scena Operei Române.
Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii».

marșul spre zero absolut

Există o serie de domenii în prezent în care frigul ne oferă o nouă armă, un nou instrument al progresului civilizației. Da, frigul, dușmanul e totdeauna al omului, îi deschide acestuia perspective nebănuite.

În câteva dintre cele mai mari laboratoare ale lumii se desfășoară luptă tăcută dar acerbă pentru cucerirea celor mai joase temperaturi. Imperatori pe care natura nu le-a creat niciodată și, după cât se pare, nu le admite decât până la o anumită limită, până la **LIMITA REALULUI**.

Care este această limită, ce se poate prevedea în legătură cu atingerea ei, ce fenomene noi vor putea fi descoperite? Va apărea o dată cu atingerea **LIMITEI REALULUI** în domeniul frigului un nou univers?

Împreună cu prof. univ. dr. **MIHAI ROSENBERG**, șef de secție la Institutul de fizică al Academiei, «**FLACĂRA**» face bilanțul rezultatelor obținute în întreaga lume în «marșul spre zero absolut».

de Adrian COSTA

Întrebare: Ce este zero absolut, acest personaj despre care se vorbește tot mai mult în ultima vreme? Care sînt jaloanele omului parcurs de știință pentru atingerea ei?

Răspuns: Încă din cercetările efectuate în începutul secolului trecut asupra proprietăților gazelor perfecte — gaze a căror dilatare termică este aproape constantă — cercetări legate mai ales de numele lui Gay-Lussac, s-a născut ideea că trebuie să existe o temperatură-limită la care presiunea și energia gazului s-ar reduce la zero. Prin calcul s-a stabilit că aceasta s-ar petrece la minus 273,15 grade Celsius. Luîndu-se acest punct ca zeroul scării termometrice s-a obținut «scara Kelvin», care pornește tocmai de la zero absolut (zero grade Kelvin), temperatură la care se considera că așa-numita agitație termică încetează cu desăvîrșire.

«Marșul» spre zero absolut a fost deschis de descoperirea de către J.P. Joule și W. Thomson a faptului că prin destinderea printr-un orificiu a unui gaz, comprimat în prealabil și izolat termic, temperatura gazului scade. Repetînd de mai multe ori această operație, devine posibilă răcirea gazului pînă la temperatura la care el se lichefiază.

FOARTE APROAPE, DAR ÎNCĂ INFINIT DE DEPARTE

Obținerea unui gaz lichefiat — continuă profesorul Rosenberg — reprezenta punctul de plecare pentru lichefierea altor gaze mai refractare la această operație. Cu hidrogenul lichid s-au atins 20,27 grade Kelvin. Prin evaporare forțată sub presiune redusă, temperatura hidrogenului lichid se putea coborî pînă la 14 grade Kelvin. Mai rămînea însă un gaz, e adevărat ceva mai rar, heliul, care refuza cu încăpăținare să se lase lichefiat. Este meritul lui H. Kammerling-Onnes, de la vestitul laborator din Leyda (Olanda), de a fi realizat, în anul 1908, performanța

această mască cercetători arctici sovietici în frunta gerurilor de minus 70 grade. Este o imagine halucinantă a «Dușmanului-împotriva căruia omul trebuie să se lupte cu strășnicie. Și totuși dușmanul se formează în unele cazuri — datorită progresei științei — în prieten.

lichefierii heliului. Se atinge astfel temperatura de 4,2 grade Kelvin, care mai putea fi redusă pînă la 1 grad prin evaporarea heliului sub presiune redusă. Dar mai departe? Situația era grea. Fizicienii nu mai aveau la dispoziție un alt gaz pe care să-l poată lichefia, obținînd temperaturi mai scăzute.

Trebuia descoperit un nou principiu de scădere a temperaturii, bazat pe alt fenomen fizic decît detenta și lichefierea gazelor. Acest element nou a fost descoperit în anii 1926-1927 de P. Debye și W.E. Giauque: principiul răcirii magnetice. Și, șase ani mai tîrziu, experiența a confirmat pe deplin această interesantă idee. Pînă la zero absolut mai rămînea numai o miime de grad Kelvin! Dar curînd lucrurile au intrat iarăși în impas. A urmat o nouă perioadă de cercetări, de noi soluții. În 1934, C.J. Gorter, N. Kurti și F.E. Simon au deschis un nou drum de explorare prin așa-numita metodă a răcirii magnetice nucleare, care a făcut cu puțință să se pătrundă în domeniul cuprins între o miime și o milionime de grad Kelvin.

Întrebare: Cît de aproape de zero absolut se află știința contemporană?

Răspuns: Poate că răspunsul corect ar suna cam așa: foarte aproape, dar încă infinit de departe. Desigur, un astfel de răspuns pare paradoxal. Realitatea este că față de un trecut nu prea îndepărtat sîntem foarte avansați, dar, cu cît ne apropiem mai mult de punctul-limită, dificultățile practice și, ceea ce este mai grav, și cele de principiu, devin din ce în ce mai serioase. Iată una din cea de-a doua categorie. Ea rezidă din faptul că în cursul «marșului» spre zero absolut s-au schimbat în bună măsură și concepțiile fizicienilor asupra semnificației acestui punct. La început ea era legată de imaginea unui repaus absolut, de reducerea la zero a energiei corpurilor, dar cu timpul a devenit limpede că, de pildă, oscilațiile atomilor dintr-o rețea cristalină nu vor înceta nici la zero absolut!

Recurgînd la scara temperaturilor absolute, se pare că astăzi sîntem undeva pe aproape de 0,000 001 grade Kelvin. Însăși obținerea acestei temperaturi constituie o strălucită realizare experimentală, o performanță care nu poate fi atinsă decît în câteva laboratoare de criogenie foarte bine utilitate.

E lesne de imaginat ce măsuri severe de precauție au fost luate pentru a se asigura izolarea termică la această temperatură!

PE CE «TERMOMETRE» PUTEM CITI «ZERO ABSOLUT»?

Întrebare: Cum se poate măsura o astfel de temperatură extraordinară de scăzută? Pe ce «termometre» putem citi milionimea de grad Kelvin?!

Răspuns: În general măsurarea temperaturii se bazează pe o lege fizică prin care se stabilește o legătură între o anumită mărime și scara temperaturilor. În cazul termometrelor cu mercur este vorba de legea dilatării termice a unui volum de lichid, din care rezultă că alungirea relativă a coloanei de mercur este proporțională cu temperatura. În cazul temperaturilor apropiate de zero absolut fizicienii au recurs la altă lege, descoperită de P. Curie în 1898 și aplicată la magnetismul nuclear. Situate într-un cîmp magnetic, nucleele dintr-o bucată de metal manifestă un magnetism a cărui mărime este

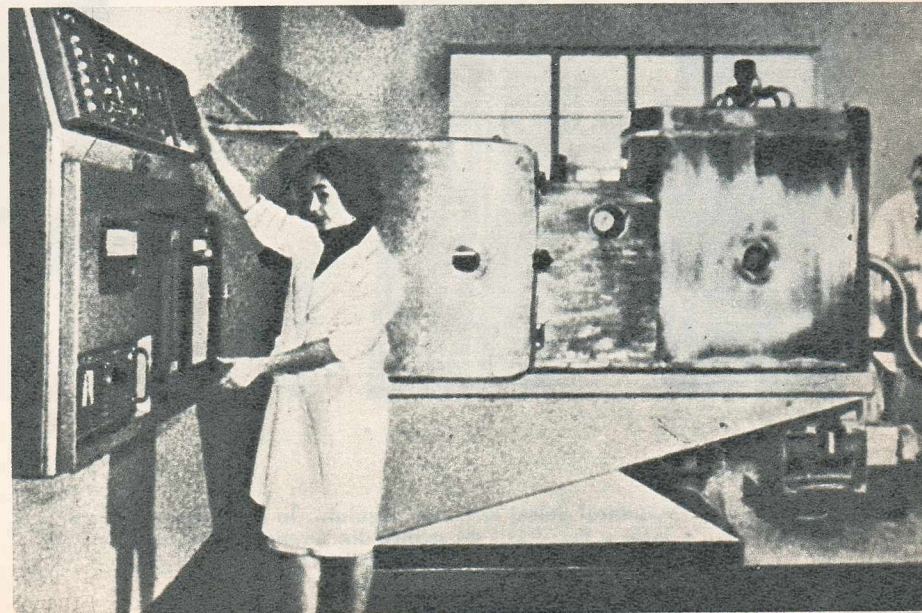
invers proporțională cu temperatura. Astfel determinarea temperaturii spre zero absolut se poate face indirect, măsurînd magnetismul nucleelor răcite.

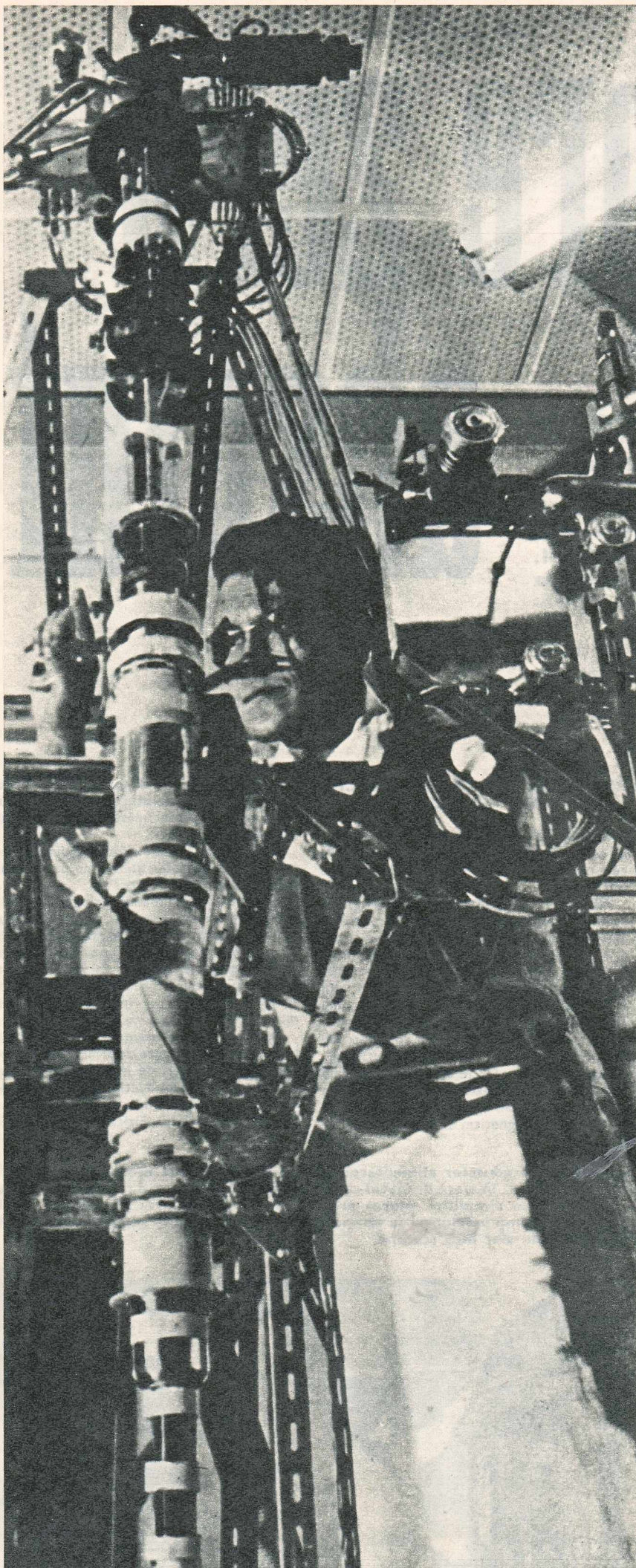
Întrebare: Trebuie situată știința frigului printre domeniile științei de avangardă? Și, în caz afirmativ, de ce?

Răspuns: Fără îndoială, criogenia este în zilele noastre un domeniu de avangardă al științei. Aceasta se datorește faptului că, cu fiecare fracțiune de grad cucerită din greu și care ne apropie de zero absolut, ne situăm în noi condiții fizice, încă necunoscute, și în care proprietățile materiei ne mai pot prezenta multe surprize.

Tocmai această situație privilegiată a fizicii temperaturilor scăzute a permis să se descopere fenomene atît de neașteptate și interesante ca supraconductibilitatea și suprafluiditatea, care prezintă un deosebit interes științific și practic. Fizica temperaturilor

Liofilizarea produselor alimentare: interesul pentru noua metodă este cu atît mai mare cu cît, în afară de faptul că asigură buna conservare a tuturor calităților produselor, ea simplifică enorm problemele de depozitare: alimentele pot fi păstrate un timp îndelungat la temperatura camerei. Dar — se plîng economiștii — instalațiile sînt încă scumpe.

Ciudatul peisaj al fizicii frigului... În această instalație a Facultății de științe din Grenoble temperatura a scăzut la un nivel de ordinul sutimilor de grad în preajma lui zero absolut.

joase face parte din acele puține ramuri ale fizicii prin care se asigură avansul frontal spre condiții extreme, nemiștințite în natură sau nerealizate încă nici în laborator și care pot deveni sursa unor importante descoperiri.

ABISUL DE NETRECUT AL UNEI MILIARDIMI DE GRAD

Întrebare: E exagerată afirmația potrivit căreia la zero absolut vom descoperi un nou univers?

Răspuns: Nu vom descoperi un nou univers. Vom constata însă — lăsînd, evident, deoparte surprizele inevitabile — că sistemele materiale pe care le cunoaștem ca fiind dezordonate în condițiile agitației termice tind să se «calmeze» o dată cu apropierea de zero absolut, să manifeste forme de ordonare moleculară (ca în cazul suprafluidității), electronică (ca la supraconductibilitate), magnetică (ca la substanțele fero sau antiferomagnetice) etc.

Putem bănuși că atunci cînd se va atinge

o miliardime de grad Kelvin fizicienii vor pune întrebarea dacă mai are sens să meargă mai departe, dacă piedicile experimentale de care se vor lovi nu sînt, pe de nebiruit și dacă, în principiu, se poate aștepta ceva interesant de la ace încercări.

Întrebare: Este zero absolut o linie a realului?

Răspuns: Zero absolut este într-adevăr o limită a realului. Mai mult încă, o linie de neatîns. Încă din anul 1906 termodinamica s-a îmbogățit cu un al treilea principiu descoperit de W. Nernst care, ca și celele două principii, poate fi enunțat sub formă de restricții impuse de natură încercării noastre de a atinge un anumit țel, din păcate pentru noi, foarte ademenitor. Principiul al treilea afirmă tocmai imposibilitatea a se atinge zero absolut! Și atunci, ce rămîne de făcut? Nimic altceva decît continuăm a ne apropia cu perseverență de acest punct, știînd că oricît de aproape vom găsi, ne desparte de el abisul neînțînței de a-l atinge vreodată...

FRIGUL — UN ALIAT

Astăzi poate că vă dispensați încă, dar miine — e sigur — nu vă veți putea lipsi în nici un caz de o sursă de frig artificială în gospodăria dv. Este, dacă vreți, în această afirmație, o carte de vizită a civilizației care progresează și care a reușit să transforme frigul — dușmanul de totdeauna, pentru combaterea căruia omul cheltuiește multe miliarde în fiecare an — într-o unealtă folositoare.

Frigiderul de un tip sau de altul, depozitul frigorific pentru păstrarea cărnii, legumelor, fructelor, autoduba, avionul, vasul sau trenul frigorific au devenit banale. Ba chiar anumite tehnici mai noi de conservare tind să le... treacă la reformă, în drum spre muzeu.

Unul dintre procedeele cele mai moderne este liofilizarea — deshidratarea în vid a unei substanțe în prealabil congelate. După un astfel de tratament produsele respective pot fi păstrate vreme îndelungată la temperatura obișnuită. Și într-un alt domeniu de mare interes frigul și-a dovedit o eficacitate neașteptată: desalinizarea apei marine. S-a constatat că apa de mare păstrată în camere reci se desărează treptat. Experiențele au arătat chiar că obținerea apei dulci prin congelare este mai ieftină decît distilarea.

Dar lucrurile nu se opresc aici. Știința a dovedit că frigul poate fi transformat în căldură iar căldura în frig — firește, în anumite limite. Cu ajutorul așa-numitei pompe termice, în Franța o uzină de aparate electrice primește căldura de la un ...antrepozit frigorific din apropiere. E ușor să ne imaginăm ce ar însemna extinderea unei asemenea tehnici în regiunile polare!

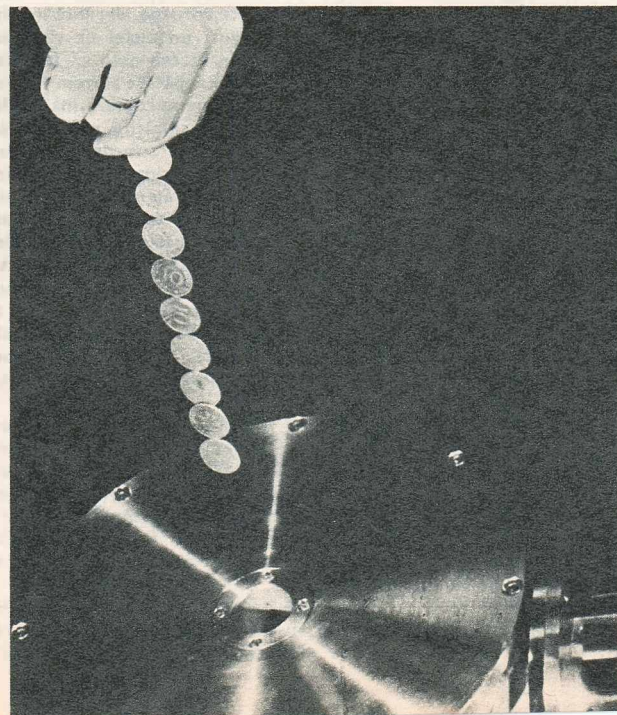
Frigul și-a făcut intrarea și în biologie. Printre cele mai uimitoare experiențe pe acest plan — fără a mai aminti intrarea cu succes a frigului în instrumentarul chirurgiei — se numără cea a cercetătorilor iugoslavi Andjus și Gija. Ei au răcit niște șobolani pînă la temperatura de 10°C. Animalele au trăit 20 de ore într-o stare de imobilitate absolută și de insensibilitate totală la orice excitații din afară. Șobolanii erau — am zice noi — înghețați tun. Readuși la temperatura normală, ei și-au recăpătat toate facultățile. Ba chiar mai mult, s-a constatat că inima animalelor care fuseseră «tratate» cu frig este mai rezistentă decît a celorlalte. Se va putea aplica oare într-o zi omului un asemenea tratament care să-i înzdrăvească inima? Va putea oare știința să realizeze hibernarea prin frig a omului peste veacuri?

Deocamdată tehnica este cea care utilizează din ce în ce mai mult serviciile frigului. Se vorbește de pe acum de asamblarea unor piese metalice prin răcire, în azot lichid, la minus 196°C, de folosirea hidrogenului lichid (minus 253°C) în «camerele cu bule» pentru detectarea particulelor subatomice etc.

S-ar putea ca datorită scăderii aproape totale, la temperaturi joase, a rezistivității unor metale aflate într-o stare de înaltă puritate, energetică, mai precis transportul electricității, să sufere schimbări extraordinare datorită introducerii liniilor electrice răcite, pe tot parcursul, cu heliu sau hidrogen lichid. Teoretic, se poate obține o uriașă economie de energie, evitînd pierderile — socotite azi inevitabile — ce rezultă din transportul electricității prin cabluri convenționale.

Cît de departe va ajunge utilizarea frigului în diverse domenii?

Probabil că posibilitățile sînt nelimitate. Ne-a întărit această convingere un fapt divers: o firmă engleză a introdus marcarea vitelor nu cu fierul roșu, așa cum s-a făcut veacuri de-a rîndul, ci cu ajutorul azotului lichid. În felul acesta animalul nu suferă de loc iar marcarea e definitivă. Dacă pînă și aici...

Frigul are potențe nebănuite. Iată o experiență distractivă cît se poate de simplă. Luați cîteva monede și puneți-le în zona de acțiune a unor bobine de inducție de mare putere. Ele vor forma un șirag în care fiecare monedă va fi prinsă ușor, fără nici un fel de lipici. Un șirag care plutește în aer, sfidînd legile gravitației!

Nu uitați însă! Instalația care produce cîmpul magnetic trebuie răcită cu ajutorul heliului lichid pînă la minus 270°C. Încercați totuși...

comorile țării în anii socialismului

EPOPEEA METALULUI ALB

de Liviu TIMBUS

Conductele tehnologice prin care bauxita călătorește de la un recipient la altul însumează, la Uzina de alumina din Oradea, mai bine de 70 kilometri.

Pentru a se obține o tonă de aluminiu sînt necesare două tone de alumina, 450 kg negru de fum, 100 kg produse fluorate și — condiție sine-qua-non! — aproximativ 13 000 kilowați-ore. Pentru desferecarea moleculei de aluminiu se

consumă atît de multă energie electrică încît industria metalului alb este imposibilă fără existența prealabilă a unor puternice surse și resurse energetice. ...Sau de unde se explică totul. Aluminiul, izolat de Wöhler la 1827 și produs

pe scară industrială grație procedului electrolitic, devine metalul secolului XX abia după ce energeticienii captează forța hidrolică și construiesc centrale termice alimentate cu petrol, cărbune și gaz metan. Nu e de mirare deci că România, bogată în zăcăminte de bauxită, a intrat în circuitul mondial al producției de aluminiu în urmă cu patru ani (prima șarjă purtînd inscripția ALRO la 30 iunie 1965), deci la o dată cînd potențialul termo și hidroenergetic însuma 22 793,1 mii kWh. Mai mult decît atît: minereul roșu cîntărește foarte puțin în balanța economică a unei țări dacă nu ajunge în chingile electrolizei, cînd nu cunoaște, cu alte cuvinte, lunga și complicata metamorfoză desfășurată în întreprinderile de specialitate. Vom folosi pentru exemplificare un sumar tablou statistic apărut într-o lucrare de specialitate din 1936 și care consemnează producția mondială de bauxită și aluminiu. Pe primul loc Franța, fericita posesoarea a minelor «Les Baux» (de unde cuvîntul bauxită), urmată de Statele Unite, Ungaria și Iugoslavia. Lista cuprinde și țările puțin bogate în minereu roșu, cum ar fi de pildă Germania, care ajunsese să extragă din zăcămintele sale de la Vogelsberg o cantitate de aproximativ 57 000 tone.

Despre țara noastră însă nici un cuvînt... Și asta în ciuda faptului că autorii tratatului (lucrarea tipărită la Berlin în 1940) s-au dovedit extrem de bine informați în privința celorlalte bogății ale subteranului românesc: petrolul, sarea, gazul metan. Atît doar că «banala» bauxită nu poate fi alăturată prin valoarea ei intrinsecă celorlalte resurse naturale ale subsolului. Valorificarea ei superioară depinde în mod fatal de industria prelucrătoare, iar aceasta din urmă caută, fără drept de apel, vecinătatea uzinelor electrice. (Centralele din România furnizau în 1938 aproximativ 1 milion de kWh sau exact consumul de energie electrică necesară în 1970 numai Uzinei de aluminiu de la Slatina!) În plus, pentru nașterea metalului alb este absolut indispensabilă participarea altor doi factori: negrul de fum și soda calcinată.

..Dar despre toate acestea nici vorbă cu ani în urmă. Crearea unei solide baze energetice, dezvoltarea industriei chimice și înființarea uzinelor de alumina și aluminiu — deziderate scumpe specialiștilor de acum patru decenii — au rămas, după cum se știe, în stadiu de proiecte. Memoriile adresate guvernanților s-au vestejit în sertare, iar inițiativa și fantezia entuziaștilor au sucombat risipite în planuri și lucrări de anticipație.

România a început să obțină produse «ALRO» în clipa în care a avut la ea acasă toate cele trebuincioase. Pe cerul Olteniei converg cinci magistrale electrice, totalizînd un potențial de energie egal cu consumul orașului București, iar uzinele clorosodice și industria petrochimică, durate în anii puterii populare, se bucură încă de pe acum de o bogată și fructuoasă tradiție. Țara noastră a devenit, exact la ora prescrisă, nici mai devreme și nici mai tîrziu, una dintre cele mai mari producătoare de aluminiu, așa cum s-a stabilit în planurile anuale și de perspectivă concepute cu realism și rigurozitate matematică prin înțeleapta politică a Partidului Comunist Român.

Sîntem martorii unei istorii grăbite dar înfăptuite conștient, în care visurile, proiectele și finalitatea faptelor se supun cu

docilitate celor mai stricte determinări științifice.

AL DOILEA METAL DIN LUME

Europenii au văzut pentru întâia oară «argint de lut» (cum au fost botezate lingourile de aluminiu obținute de chimistul Sainte-Claire Deville) abia în anul 1855, cu ocazia deschiderii Expoziției universale din Paris. Metalul alb a fost unanim apreciat pentru calitățile sale deosebite: frumos, rezistent și mult mai ușor decât plumbul, zincul și cuprul. Celelalte proprietăți ale aluminiului nu s-au bucurat de o atenție deosebită și asta deoarece la acea dată lipsea cu desăvîrsire automobilul, iar pentru navigații aeriene oamenii se mulțumeau să folosească balonul cu nacelă și frînghii împletite. Noul metal era de altfel și foarte scump: prețul lui cobora puțin sub cel al aurului. Înaintașii noștri și-au îndreptat în schimb atenția asupra lentilelor de bauxită care — în jocul orb al naturii — pot aduce uneori surprize extrem de plăcute. Minerul roșu poate cristaliza în sistemul romboedric, transformîndu-se în corindon, iar acesta, colorat cu oxizi metalici, ia denumirea de rubin (roșu), topaz orientat (galben), safir (bleu) și ametist (violet-purpuriu).

Pietrele prețioase rămîn însă simple capricii ale lentilelor roșii. Bauxita a devenit utilă și extrem de căutată abia după perfectarea sistemului electrolic. De atunci, din 1886, aluminiul — acest metal ușor care a dobîndit în veacul nostru o atît de mare greutate — este într-o continuă și vertiginosă ascensiune. Între 1900 și 1965 ritmul producției de aluminiu pe glob a sporit de la 7 000 tone la mai bine de 5 000 000 tone anual.

În prezent, ca utilitate, aluminiul se situează pe locul doi, îndată după fier și la mare distanță de zinc, plumb, cositor, nichel, aramă. Descoperirea unor importante depozite de bauxită (ultimele, cele din Queensland, din nordul Australiei, sînt evaluate la circa 100 000 000 tone), precum și introducerea unor metode moderne de prelucrare au operat importante modificări în clasamentul țrilor producătoare de metal alb. Ne putem face o idee despre lucrul acesta revenind la tabloul statistic pomenit cîteva rînduri mai sus. În 1936 Italia obținea din 250 000 tone bauxită extrasă anual mai puțin de 16 200 tone aluminiu. Astăzi, în țara noastră, din aceeași cantitate de minerul desprins din minele de la Dobrești uzina de la Slatina obține în final 50 000 tone aluminiu. De trei ori mai mult.

România, intrată mai tîrziu în circuitul mondial al producției de aluminiu, a beneficiat în schimb de avantajul introducerii celor mai moderne procedee și metode de lucru. Schema tehnologică adoptată la uzina din Oradea urmărește realizarea unui bilanț caloric cît mai bun, majoritatea fazelor realizîndu-se în așa-numitul «bloc al prelucrării umede». La întreprinderea din Slatina, aluminiul este obținut în cuve de electrolizi precopti, cel mai avansat procedeu în această ramură.

Despre epopeea metalului, începînd cu extragerea lentilelor de bauxită și terminînd cu obținerea barelor strălucitoare, vă vorbesc fotografiile și textul publicat în paginile de față.

VIITOR DE... ALUMINIU

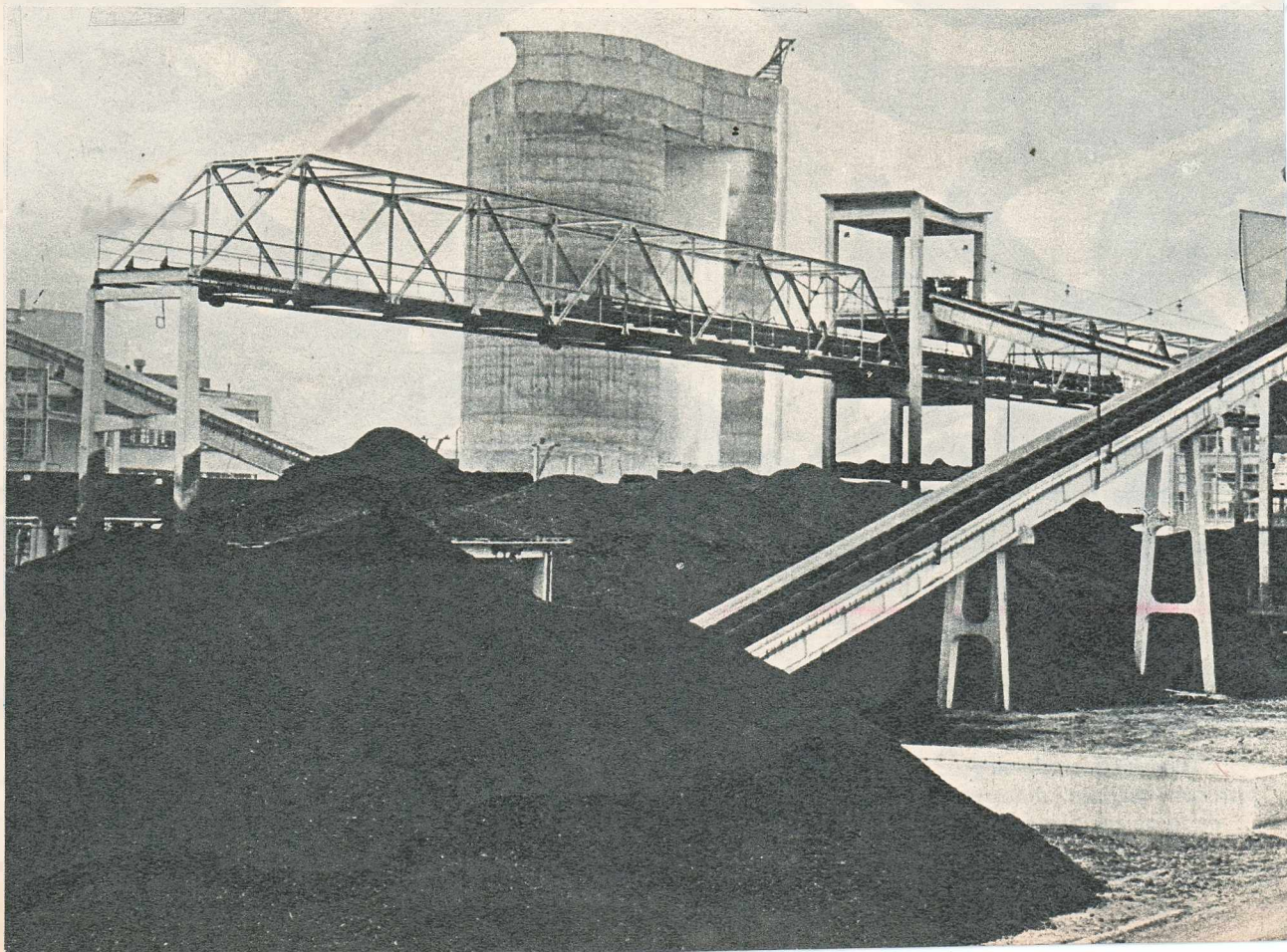
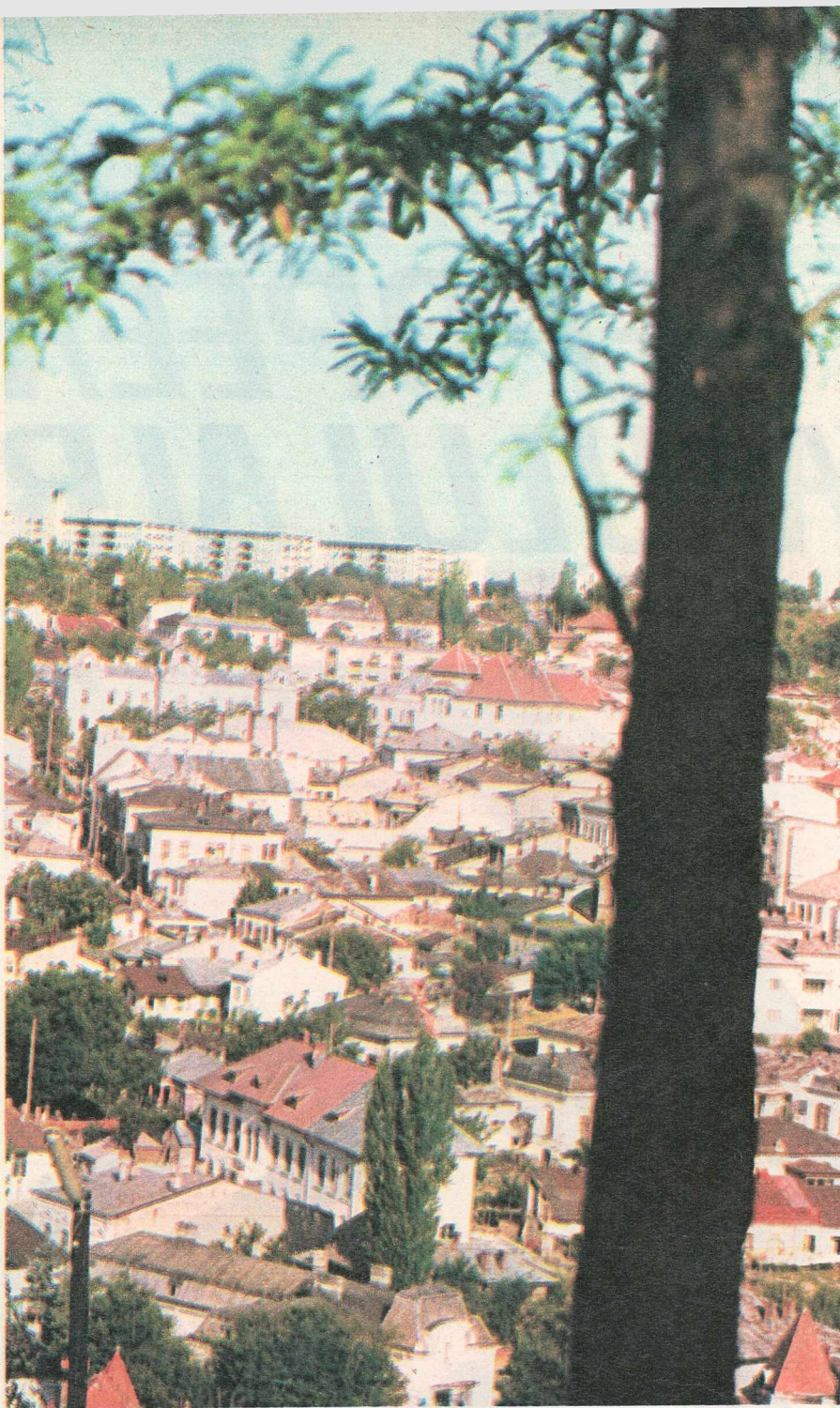
După valorificarea celorlalte bogății ale solului patriei noastre (vezi articolele

(Continuare în pag. 12)

TINEREȚEA UNUI ORAȘ STRĂVECHI

◀ Intrată mai tîrziu în circuitul mondial al patriei noastre, Slatina devenit într-un timp scurt o putetate a metalurgiei române, apropierea localității a fost în marea uzină de aluminiu, cu o producție anuală de 50 000 tone, preconizată să-și sporească producția la 75 000 tone aluminiu pînă la sfîrșitul cincinalului.

Fotografia alăturată vă înfățișează o imagine de ansamblu a orașului Slatina. Remodelările urbanistice prezente și aici, ca de altfel în localitățile intrate pe făgașul modernizării socialiste. Alături de străzile scunde, cartierele noi, cu blocuri moderne, își impun prezența în ce mai mult autoritatea. Oamenii știu foarte bine că în viitor apropiat orașul lor se va schimba la față, devenind o localitate nouă și modernă. De altfel și acest lucru poate fi sesizat cu «liber». În vecinătatea uzinei s-a construit un mare ansamblu de locuințe dotat cu numeroase obiective culturale, iar planul de sistematizare va aduce alte surprize plăcute localnicilor: pavarea și modernizarea străzilor, extinderea spațiilor verzi, construcția de așezăminte de cazare și complexe de deservicii populației și, evident, creșterea stărilor la spațiului locuibil.

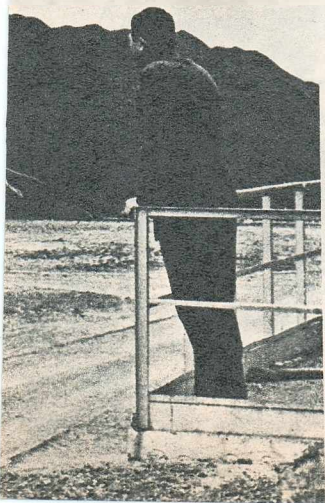
EPOPEEA METALULUI ALB

neza metalului alb începe la Do-
ești, în Munții Pădurea Craiului,
încheagă la Oradea și se desăvâr-
ște la Slatina. Extragerea bauxi-
i se face «la zi» (zăcămintele sînt
cavate în mine de suprafață). Ur-
ează spălarea, concasarea și sor-
rea după granulație, și abia apoi
inereul roșu este depozitat în
nta întreprinderii de alumina din
radea (fotografia de jos).

Intrat în hora chimiei, minereul
oșu se transformă în granule de
umină abia după cinci zile (vezi
otografia de la pag. 12 de sus). El
arcurge un drum sinuos și este su-
us unor transformări succesive, co-
ndînd secțiile de măcinare, leșiere,
escompunere și calcinare, străbă-
nd conducte a căror lungime trece
e 70 de kilometri (mai mult decît
istanța București-Ploiești).

La întreprinderea slătineană, ui-
mul popas, alumina parcurge un
ou și complicat drum: fabrica de
nozi, secția de electroliză și turnă-
oria de aluminiu. Uzina a adoptat
el mai nou procedeu: electroliza în
uve de electrozi precoptți. În final
urnătoria transformă lichidul re-
ultat în lingouri, bare, plăci groase
au în sîrmă de aluminiu de 9-12 mm
liametrul (fotografia din dreapta).

DRUMUL LUMINIULUI

Automatismul economic

În economie — ca și în artă — toată lumea are idei. În afară de specialiști, nu se pronunță nimeni în probleme de matematică, de electronică, de chimie, dar în materie economică fiecare își dă cu părerea. Este de înțeles, deoarece bunul mers al economiei ne privește direct pe toți, pe fiecare. Este de înțeles însă...

Pornind de la anumite deficiențe în planificarea producției sau desfacerii, de la aprovizionarea neîndeplătoare cu unele mărfuri, de la o deservire necorespunzătoare, aud câteodată asemenea reflecții teoretizante:

— Eh, domnule, alt fel ar trebui să fie organizată economia socialistă. Ea ar trebui concepută ca un mecanism în care orice deficiență într-un sector ori altul s-ar regla automat, prin jocul legilor economice, și, în primul rând, datorită unui sistem adecvat de cointerensare a întreprinderilor și — respectiv — a indivizilor.

Ce simplu și comod ar fi dacă toate s-ar rezolva de la sine și totul ar merge bine ca în cea mai bună dintre toate «lumile posibile» (cum spunea Leibniz). Numai că trăim în ultima treime a secolului XX, în anii zborurilor în jurul continentului selenar, în anii mașinilor electronice de calcul, ai transplanțării de cord. Ce ați spune dacă am aplica acest automatism în tratarea unui simplu furuncul? Lăsați organismul să reacționeze singur, nu interveniți cu antibiotice, și veți vedea dacă furunculul dispare de la sine... sau se generalizează infecția.

Nu, stimate tovarășe (sau domn). Planificarea centralizată reprezintă un stadiu superior de dezvoltare la care a ajuns economia. Încuirea ei cu un «automatism economic» echivalează cu întoarcerea de la computer la abac.

Nu vreau să fac o expunere despre necesitatea planificării economiei socialiste. S-a scris despre acesta în nenumărate studii și cursuri, cea mai recentă lucrare — foarte clară și sistematică — fiind «Bazele planificării economiei naționale» a profesorului Vasile Rausser. Subliniez doar anacronismul unei teze susținute într-o epocă în care cei mai înverșunați apărători ai capitalismului cer intervenția statului în economie, dirijism, planificare. Și nu numai că le cer, dar le și aplică, în limitele și cu restricțiile determinate de proprietatea privată asupra capitalului.

Fără o planificare centrală, la nivel macroeconomic, nu se pot stabili proporții juste, armonioase, între acumulare și consum, între diferitele ramuri ale economiei, nu se pot concentra resursele materiale și de muncă în sectoarele hotărâtoare pentru dezvoltarea economică rapidă și, ca urmare, pentru creșterea nivelului de trai. Aceasta nu înseamnă că mecanismul pieței nu-și are rolul său determinant, prin care se verifică justetea sau insuficiența fundamentare a unor indicatori de plan. S-ar putea întâmpla ca planul de producție, respectiv de desfăcere, al aparatelor de radio să fie prea mare; piața, prin jocul ofertei și al cererii, dă semnalul, grație stocurilor care se acumulează în magazine și depozite. Sau invers. Concordanța sau lipsa de concordanță dintre necesități și resurse sînt dezvăluite prin mecanismul automat al pieței și, în funcție de acesta, se fac corecțiile de plan imediate sau calculele de plan de perspectivă.

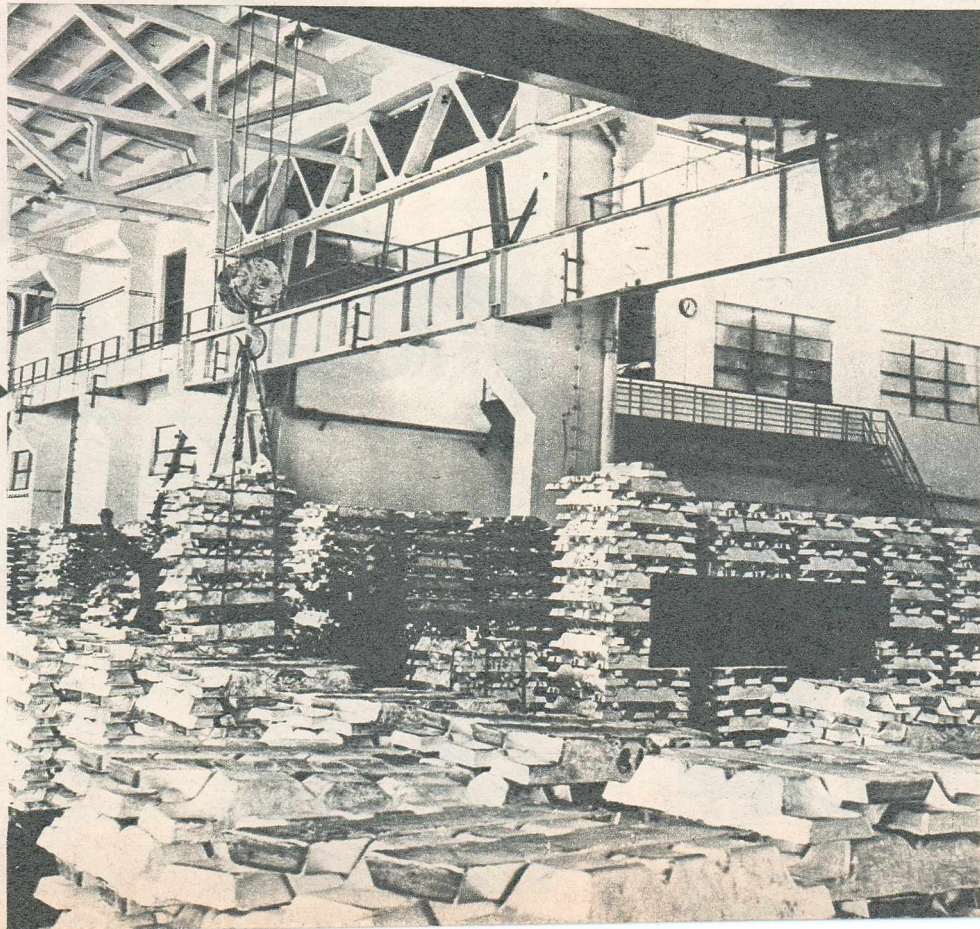
Rolul pieței este mai important la nivel microeconomic, la nivel de întreprindere. Anumite tipuri de aparate de radio pot fi — și sînt — neacceptate de populație, fie că sînt învechite sau imperfecte, fie că sînt prea scumpe. Aceasta obligă întreprinderea producătoare să-și modifice planul de producție.

Limitîndu-mă, în această coloană subțire de revistă, la un singur aspect al unei teme vaste, aș conchide spunînd că dacă este inacceptabilă ideea unui automatism economic în societatea socialistă, cealaltă concepție, rigidă — care nu ține seama de influența pieței asupra planului este simplistă și ca atare dăunătoare.

Alumină obținută din bauxită la uzina din Oradea.

Ușor ductil, maleabil, aluminiu, metalul secolului XX, fierbe la 2 656 grade, nu se alterează în aer, nu se descompune în apă dar arde în oxigen și clor și este dizolvat de sodiu și potasiu. În industrie aluminiul se utilizează sub formă de aliaje: alpax, aluminiu-magneziu, duraluminiu etc.

EPOPEEA METALULUI ALB

(Urmare din pag. 10)

publicate în numerele 4, 5, 6 și 7 al «Flacării»), produsele ALRO și-au câștigat și ele, într-un timp-record, un loc de prestigiu în nomenclatorul produselor românești. Investit cu proprietăți excepționale (o puritate de peste 99,1 la sută), aluminiul fabricat la Slatina este apreciat și cerut în țări cu o veche tradiție în această ramură industrială: Canada, S.U.A., Anglia, Belgia.

Industria mondială de aluminiu este de altfel într-o continuă expansiune. Metalul secolului XX, maleabil, rezistent își impune autoritatea în aproape toate domeniile de activitate. El rămîne indispensabil în aeronautică, la construcția avioanelor sonice și supersonice, pe șantierul naval, în industria de automobile (pentru buna conductibilitate termică), în industriile electrotehnică și alimentară, la fabricarea conductelor de gaze și a unor piese necesare în construcții, irigații etc. Un tablou sumar, care ilustrează totuși suficient marea sa utilitate, importanta pondere pe care o dețin în industria națională și în cererile de export. Tocmai de aceea partidul și statul nostru au stabilit măsuri concrete pentru dezvoltarea continuă a industriei de aluminiu. «Dezvoltarea economiei naționale — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 16-17 decembrie 1968 — depinde de lărgirea bazei de materii prime, valorificarea mai bună și mai rațională a rezervelor materiale pe care le avem».

Extinderea uzinelor de la Oradea și Slatina este condiționată de existența unor bogate rezerve de materii prime. Proiectanții au prevăzut inițial dezvoltarea acestor întreprinderi, lăsînd «loc» ulterioarelor construcții. Intrarea în funcțiune a unor noi linii tehnologice va mări apreciabil producția anuală de aluminiu: 75 000 tone în 1970. O cantitate care va atîrna greu în balanța economică a țării și va deține un rol important în ritmul și amplitudinea metodelor de perfecționare a societății noastre, la ridicarea nivelului de trai, țel principal al întregii politici a Partidului Comunist Român.

pinacoteca

NICOLAE DĂRĂSCU

(1883-1959) :

„Peisaj

din Argeș“

(1957)

și pe pânză 0,595 × 0,730). Deși considerat ca făcând parte din grupul pictorilor impresionisti români, Dărăscu a depășit curentul și, după cum remarcă eminentul critic de artă Petru Comarnescu: «...arta — într-adevăr greu de caracterizat din pricina diferențierilor și sintezelor ei originale — este mai curând nui colorist neoclastic, în sensul că el a izbutit să îmbine permanentul cu fugitivul, arhitectura cu lăunile fascinant colorate, vibrația impresionistă și tonurile pure ale fovilor cu o stabilitate sau structurate clasică».

Arta românească îl numără printre peisagiștii ei de seamă, priveliștile constituind o dominantă ntregii sale creații.

Născut la Giurgiu, după ce urmează cursurile Școlii de arte frumoase din București (1902-1906), acă la Paris unde își continuă studiile și începe să picteze în sudul Franței, la Saint-Tropez și în împre-mi. Lumina strălucitoare a sudului îl atrage ca pe atîția alți pictori ai vremii și timp de șase ani (1908-1914) reveni aici, cu fidelitate, ori de cîte ori va avea prilejul.

E epoca în care în lucrările pictorului se resimt influențe și procedee preluate cu mult discernămint arsenalul tehnic al neoimpresionismului, dar și sugestii din opera lui Cézanne. E prima perioadă de ație din activitatea artistului, circumscrisă de critică între anii 1908 și 1920. Cea de-a doua perioadă se nde de-a lungul a două decenii și mai bine (1920-1944). Arta lui Dărăscu se rafinează și preocupările se îndreaptă mai hotărît spre o arhitectură a volumelor născute în spațiul pînzei direct în culoare. An pictează splendidele sale peisaje: «Barcă cu pinze la Chioggia» (1926), «Dimineață la Chioggia» (1927), «rărci la Chioggia» (1926) etc., priveliștile venețiene — cu inepuizabilele lor game de culori — de o inegalată frumusețe la Dărăscu, dar și motive pitorești din Dobrogea — cimitire orientale, fintini, cartiere tătă-ști, cafenele turcești etc. — pictorul numărîndu-se printre cei mai sensibili interpreți ai peisajului do-gean.

În ultima perioadă a creației sale artistul poposește tot mai des pe plaiurile argeșene, atras de tir-urile sătești, de frumusețea naturii și peisajului acestor locuri. Sînt imagini de o trăire intensă, cu o at-sferă impregnată de poezia seninătății și liniștii (ca și aceasta pe care o reproducem), pictate într-o stă onctuoasă, cu străluciri tainice.

HOROSCOP» ECONOMIC '69

Un pronostic economic este o operațiune foarte serioasă, bazată pe examinarea atentă a fenomenelor economice petrecute într-o perioadă de timp relativ îndelungată, pe studierea politicilor economice promovate de diverse state ale lumii, pe analiza programelor și planurilor pe care și le propun diferitele guverne. Numai după o asemenea investigare multilaterală economistul își poate permite să tragă concluzii cu privire la desfășurarea în viitor a economiei, să alcătuiască, dacă doriți, «horoscopul» economic al unui nou an. Gradul de «probabilitate» pe care îl presupune orice «horoscop» de acest gen este desigur rezultatul atît al unor posibile erori de estimare din partea economistului respectiv, cit și al unor corective pe care le aduce realitatea pe parcursul anului care abia începe.

de dr. N.S. STĂNESCU

CONTRASTE

Ce ne spune, deci, «horoscopul» anului 1969?

Examinînd planurile de dezvoltare a economiei țărilor socialiste pe 1969, se constată o generală în-lorire în continuare a producției materiale, ceea ce corespunde unei tendințe ferme, ilustrate și prin recent publicatele cifre privitoare la îndeplinirea

Noiembrie 1968. Bursa din Paris, închisă în timpul rizei monetare franceze. Asemenea tulburări pe piața monetară occidentală sînt de așteptat și anul acesta.

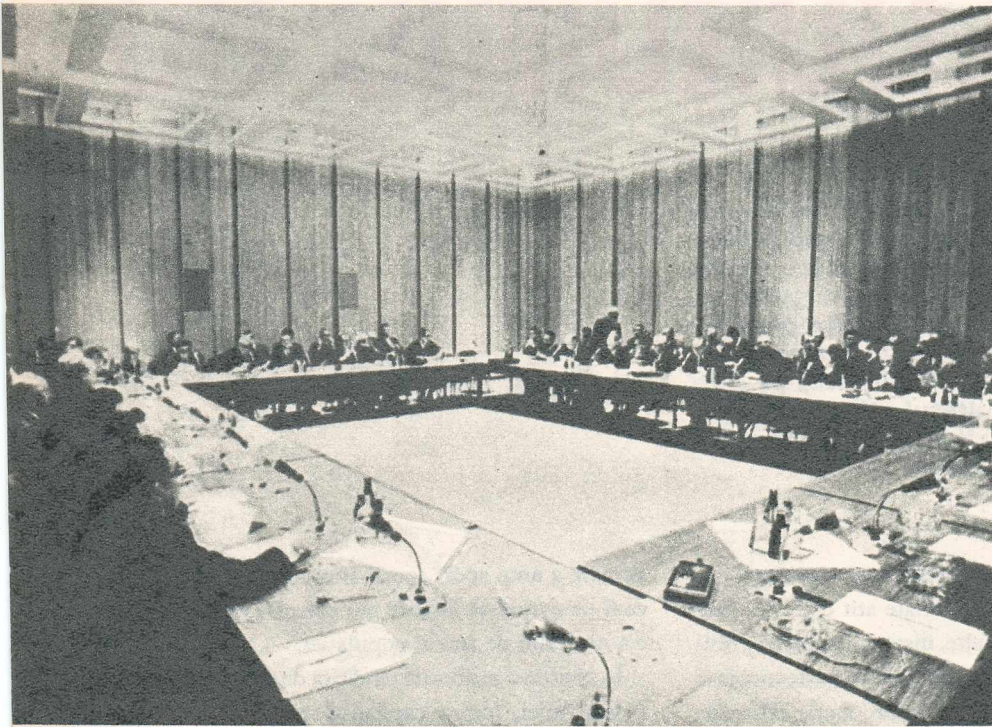
planului pe 1968 ale diferitelor țări socialiste. Investițiile în creștere sînt orientate atît către sporirea cantităților de mașini-unelte, instalații, materii prime și bunuri de larg consum, cit și către perfecționarea și modernizarea capacităților de producție existente. Creșterea venitului național, în primul rînd, ca

În anul ce abia a început nu vor lipsi, desigur, și astfel de manifestări ale tensiunii sociale — consecință a dificultăților economice din diverse țări capitaliste. În fotografie: marș de protest în Marea Britanie, în urma închiderii unei întreprinderi industriale.

urmare a unui aport sporit al productivității muncii, va fi de natură să asigure noi premise pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

În contrast cu această tendință de creștere generală a economiei, lumea capitalistă prezintă o imagine foarte contradictorie. În primul rînd, decalajele economice, contrastele puternice — din punct de vedere tehnologic, financiar, nivel de trai etc. — dintre țările capitaliste dezvoltate și cele slab dezvoltate au toate șansele să se adincească în anul 1969, ceea ce se poate deduce atît din desfășurarea respectivelor

*Întrunire
a experților
Pieței comune.
Ei nu se află aici
ca membri
ai unei comunități
unitare,
ci în calitate
de apărători
ai intereselor
individuale
ale țărilor
respective.
Tendențele divergente
din cadrul
Comunității
Economice Europene
n-au nici o șansă
să se aplaneze
în anul 1969.*

decalaje pînă în momentul de față, cît și din faptul că în anul care a început nu se pot prevedea acțiuni de mare anvergură și profunzime care să schimbe starea de lucruri existentă. S-ar putea spune chiar că, dimpotrivă, dificultățile financiare prin care trec acum unele state capitaliste dezvoltate vor determina o reducere și mai importantă a asistenței externe acordate țărilor în curs de dezvoltare. În plus, politica de austeritate promovată de unele țări capitaliste industrializate va afecta și mai serios importurile din țările în curs de dezvoltare, restricțiile respective resimțindu-se îndeosebi în ce privește exporturile — și așa foarte reduse — de produse industriale ale acestor țări. Dacă, așa cum se prevede, principalele țări capitaliste dezvoltate își vor încetini ritmul dezvoltării economice, este clar că și exporturile de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare vor suferi noi pierderi. Desigur, unele țări care acum au încă o economie slab dezvoltată vor căuta să-și orienteze eforturile în special către producția destinată pieței interne. Dar, dat fiind rolul important pe care îl joacă relațiile economice externe pentru dezvoltarea lor economică, este puțin probabil că ele vor putea face o asemenea reconversiune globală a economiei încît să nu se resimtă de pe urma micșorării exporturilor.

Pentru majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, problema numărul 1 a anului 1969 o constituie rezolvarea dificultăților determinate de deficitul cronic al balanței de plăți externe care, de altfel, au generat și crizele repetate ale sistemului monetar occidental. În această categorie de țări se remarcă în mod deosebit Statele Unite și Anglia — ale căror monede joacă rol de devize internaționale — ca și Franța, a cărei monedă a trecut în noiembrie 1968 printr-o criză atât de puternică încît devalorizarea sa era considerată de toată lumea ca iminentă. Toate țările capitaliste dezvoltate din acest grup au început să aplice măsuri restrictive asupra importurilor lor, dublate de măsuri de austeritate sau de diminuare a puterii de cumpărare de pe piața internă. Asemenea măsuri de politică economică își propun să frîneze

inflația, să încetinească ritmul creșterii economice interne, astfel încît să se restrîngă cumpărările de mărfuri și servicii din străinătate, urmărindu-se — în ultimă instanță — redresarea balanței externe de plăți, consolidarea încrederii în monedele respective. Dacă aceste măsuri pot avea sau nu rezultatele dorite, aceasta va depinde îndeosebi de felul în care vor reacționa cetățenii respectivelor state — și îndeosebi cercurile financiare. Dacă acestea vor avea încredere că dificultățile și restricțiile sînt momentane și că vor avea efectele scontate de guverne, atunci vor păstra calmul, vor investi mai puțin și vor aștepta să treacă «momentul greu». Dacă, dimpotrivă, vor aprecia că măsurile sînt insuficiente și că după ele vor urma altele, mai drastice, atunci se va întimpla ceea ce s-a petrecut și în alte ocazii similare: vor căuta să-și pună la adăpost capitalurile disponibile, le vor transfera în monede «mai sigure» sau vor cumpăra valori consolidate. Tocmai posibilitatea acestei a doua reacții din partea investitorilor din țările capitaliste dezvoltate îl făcea pe comentatorul economic David R. Francis să scrie în cotidianul american «The Christian Science Monitor» că pentru anul 1969 «economistii se tem de o politică deflaționistă simultană a majorității marilor țări industriale, tocmai pentru că economiile lor sînt atât de interdependente astăzi, datorită legăturilor comerciale și financiare. Încetinirea ritmului în cîteva țări ar putea agrava tendințele de recesiune. Rezultatul ar fi o violentă recesiune». La rîndul lui, cunoscutul economist francez Jean Lecerf, comentatorul ziarului parizian «Le Figaro», scria că «marii piloți ai economiei internaționale (capitaliste — n.n.) încep anul 1969 cu piciorul nu pe accelerator, ci pe frînă. Și ei sînt foarte conștienți de pericolul derapării».

SPERANȚE ȘI... PERICOLE

Într-adevăr, riscurile ce pot surveni pentru ansamblul țărilor capitaliste dintr-o asemenea politică simultană a unora dintre principalele țări occidentale sînt deosebit de grave. Unii economiști vest-euro-

peni și americani speră că aceste primejdii vor diminuate sau chiar contracarate datorită existenței celeilalte categorii de țări capitaliste, și anume a celor care au balanțe de plăți excedentare (Republica Federală a Germaniei, Japonia, Italia, Olanda, țările scandinave). Cu alte cuvinte, se estimează că acele țări își vor diminua excedentele importurilor cantități apreciabile de mărfuri din țările care sufereau de deficite cronice. Astfel s-ar ajunge la o «echilibrare generală» a balanțelor externe de plăți ale tuturor țărilor capitaliste dezvoltate.

Caracterul incert al unor asemenea posibilități este generat de mai multe cauze. În primul rînd, nu este de loc sigur că măsurile de stimulare a importurilor luate de Germania Federală, de pildă, vor fi menținute de-a lungul întregului an 1969. În al doilea rînd, este puțin probabil ca reducerea excedentului vest-german să fie suficient pentru echilibrarea balanței de plăți a S.U.A., Angliei și Franței (lua la oală), dat fiind că alte țări cu balanțe excedentare nu depun nici un efort pentru reducerea exporturilor lor. Ele își pun, cel mult, problema acordării unor noi credite, dacă va surveni o nouă criză monetară interoccidentală.

O problemă dominantă a anului 1969 va fi aceea a temperării valului inflaționist pentru unele țări (îndeosebi S.U.A., Franța) sau de a se împiedica răspîndirea inflației și în alte țări (R.F. a Germaniei, țările scandinave). Aceasta determină ziarul «Le Monde» să vorbească despre pericolul «degenerării într-o spirală inflaționistă» a economiei vest-europene, afirmînd categoric că «inflației americane din 1968 i-ar putea urma în 1969 o inflație europeană care ar avea ca prim efect lichidarea celor cîteva avantaje dobîndite în ultimele luni de lumea veche în dificila concurență pe care i-o impune lumea nouă». Cu alte cuvinte, există realmente posibilitatea generalizării măsurilor deflaționiste și în alte țări ceea ce ar putea duce la o generalizare a încetînirii ritmului de dezvoltare a economiei occidentale care, din nou, semne de supraîncălzire.

Totodată, anul 1969 se anunță a fi un an dificil pentru Piața comună, deoarece el trebuie să însemne conform Tratatului de la Roma, finalul perioadei de tranziție către realizarea «integrării» economice. Or din cauza opoziției crescînde a guvernelor celor șase țări membre, transferarea atribuțiilor statelor naționale în mîinile unor organisme supranaționale pare mai îndepărtată decît oricînd. Negocierile desfășurate în luna ianuarie în cadrul Pieței comune nu sînt cituși de puțin de bun augur.

În cazul în care pronosticurile, de loc optimiste, efectuate de economiștii occidentali se vor adevăra, este de așteptat ca anul 1969 să fie și un an de ascuțire a tensiunilor sociale în țările capitaliste. Desigur, ținînd seama tocmai de aceste perspective reale, guvernele țărilor capitaliste vor elabora, probabil, măsuri de politică economică menite să preîntîmpine sau să contracareze tendințele obiective manifestate pînă acum. Cît de eficiente vor fi aceste măsuri, este însă un lucru greu de prevăzut deoarece nu se poate ști în primul rînd cît de prompt vor reacționa aceste guverne și dacă ele nu vor lua, ca și în trecut, măsuri ale căror efecte să fie tocmai contrarii celor așteptate. Căci în politica economică a statelor occidentale intervin mai multe imprevizibile și mai multe variabile decît chiar în desfășurarea reală a fenomenelor economice.

Doi specialiști români ne vorbesc despre implicațiile profund... terestrele experienței sovietice — prima în lume de acest gen — care a făcut pe rei cercetători să petreacă

UN AN ÎN COSMOS-PE PĂMÎNT

de I.M. ȘTEFAN

S-o recunoaștem deschis: zborul cosmonuților care înconjură Pământul și Luna ne impresionează incomparabil mai mult decât creația și munca științifică a zecilor de mii de savanți și tehnicieni care fac posibile asemenea zboruri, care construiesc și experimentează milioanele de piese din care este cântuită o rachetă și care, în general vorbind, au în grijă vastul laborator terestru al explorării cosmice. În acest cadru se scrie și tulburătoarea experiență înfăptuită în Uniunea Sovietică, în cursul căreia, timp de un an întreg, trei oameni au trăit existență dificilă și neobișnuită, prefigurând zborul cosmic, într-o cabină închisă ermetic, alcătuită dintr-o cameră pentru somn și o seră. Aceștia sînt medicul Gherman Manovțev, biologul Andrei Bojko și tehnicianul Boris Ulîbișev.

Comunicația cu mediul exterior se realiza doar printr-un videotelefon. Datorită testuiala, Manovțev a aflat, de pildă, că soția sa a născut o fetiță, pe care însă nu a văzut-o față decît după trecerea a nouă luni!

Camera ermetică a experimentului avea suprafață de 12 m², în mare parte ocupată de aparataj. Dotarea ei cuprindea, între altele, o măsuță, bucătăria, un frigider, trei scaunuri suprapuse, o bicicletă fixă pentru menținerea condiției fizice, WC-ul, o desărtătură pentru duș, în sfîrșit — o mică seră.

Cabina avea o ușă dreptunghiulară, care la 5 noiembrie 1967 a fost sigilată. Era de ajuns să apeși pe clanță și să rupi sigiliul pentru ca să te afli la lumina zilei. Dar oamenii n-a făcut acest gest, oricît de mare a fost uneori tentația...

NIMIC NU SE PIERDE!

Printre obiectivele de bază ale experimentului amintim:

1) Studierea posibilităților de trai ale omului într-un spațiu limitat și izolat de exterior, ocupanții consumînd apă și oxigen, regenerate din produsele activității lor vitale, și produse dehidratate, după metoda uscării în vid.

2) Aprecierea eficienței funcționării sistemelor cu durată mare de lucru, bazate pe regenerarea produselor activității vitale a omului.

3) Cercetarea influenței diferiților factori asupra organismului și stabilirea condițiilor optime pentru o activitate fizică și intelectuală normală.

Rezultatele au fost cit se poate de concludente. Astfel, de-a lungul celor 366 de zile ale experienței, aparatajul special instalat a permis, fără defecțiuni, regenerarea completă a apei și oxigenului, asigurîndu-se un circuit parțial închis al substanțelor.

Medicul G Manovțev, biologul A. Bojko și tehnicianul B. Ulîbișev, așa cum arătau la capătul neobișnuitei experiențe.

Cantitatea totală de apă folosită și regenerată în mod repetat a fost de șase tone! Ea a fost recuperată prin condensarea din atmosferă a respirației și transpirației experimentatorilor, ca și prin regenerarea apei utilizate la spălarea vaselor și în instalațiile sanitare.

Sisteme speciale au permis, pe de altă parte, regenerarea continuă a oxigenului, aerul încăperii fiind continuu purificat.

De fapt, aproape nimic nu s-a pierdut în interiorul «astronavei terestre»...

Cercetătorii sovietici luau masa de patru ori pe zi. Meniurile erau gustoase și variate, astfel încît în tot cursul anului de izolare nu s-au ivit nici un fel de tulburări stomacale sau «crize» de sațietate față de anumite alimente. Baza o constituiau, evident, alimentele dehidratate, care prezentau avantajul conservării practice indefinite și ocupării unui volum foarte redus. Cu acest prilej s-a stabilit ca pentru un echipaj alcătuit din trei oameni sînt necesare, într-un an, aproximativ 11 tone de produse.

Dar și sera de legume a fost de mare folos în alimentație, asigurînd numeroase substanțe biologice active și acoperirea deficitului de vitamină C din alimentele dehidratate.

Plantele creșteau într-un «sol» alcătuit nu din pămînt, ci dintr-o rășină sintetică îmbibată cu substanțe nutritive. Cercetătorii au cultivat acolo varză, mărar, salată și alte legume care se dezvoltau repede, mai ales că un sistem special de iluminat artificial oferea vegetației o radiație similară celei solare.

POVARA SINGURĂTĂȚII

Viața «cosmonuților» se desfășura pe baza unui program foarte strict și destul de încărcat. Ei se sculau la ora 7 dimineața și se culcau la ora 24. O mare parte din timp era consacrată cercetărilor medicale și biologice, prelucrării datelor experimentale și îngrijirii serei, dar, pe lîngă munca științifică, ei găseau totuși destul timp pentru lectură și diferite activități distractive.

Reducerea mediului social la numai trei indivizi — o neobișnuită «insulă psihologică» — a creat serioase probleme. «Izolarea de restul lumii a fost totuși apăsătoare», a declarat presei biologul Andrei Bojko, în vîrstă de 29 de ani. El a arătat că simțea nevoia imperioasă să-și revadă rudele și cunoscuții, să stea de vorbă cu ei. Asemenea dorințe, specifice oamenilor supuși unor condiții mai mult sau mai puțin severe de izolare, au frămîntat și pe ceilalți subiecți de experiență. Astfel, tehnicianul Ulîbișev, de 24 de ani, a mărturisit că îi era foarte dor să se plimbe cu Svetlana, fetița lui, prin pădure. Mereu visa să-și revadă familia și prietenii.

Cel mai greu li s-a părut tuturor spre sfîrșitul experienței. Ultimele zile, ore, minute s-au scurs incredibil de încet.

Pentru a oferi cititorilor «Flacării» o mai completă viziune asupra sensului și implicațiilor remarcabilei experiențe, ne-am adresat unor specialiști români cunoscuți, rugîndu-i să situeze investigațiile sovietice în contextul cercetărilor fiziologice și psihologice moderne.

OMUL REZISTĂ LA 120°C!

Știînd că la Institutul de fiziologie normală și patologică «Dr. Daniel Danieilopolu» al Academiei s-au făcut studii de fiziologie și medicină spațială, ne-a interesat în mod deosebit să cunoaștem părerea doctorului VALERIU IONESCULESCU, secretarul științific al institutului. Prima întrebare s-a referit, firește, la semnificația experimentului sovietic în sine.

— În primul rînd, dovedind că omul poate să trăiască un timp atît de lung într-un spațiu etanș, această experiență oferă speranța că omul va rezista unor zboruri cosmice de lungă durată sau unor explorări prelungite, în adîncurile mărilor și oceanelor, care ascund uriașe bogății încă neexplorate — ne-a spus interlocutorul nostru.

În al doilea rînd, ca și alte experiențe cosmonautice, ea a evidențiat posibilitățile nebanuite de adaptare a organismului omelesc, posibilități care trebuie să sporească în general încrederea în posibilitățile de viitor ale ființei umane.

— Un exemplu concret?

— S-a dovedit că în timpul zborurilor cosmice și al antrenamentelor în vederea acestor zboruri omul poate suporta (bineînțeles, un timp scurt) temperaturi exterioare de peste 120°C, deși se știe că substanțele proteice care intră în alcătuirea organismului coagulează la peste 45°C. Aceasta vădește promptitudinea și gradul de plasticitate a formațiunilor nervoase de la

UN AN ÎN COSMOS-PE PĂMÎNT

partea inferioară a creierului (hipotalamus), care reglează mecanismele de producere și pierdere de căldură în corpul omenesc și asigură menținerea temperaturii optime în care se desfășoară procesele vitale.

Se știe că la temperaturi mari corpul nostru pierde căldură, în special prin vasele din piele care se dilată, prin aerul expirat mai frecvent și prin evaporarea transpirației pe o suprafață mare (pielea întinsă); la frig, vasele din piele își micșorează calibrul iar corpul se ghemuiește ca să piardă cât mai puțină căldură.

URMELE UNEI EXPERIENȚE PREISTORICE?

— **Adaptarea la temperaturi neobișnuite nu este, desigur, singurul exemplu de adaptare.**

— Ascensiunile alpine la peste 8 000 de metri — altitudine la care un om neantrenat moare în cinci minute — au arătat că omul se adaptează și la lipsa de oxigen a marilor altitudini.

— **În ce mod?**

— Prin fabricarea unui număr dublu de globule roșii care să poată capta cât mai mult oxigen din aerul sărac în acest corp gazos, necesar arderilor vieții.

Zborurile cosmice au demonstrat că omul poate să trăiască mai multe zile în atmosferă artificială și în stare de imponderabilitate, stări în care inima pompează un sânge care nu mai are nici o greutate; totuși, circulația sângelui beneficiază de mecanisme de reglare pentru adaptarea la asemenea situații.

— **Presupunem că nu există încă o explicație completă a acestei adaptabilități excepționale. Ar fi însă util să ne spuneți cum poate fi interpretată această însușire umană, cum priviți dvs. lucrurile.**

— Se pune întrebarea dacă oamenii din vremurile străvechi, preistorice, n-au trăit în asemenea condiții încât astfel de mecanisme speciale de reglare să se formeze, să se întipărească și să se transmită ereditar, fiind asimilate în procesul evoluției speței umane...

— **Acest punct de vedere ne pare original. Am dori să vă întrebăm acum ce măsuri esențiale considerați că trebuie luate pentru a face față unor condiții speciale, ca cele din experiența sovietică sau din alte situații similare?**

— Cu aceasta ajung la cel de-al treilea considerent — **continuă interlocutorul nostru.**

Adaptarea corpului omenesc la condiții cu totul speciale necesită luarea unor măsuri de combatere a modificărilor fizice și psihice ce apar totdeauna când organismul este scos din limitele mediului în care s-a obișnuit să trăiască și să muncească.

— **Înțeleg că de data aceasta nu vă referiți numai la aplicații cosmice.**

— Firește. Măsurile amintite au importanță și aplicabilitate în multe împrejurări, chiar ale vieții obișnuite.

Experiențe efectuate cu tehnici moderne de fizicochimie și histochimie în institutul nostru, sub conducerea acad. Gr. Benetato, au arătat gradul în care proteinele celulei nevoase sînt influențate, dar se adaptează la condițiile speciale de excitație și accelerație care intervin în zborurile cosmice.

Recenta experiență sovietică, explorînd și domeniul psihic, arată că omul își poate

duce viața într-un spațiu închis, cu senzația de clausturare continuă și suportînd permanent prezența acelorași parteneri. Această performanță se poate realiza cu condiția să existe voința de a rezista, precum și un scop important, de pildă de ordin științific. Rezistența este favorizată pe plan fizic de păstrarea unui ritm normal de lucru, de odihnă și alimentație, de un program special de gimnastică pentru a menține în activitate normală funcțiile organismului.

PLAGA SEDENTARISMULUI: 22 DE ORE DIN 24, ÎN NEMIȘCARE

— **Iată concluzii de o mare generalitate, valabile pentru destule aspecte ale vieții de toate zilele.**

— Să ne gândim de pildă la sedentarism, care este în general un rău al civilizației. S-a calculat că un om cu activitate sedentară...

— **De birou?**

— Exact. Un astfel de om stă jos — culcat sau așezat — 22 din 24 de ore! Sedentarismul are efecte dăunătoare asupra sistemului nervos, circulator, osteoarticular și muscular.

— **Iar într-un zbor cosmic îndelungat — pentru a reveni la astronautică?**

— Acest sedentarism este cu atât mai periculos într-un spațiu limitat și închis, în care sînt supimate o mare parte din reperele și din stimulii exteriori. Pe plan psihic contează, în aceste condiții, mai întîi dominanța de lucru. S-a dovedit că oamenii care au o «dominantă», un lucru care-i pasionează, nu au timp să se certe, ei nu dau importanță evenimentelor minore care-i deranjează, ci realizează o justă ierarhizare a valorii reale a evenimentelor.

— **Aveți foarte multă dreptate. Oamenii de felul celor despre care vorbiți știu să-și trăiască viața, să fie creatori, să nu ia în seamă sîcișelile mărunte care îi consumă pe hipersensibili.**

— Trăirea între anumite limite spațiale și cu anumiți parteneri ficți, dacă este acceptată ca atare, reprezintă un sistem dat de referință sau de coordonate care, neapăsînd eventualitatea schimbării partenerului, nu mai poate ridica decît problema eforturilor de ameliorare a raporturilor dintre parteneri, dacă aceasta este posibil. Dacă nu este posibil, scopul acțiunii, dominanța de lucru, organizarea minuțioasă a muncii, activitatea și relațiile dintre parteneri în condiții de relaxare nervoasă, cu vorbă și gesturi măsurate, fac ca în cele din urmă atingerea scopului final să împingă pe al doilea plan celelalte considerente. Este tocmai ceea ce au dovedit cercetătorii sovietici.

O FOAME NEOBIȘNUITĂ: FOAMEA DE STIMULI

Avînd în vedere multiplele implicații psihologice ale acestei experiențe, ne-am adresat și unui cunoscut cercetător din domeniul problemelor atenției, dr. ROBERT FLORU, de la Institutul de psihologie al Academiei.

— Trei sînt factorii care mi se par esențiali — **ne-a spus d-sa.** Este vorba mai întîi de motivația subiecților. Pentru a reuși, oamenii trebuie să știe pentru ce fac un anumit lucru, care este sensul acțiunii lor. Este limpede că această motivație nu a lipsit în cazul de față.

Al doilea lucru important: păstrarea unui

echilibru între saturația de aceeași stimuli (monotonia) și privarea de stimuli. În limitele date, este necesar să existe cît mai multe elemente de variație.

În al treilea rînd, sînt de luat în considerare factorii de personalitate. Aci intră în joc complexe probleme ale compatibilității psihice.

— **Astfel de experiențe nu sînt, după cîte știm, un lucru necunoscut pentru psihologie.**

— Așa este. Există o serie de cercetări, efectuate cu adulți și cu copii, asupra privării senzoriale și privării sociale.

Să începem cu cea dintîi.

S-au făcut experiențe în care o serie de subiecți au fost supuși, evident temporar, unor condiții de uniformizare a cîmpului perceptiv și de reducere a cantității de stimuli exteriori.

Persoanele respective au stat de pildă întinse pe un pat, cu cartoane fixate la mîini, care să le limiteze mișcările, cu ochelari translucizi, meniți să uniformizeze stimularea optică și s-o reducă la minimum; în sfîrșit, erau obligați să asculte un zgomot uniform, produs de pildă de un ventilator.

O serie de persoane au fost ținute astfel, bineînțeles cu consimțămîntul lor, un anumit număr de zile. Experiențele s-au desfășurat în Occident și subiecții au fost substanțial remunerați pentru a se supune condițiilor respective. Totuși, mulți au cerut întreruperea experimentului!

— **De ce?**

— Au devenit nervoși, exasperați de plictiseală, au avut fenomene de dezorientare spațială și senzorială, de dereglare a comportamentului. Au apărut serioase tulburări perceptuale, chiar și frecvente halucinații..

Doctorul Floru ne citește cîteva pasaje din lucrarea recent apărută «Psihofiziologia activității de orientare», în care astfel de experiențe sînt descrise pe larg.

— **Și cît au rezistat oamenii în a menea condiții de privare senzoria**

— Cei mai mulți — 2-3 zile, unii pînă la 6 zile.

— **Cu atît mai remarcabilă este performanța celor trei cercetători, deși foarte minuțios pregătită. E doar vorba de un an întreg!**

— Desigur. E adevărat că în acest caz s-a efectuat o privare totală, ci doar o limitare a stimulilor, dar rezistența subiecților timp de un an este remarcabilă.

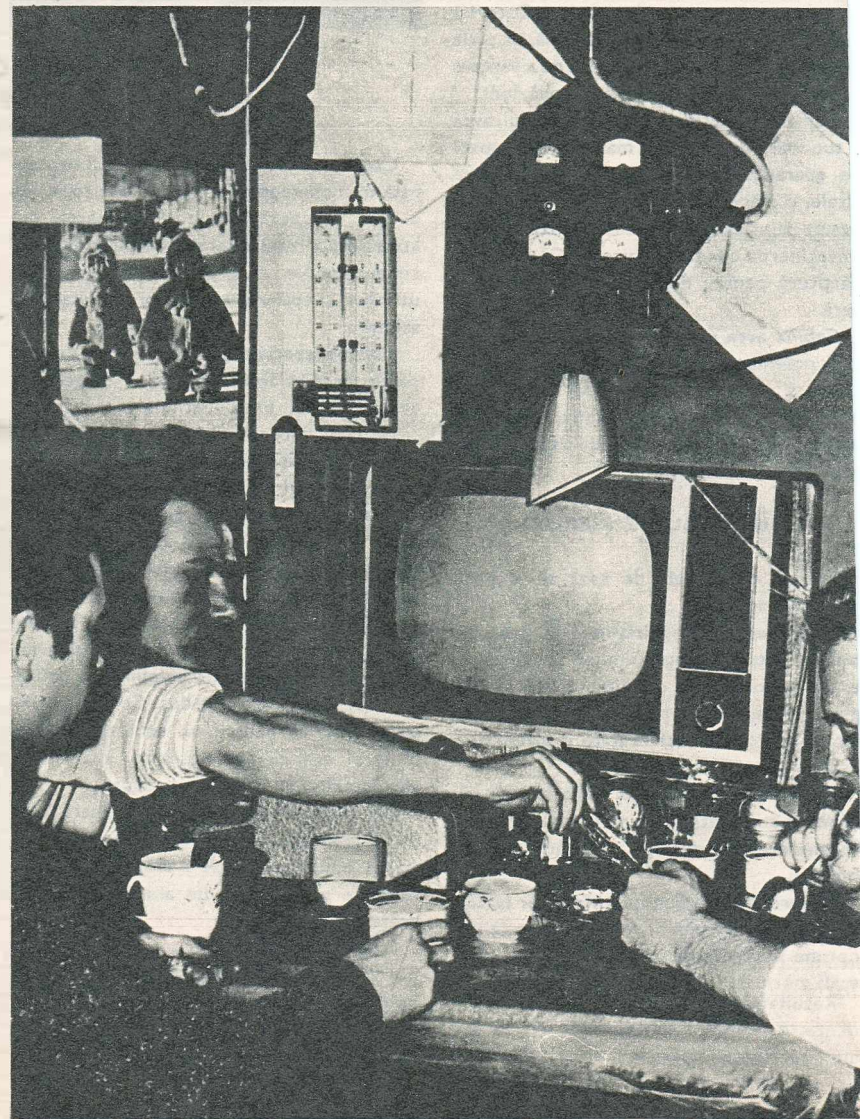
— **Revenind la experiențele de care vorbeați, spuneți-ne cum se comportau subiecții după ce acestea se încheiau. Ce doreau?**

— Simțeau nevoia să audă zgomote, se miște, să vadă lucruri cît mai multe și mai variate. O adevărată «foame» de stimuli... Deși pare paradoxal, adevărul este că monotonia produce o suprasolicitație. Experiențele amintite pun în evidență că pe lîngă nevoile organice, există o adevărată trebuință de stimuli, de variație — factor extrem de importanți. Ceea ce le lipsește oamenilor supuși unor asemenea experiențe psihologice este absența aprobării și dezaprobării, a aprecierii sau... indiferenței celorlalți oameni. Deficitul stimulilor sociali nu este ușor suportat. Și tocmai aceea după experiențe urmează o dorință intensă de stimuli sociali. Subiecții vor să vadă cît mai mulți oameni, să discute cu ei și să constate cum sînt evaluate părerile lor. Așadar, «foamea» de stimuli sociali nu este mai mică decît «foamea» de stimuli senzoriali.

— **În experiența care formează subiectul discuției noastre stimulii sociali nu au fost, cum spuneți, suprimați?**

— Au fost însă sever restrînși. Să te vezi și să discuți un an întreg doar cu doi oameni în loc de sute sau mii.

— **Decamdată, călătoriile cosmice îndepărtate sînt o chestiune de viitor**

Credem însă că probleme de acest fel se pun și în alte activități și despre acest lucru cititorii revistei «Flacăra» ar fi bucuroși să afle cîte ceva.

DE LA SUPRAVEGHETORII DE RADAR LA DISPECERII DIN INDUSTRIA AUTOMATIZATĂ

— Există într-adevăr situații reale în care intervine monotonia și limitarea stimulilor. În astfel de cazuri, «vigilența» psihică este foarte importantă. Să luăm un exemplu: supraveghetorii de radar. Ei trebuie să aibă o atenție foarte susținută în condiții de limitare a stimulilor. S-a constatat însă că numai după 30-40 de minute atenția lor scade. Dacă acest lucru ar fi fost cunoscut — remarcă un specialist — și dacă respectivii tehnicieni ar fi fost schimbați la intervale adecvate, ar fi putut fi detectate și scufundate în timpul ultimului război mondial cu mult mai multe submarine germane decît s-a întîmplat de fapt...

— Și alte aplicații?

— De pildă urmărirea proceselor automatizate în uzinele moderne.

— Înțeleg? Aceste procese se desfășoară uniform, monoton. Arareori se întîmplă ceva ieșit din schema de mișcare obișnuită, dar tocmai acest lucru trebuie remarcat imediat.

— Supravegherea panourilor de comandă ale centralelor electrice ridică probleme similare. Desigur, în toate aceste cazuri personalitatea subiecților e foarte importantă și multe depind de acest factor diferențial. Dar psihologul studiază ce poate să reducă rezistența psihică și ce poate să o crească. În Institutul de psihologie al Academiei, ca și în numeroase alte centre din lume, se desfășoară cercetări cu privire la «vigilența», la condițiile păstrării atenției susținute, la activitatea psihică a supraveghetorilor și dispecerilor din industria automatizată etc. — a încheiat dr. Robert Floru.

*

Iată doar cîteva din implicațiile experienței sovietice care a format obiectul acestui articol. Implicații foarte pămîntene — după cum ați putut constata — afectînd în mod direct viața de fiecare zi a fiecăruia din noi. Căci, la urma urmelor, cosmosul începe la noi acasă...

▲ O clipă, să vă iau tensiunea!

Din nou... pe Pămînt, în mijlocul oamenilor. Experiența s-a terminat!

► Ing. A. Bojko
pe o recoltă
masă de legume proaspete.
observă
niclele surse de lumină
«în locul» Soarelui.

► Ei trei cercetători sovietici
trebuie
se limiteze
un spațiu restrîns,
itînd întrucîtva
ndițiile
ntr-o rachetă cosmică.
rînzul
luau pe o măsură,
conjurați
e aparate de măsură
control.

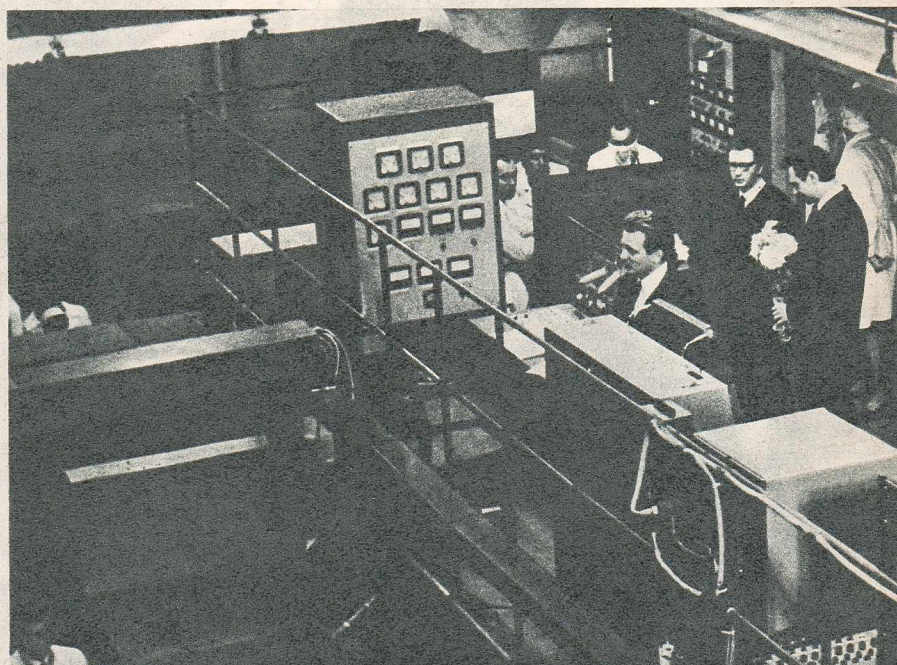
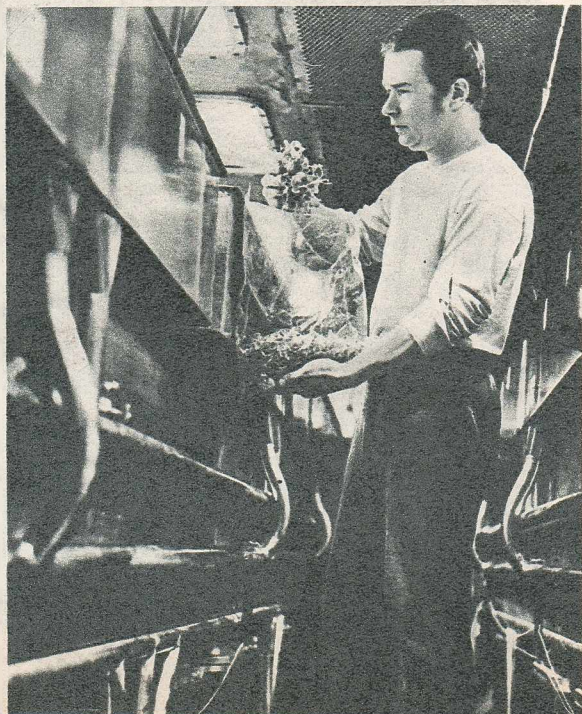

Foto: agenția de presă NOVOSTI

balet **TRIPTIC** **PE POANTE**

Albul și negrul,
puritatea și dramatismul,
se întâlnesc tot timpul
în dialogul fără cuvinte
al dansului
(Leni Dacian și Sergiu Ștefanski).

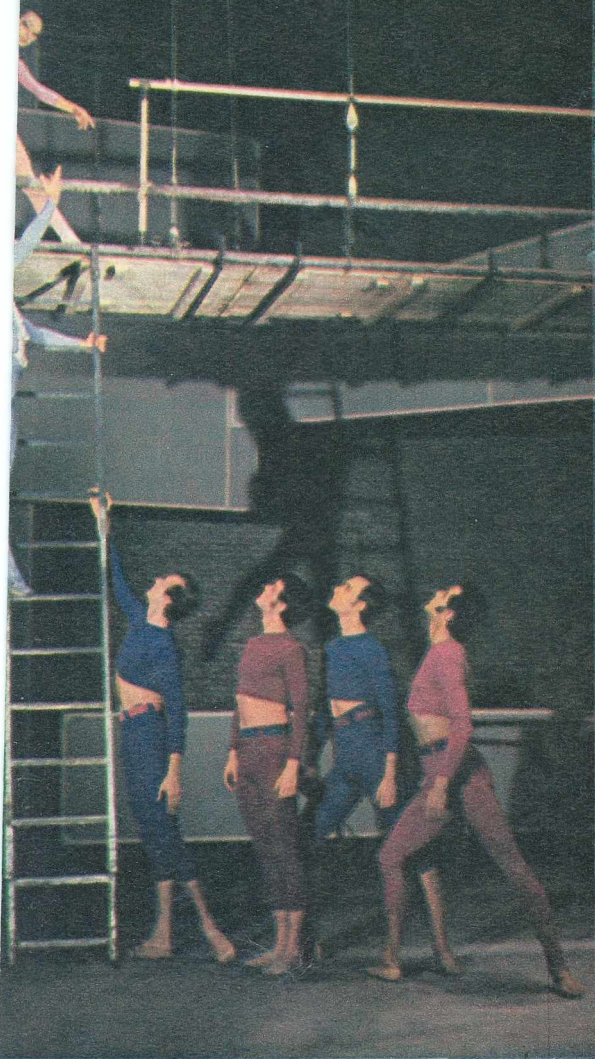
de Sanda FAUR — Fotografii de S. STEINER

Tilde Urseanu este coregraful care știe să aducă public: la **Seara vieneză** omul vine să-și mângâie amintirile cu valsurile lui Strauss și să-și involbureze privirea în vârtejul muselinelor albe; **Spărgătorul de nuci** trezește în fiecare memoria afectivă a vîrstelor fragede, dansurile pe muzica lui Gershwin răspund unei foarte specifice sensibilități contemporane. E adevărat, «sala plină» mai e considerată de unii drept un meschin argument comercial, spectacolul care «se vinde» bine e suspectat adesea de felurite concesi artistice, și lui Tilde Urseanu i se mai reproșează uneori o anumită cumițenie academică, un desen coregrafic cu prea transparente intenții narative sau un lirism de o prea evidentă proveniență romantică. Dar coregrafa continuă să fie consecventă cu ea însăși, să-și păstreze netulburată stilul sentimental-feminin și să apeleze la piese muzicale de un verificat magnetism la public. Așa cum a făcut și în ultimul ei spectacol, montat recent pe scena Operei Române: **Tripticul** de balet a adus pe scenă **Preludiile** lui Liszt și **Ucenicul vrăjitor** de Paul Dukas, muzică ce exercită — se știe — o atracție irezistibilă asupra melomanilor proaspăt convertiți sau îmbătrîniți în fotoliile sălilor de concert. Autoarea spectacolului nu a ținut să le rezerve acestora nici o surpriză seismică, ea nu a vrut să vadă alt fel partituri auzite totdeauna într-un anume fel, și de aceea baleturile ei au desenat coregrafic muzica cu un respect și o înțelegere ce au exclus din capul locului interpretările cu tot dinadinsul originale. Firește, balet clasic acolo unde a simțit nevoia; firește, mișcări descătușate de formulele academice acolo unde muzica o cerea. Așa că **Preludiile** lui Liszt au fost pictate tumultuos pe scenă în alb și negru, cu zboruri avîntate printre maiestruoase coloane de templu grecesc (scenografia: Paula Brîncoveanu), cu balerine îmbrăcate în tunici imaculate și dansatori în colanți negri, profilați sculptural printre coloane, cu Magdalena Popa, care parcă a înfrînt legile gravitației și plutește aerian, ireal, modelînd acrul cu

(Continuare în pag. 22)

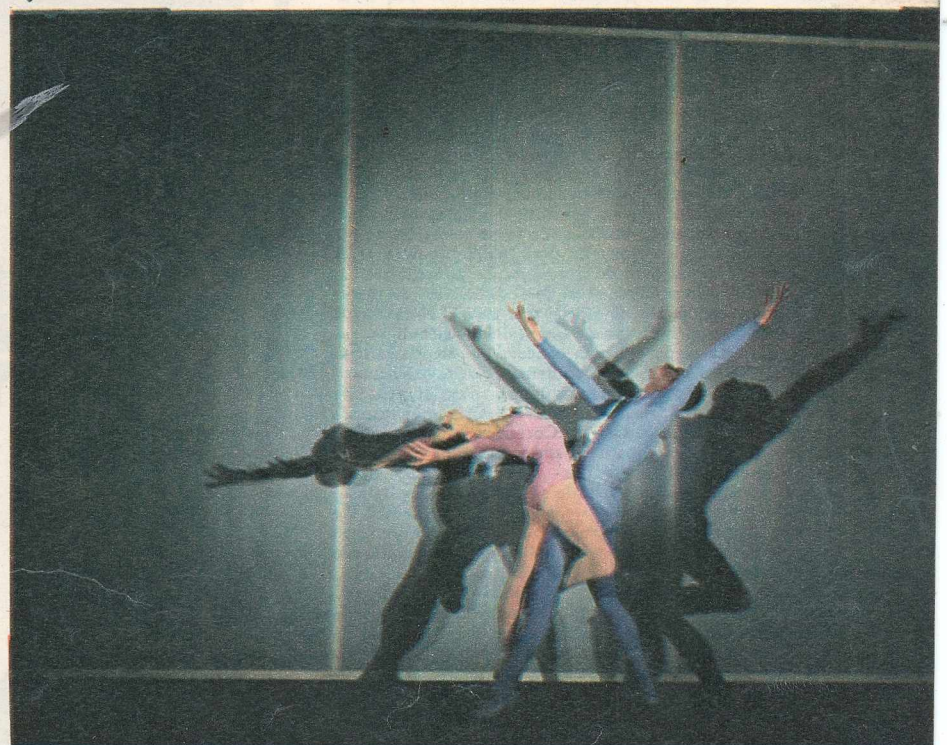
Ciudatul trubadur modern are o Julietă și un Romeo ai zilelor noastre, un balcon și o scară (firește, nu din fir de mătase, ci din metal solid) dar și doi interpreți de zile mari: Magdalena Popa și Amato Checiuleșcu.

Printre maiestuoase coloane de templu grecesc, într-o simfonie de alb și negru, balerinele zboară, în acordurile Preludiilor lui Liszt.

Efectele plastice și desenul coregrafic insolit dau Tripticului momente de frumusețe sculpturală.

◀ Căpșorul zburcumat (Valentina Massini și Petre Ciortea) se regăsește pe scenă ca în imensa singurătate a unei metropole moderne.

În loc de patru sau mai multe cronici

Aș avea nevoie de întreg spațiul unei cronici pentru a consemna și comenta extraordinara descoperire a televiziunii: că previziunile cronicarilor erau exacte; că în această țară, care a dat naștere atitor talente în mai toate domeniile activității umane, este exclus să nu se găsească și câteva persoane înzestrate cu darul de a prezenta liber, spontan, o emisiune distractivă. Proba concordanței între această teorie, întemeiată pe un savant calcul al probabilităților, și practică, este făcută de Mariana Mihuț și Ioan Besoiu. Cineva a avut curajul să-i lase în studio fără a le fi încredințat în prealabil textul unei prezentări absolut spontane și improvizate pe care să-l recite sau să-l citească având grijă să nu sară nici o virgulă. Și ei demonstrează că un dram de prezență de spirit, alături pe o pregătire prealabilă a emisiunii în linii mari, poate scoate magazinul duminical din zona tristă a buchisului antitelegenice. Temerara experiență ar putea fi urmată de altele. Mariana Mihuț este — ca în toate ipostazele în care am văzut-o — admirabilă. Dar și Irina Bora-lordăchescu, de atâtea ori prezentatoare independentă a unor emisiuni pentru copii, ar fi, cred, în stare să se descurce singură. La fel, Ioan Besoiu — simpatic, spiritual, nimic de zis — ar putea alterna cu Ștefan Tapalagă. Asta pentru a-i aminti numai pe ultimii predecesori ai actualei echipe de prezentatori. Cîți alții nu vor mai fi cărora nu le lipsește decât un pic de încredere din partea televiziunii...

Aș avea nevoie de întreg spațiul unei cronici pentru a discuta altă demonstrație involuntară a televiziunii: nu ajunge să alegi, pentru o anumită emisiune, cei mai buni interpreți imaginabili. Reușita ei depinde, în măsură cel puțin egală, de scenariu, de «script». Cineva a avut, cu câteva vreme în urmă, ideea cu adevărat excelentă de a alcătui, pentru a-i amuza pe cei mici, «o familie năzdrăvană». Și a compus-o în chip ideal: mama — Brîndușa Zaița-Silvestru, tatăl — Iurie Darie, copilul — Mihaela Istrate. Inzestrarea multilaterală, popularitatea celor trei interpreți n-au fost suficiente pentru a conferi emisiunii calități care să justifice continuarea seriei. Prea era slăbuț, oarecare, textul. Prea se iroseau de-a surda cele trei prezențe atrăgătoare, cele trei glasuri plăcute, cele trei talente actoricești, îndemînarea păpușăreii Brîndușa, abilitatea desenatorului Darie, grația dansatoarei Mihaela. A urmat, după câteva săptămîni, corolarul demonstrației: aceeași Brîndușa Zaița-Silvestru, singură cu degetele ei, cu un măr și cu un morcov, cu vocea ei alergînd sprinten în trei registre diferite. În loc să fie handicapată de un text simplist, ca în prima emisiune amintită, a avut norocul de a interpreta o poveste simplă. Ceea ce e cu totul altceva. Micul scenariu semnat de Valentin Silvestru i-a pus realmente în valoare aptitudinea de a umple consistent, cu haz, cu vervă, spațiul unui întreg spectacol. Un spectacol pe gustul copiilor, cărui nici ochiul critic al adultului nu-i găsește cusururi.

Aș avea nevoie de întreg spațiul unei cronici pentru a saluta noua ținută și caracterul pentru prima oară relevant al concursurilor de selecționare a interpreților de muzică ușoară. Preselecția pare a fi destul de exigentă. Pe micul ecran nu mai apar — cu micile excepții inerente — decât tineri a căror dotare artistică merită să fie luată în considerare. În anii trecuți ne cuprinsese — vă amintiți? — un simțămînt de descurajare. De unde să se selecționeze noi speranțe, dacă cei ce ajungeau pînă în fața noastră erau, mai toți, atît de departe de pragul de jos al acceptabilității? Acum, cînd în preajma celui de-al doilea festival «Cerbul de aur» constatăm că dintre toți tinerii cîntăreți de muzică ușoară nici unul nu s-a dovedit destul de bun pentru a i se permite să participe la concurs, e reconfortant să ascuți și să vezi un băiat ca studentul Cornel Constantiniu, primul care a depășit etapa a doua a selecției intitulată «Steaua fără nume». Poate că în 1970 televiziunea noastră nu va mai fi în situația de a asalta «Cerbul de aur» cu o echipă exclusiv feminină. Și poate că tinerele Doina Spătaru și Edith Banner, amîndouă drăguțe — dar în genuri diferite — amîndouă cu aptitudini muzicale și scenice — dar de asemenea în genuri diferite — vor... Să ne oprim aici. De la prima impresie favorabilă pînă la consacrare e un drum atît de lung și atît de puțini își dau cu adevărat osteneala să-l străbată fără a ocoli nici un obstacol...

Aș avea nevoie de spațiul unei cronici întregi pentru a mă minuna de modul în care se fac în continuare traducerile de filme. De două ori s-a prezentat filmul «Mirajul» și de două ori o femeie bătrînă a ieșit în ușă pentru a spune cu voce tare: «sînt surdomută» (de fapt, «I am deaf and blind» — «Sînt surdă și oarbă», ceea ce nu îi anula dreptul de a vorbi). În filmul «Gilda», omul de serviciu de la toaleta tripoului spune «I have here a vantage point» adică «Am un bun punct de observație». S-a tradus: «Am un punct avantaj». Nu avea nici un sens în contextul respectiv. Dar ce contează logica sau cunoașterea limbii din care se traduce?

Aș avea nevoie de întreg spațiul unei cronici pentru...

brațele ei, cîntînd tot timpul cu fibrele trupului ei, beată de dans, îmbibată de poezie.

În Ucenicul vrăjitor coregrafa a acceptat să suspende pentru un sfert de oră lirismul și s-a supus vivacității și umorului poemului simfonic al lui Dukas: de pe scenă ne face parcă cu ochiul tot timpul năstrușnica mătură dezlegată de farmece, care revarsă, dezlănțuită, una după alta, donițe-balerine, înfricoșîndu-l pe bietul ucenic ce a uitat cuvîntul de vrajă. Iar «mătura» aceasta sprintară ca o zvîrlugă, cu gestul volubil și plin de haz, este Ileana Iliescu, care e pe scenă numai spirit și vervă, numai zvicnet și farmec; un partener de o forță și o sensibilitate a mișcării, de o inteligență a mișcării, o secondează în rolul ucenicului. Rețineți numele acesta, îl veți regăsi curînd pe marile afișe: Marin Ștefănescu.

Dar piesa de balet căreia realizatorii spectacolului au vrut să-i dea totul (deși se știe că totul înseamnă adesea prea mult...), în care efortul de inventivitate coregrafică-regizorală a fost extrem de binevoitor (chiar dacă fermitatea concepției artistice nu l-a susținut pînă la capăt), a fost Ciudatul trubadur de Liviu Ionescu. Piesă muzicală extrem de dinamică și viguroasă, cu o substanță și rezonanțe moderne, cu o ritmică și o expresivitate pe deplin dansante, ea a impulsionat fan-tezia regizoarei-coregrafe în cele mai neașteptate sensuri, spre cele mai diverse formule. Ni s-a părut interesantă ideea de început, cea de a demitiza baletul, de a despuia de toate convenționalismele desuet-romantice

cu care e încărcat de tradiție: pe scenă, balerini ca într-o sală de repetiții, o sală cu pereții goi îmbrăcați în costume simple, de repetiție, și ești stăruitor la bară. Grupuri diverse de balerini «ce sează» coregrafic, dialogurile lor se interferează: scenă, dansul academic se învecinează cu cel modern, totul se împletește într-o explozie vitală de culoare, mișcare, proiectată spectaculos și pe niște ecrane albe. Dar povestea ușor dulceagă pe care o scrie apoi coregrafa — prin alăturarea cuplului suav și drăgostiților fericiți de cuplul dramatic, chinuit — mite din nou baletul spre vechile tipare convenționale ale genului, scena e sufocată din nou de un exces de sentimentalism, și oricît de excelent ar dansa ac-toriile istorie duioasă (și este excelent dansată de cuplul Ileana Iliescu-Mezincescu-Sergiu Ștefănescu și Valentina Massini-Ciortea), tot nu poți scăpa de senzația lucrului văzut, deja cunoscut, de simțămîntul că s-a consumat prea multă «vorbă coregrafică» pe centimetru pe de idee, că totul s-a diluat, s-a întins nefiresc, ir-

Să nu uităm totuși să spunem — fiindcă am amintit mai sus de soliști — că Tilde Urseanu își compune coregrafia cu multă grijă pentru partiturile soliștilor pentru personalitatea și posibilitățile lor specifice: că în Tripticul ei iubitorul de balet are posibilitatea să vedea în aceeași seară, pe lângă cuplurile menționate pe Magdalena Popa-Amato Checulescu, pe Leni Ciortea și Sergiu Ștefănescu, pe Cora Benador, Simona Ștefănescu, Cristina Hamel, Marta Hertzeg și alții.

▲ Alexa Mezincescu și Sergiu Ștefănescu într-unul din studiile pregătitoare ale spectacolului.

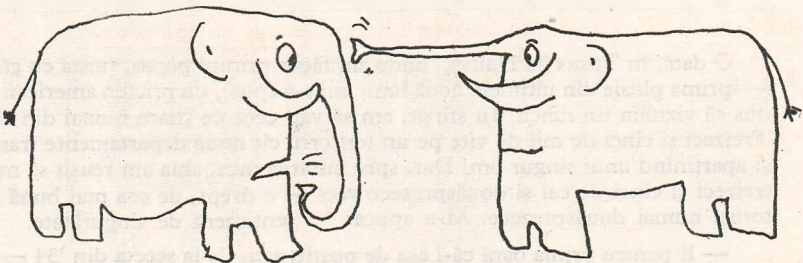
Felicia ANTIP

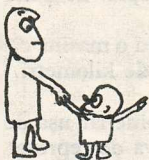
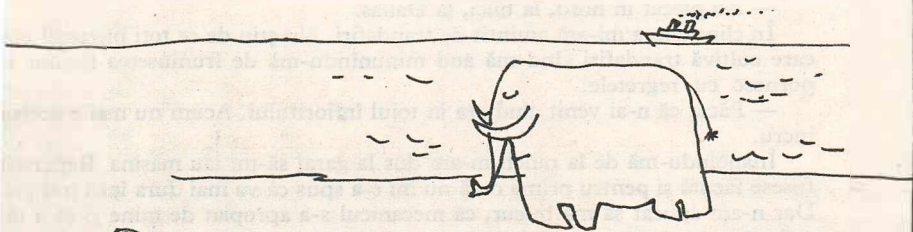
varietăți

UMOR de Iosif TEODORESCU

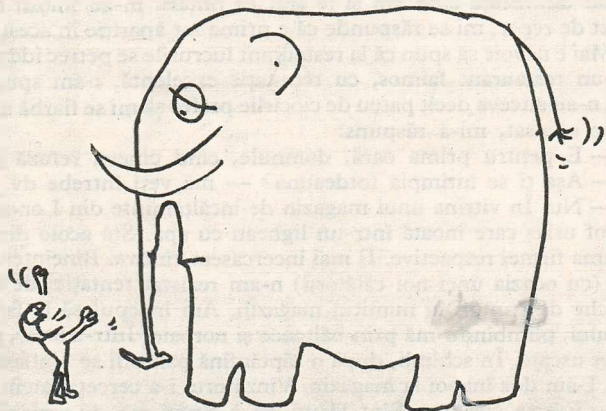
POVEȘTI CU ELEFANȚI

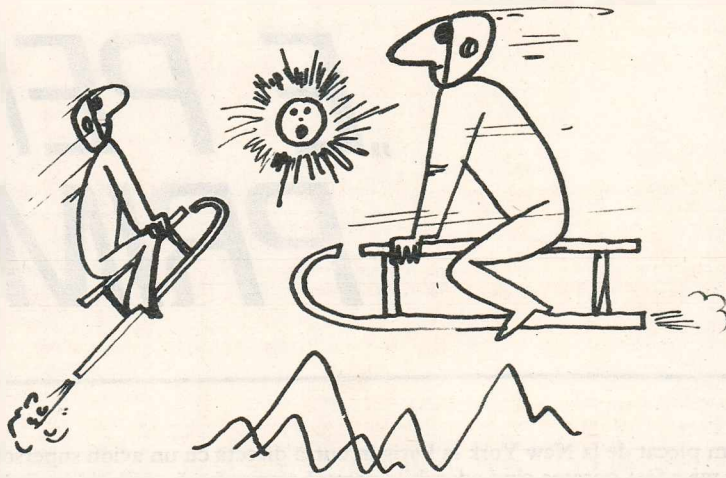
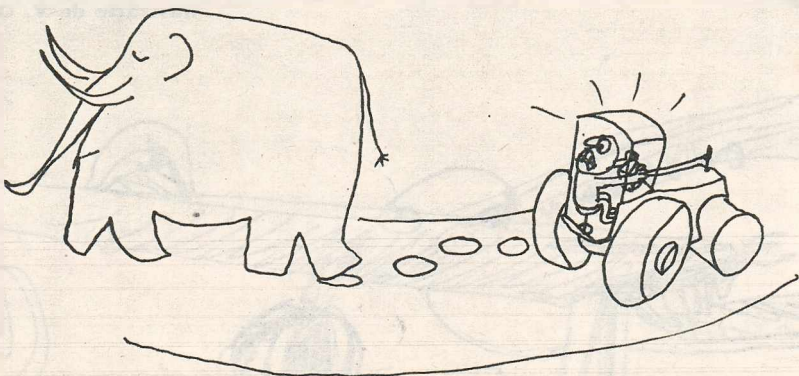
- Ce naiba, te-ai obișnuit să vorbești pe nas!...

- Tăticule, uite un elefant de mare!

- Când te-oi lua de coadă și te-oi învîrți o dată!...

ZBOARĂ, SĂNIOARĂ...

10	2A	3	4	5	6	7	8C	9D	10R	11	12I	
20	M	A	T			D	E	L	M	A	R	
3	S	H	N	I	E		R	O	S	S	e	
4	N		A	S	K		A		A	T	i	
5		A	L	E	C	S	A	N	O	R	i	
6		L	I	N		A	Z	I		O	H	
7		S	T	F	I	M		I	H	T	i	
8	R	A	U		H	U	S		S	U	e	
9	E		L	A		S	T	R	O	P	I	T
10	H	A		M	O	T	O	A	R	E		I
11	I	H	T	E	L	P	C	I	U	X	E	

ORIZONTAL: 1) Aleargă în fața saniei — Autorul melodiei «Săniuța dragostei». 2) Covor pentru sanii — Autorul melodiei «Săniuța, sănioară». 3) Zboară pe-ntinsul alb al iernii — Explorator polar englez (1800-1862), care în expedițiile sale în Arctica s-a folosit de sanii trase de ciini. 4) Ar fi bun dac-ar mai fi unu! — Patria noastră — Trag la sanja... do-brogeanului. 5) Clasic al literaturii române, autorul poeziei «Sania». 6) Eroul povestirii pentru cei mici «La săniuș», de Călin Gruia — Nume turcesc — Oneste! 7) Autorul melodiei «Sanie cu zurgălăi» — Primul. 8) Poet clujean, autorul unei poezii intitulate «Săniuța» — Localitate în R.S.F. Iugoslavia — Zeamă. 9) Plan intern! — Udat ușor, la suprafață. 10) Nea! — Cu ele și-a înzestrat Robert Scott două din saniiile cu care a pornit să cucerească Polul Sud. 11) Calitatea pe care o are cel care-și face vara sanie și iarna car.

VERTICAL: 1) Autorul versurilor: «Copii cu multe sanii/ De pe coastă

vin țipînd,/ Și se-mping și sar rîzînd;/ Prin zăpadă fac mătâni/Vrînd-nevrînd» («Iarna pe uliță») — Trag saniiile nordicilor. 2) Pictor român, autorul unui «Peisaj de iarnă» — Astfel — 365 de zile... într-o sanie! 3) Cîmp semănat — Următorul. 4) Sanie țărănească (reg.) — Comună în Franța. 5) Poet sovietic, autorul poeziilor «Ah, voi, sanii, sănii!» și «Sania gonește, zările se sparg» — Vas. 6) La mijlocul cordonului! — *Rece! — O cantitate nedefinită. 7) Litără chirilică — În fața saniei! — Oprit. 8) În bloc (pl.) — Mergă înapoi. 9) Organizația Mondială a Sănătății (abr.) — Căderea zăpezii (pl.). 10) I se face transplant — Obrăznicie. 11) Alifie — Sănii la care sînt înhamăți trei cai unul lîngă altul. 12) Trag saniiile în zona arctică — Pronume.

Adam STOICA

Dicționar: ROSS, NIS, AME, HER.

Dezlegarea jocului «PUSE-N CAREU» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) ORAȘ — STRADUI. 2) POTOLI — TRESA. 3) UMILITA — ICAR. 4) SAT — NEBUNI — A. 5) NASI — UCIDE. 6) CI — ASEZA — ECO. 7) I — INTRA — EROS. 8) CISTIG — ELENI. 9) ARO — TURNA — ON. 10) LINA — RUE — PAD. 11) ITA — DIG — NUMI. 12) TARGA — ATASAT.

„E PENTRU PRIMA OARĂ...”

Am plecat de la New York la Paris în cursă directă cu un avion supersonic. Mare mi-a fost mirarea când adorabila noastră stewardessă, zimbând încântător, ne-a anunțat că aterizăm la Abidjan (Coasta de Fildes)! La început nu mi-a venit să-mi cred urechilor. Repet, plecasem de la New York în cursă directă la Paris. Pe urmă am aflat că, din cauza ceții, aeroportul Orly n-a putut să ne primească și, întrucât nu ne-au primit nici Reims, nici Tours, nici Lyon, nici Bordeaux, nici Marsilia, am fost siliți să aterizăm la Abidjan. În definitiv, nu-i de loc departe, nu-i așa? Am întrebat-o pe adorabila noastră stewardessă dacă li se întâmplă des asemenea lucruri.

— E pentru prima oară în ultimii șase ani, adică în două sute de zboruri peste Oceanul Atlantic — mi-a răspuns ea zimbând încântător.

Ciudad... Am traversat Atlanticul de vreo trei-patru ori și totdeauna a fost câte ceva. Ultima oară, dacă memoria nu mă înșală, am aterizat la Bruxelles din cauză că personalul aeroportului Orly era în grevă.

Încep să cred că sînt alt fel decît ceilalți și că mie mi se întâmplă ceea ce nu i se mai întâmplă nimănui.

O dată, în Texas (la Dallas, unde am făcut primul popas, turna cu găleat — «prima ploaie din ultimele nouă luni», mi s-a spus), un prieten american nedus să vizităm un ranch. În sfîrșit, am să văd ceea ce știam numai din filme Treizeci și cinci de mii de vite pe un teritoriu cît două departamente franceze și aparținînd unui singur om! Dar, spre mirarea mea, abia am reușit să număr treizeci și cinci de cai și douăsprezece vaci — e drept, de cea mai bună rasă totuși numai douăsprezece. M-a apucat un sentiment de singurătate.

— E pentru prima oară că-i așa de pustiu aici, de la seceta din '34 — mi-spus omul de la ranch. Dacă ați fi venit săptămîna trecută, ați fi găsit șase m de tauri.

— Și unde-s acum?

— Au fost mînați în sud, la pășunatul de iarnă.

— Dar cow-boys?

— Au plecat în nord, la bilci, la Dallas.

În clipa aceea mi-am amintit de trandafiri. Nu știu de ce toți prietenii mei care cultivă trandafiri cînd mă aud minunîndu-mă de frumusețea florilor s pornesc cu regretele:

— Păcat că n-ai venit cînd era în toiul înfloritului. Acum nu mai e același lucru.

Înapoiindu-mă de la ranch m-am dus la garaj să-mi iau mașina. Reparații fuseseră făcute și pentru prima oară nu mi s-a spus că va mai dura încă trei ore. Dar n-am apucat să mă bucur, că mecanicul s-a apropiat de mine și m-a întrebat:

— Cum vă descurcați cu ea? Pentru prima oară văd o mașină căreia trebuie să i se schimbe amortizoarele după numai trei mii de kilometri.

Ciudad, nu-i așa?

Cînd mă plîng, la hotel, că jaluzelele nu se trag bine iar ușa de la șifonier nu se închide de loc, aflu că sînt primul care am ceva de reproșat, că ceilalți pasageri nu s-au plîns niciodată. La fel și cu țîntarii. Eu nu trag la un hotel pînă nu aflu dacă sînt sau nu țîntari.

— Aici, domnule? Niciodată!

Iar dimineața cînd vin și le arăt că țîntarii m-au folosit toată noaptea ca punct de reper, mi se răspunde că e prima lor apariție în acest sezon.

Mai e nevoie să spun că la restaurant lucrurile se petrec identic? Nu demult, într-un restaurant faimos, cu reputație excelentă, i-am spus chelnerului că dacă n-au altceva decît pateu de ciocîrlie prefer să mi se fiarbă un ou. Chelnerul, foarte ofensat, mi-a răspuns:

— E pentru prima oară, domnule, cînd cineva refuză pateul MEU!

— Așa ti se întâmplă totdeauna? — mă veți întreba dv.

— Nu. În vitrina unui magazin de încălțăminte din Londra este expus un pantof uriaș care înoată într-un lighean cu apă. Stă acolo din 1907 — spune reclama firmei respective. Îl mai încercasem cîndva. Bineînțeles că nici de astă dată (cu ocazia unei noi călătorii) n-am rezistat tentației de a-mi cumpăra o pereche de pantofi la numitul magazin. Am început să le fac proba în afara orașului, plimbîndu-mă prin băltoace și noroaie. Într-adevăr, picioarele mi-au rămas uscate. În schimb, după o săptămîină pantofii se umflaseră ca un burete plin. I-am dus înapoi la magazin. Vinzătorul i-a cercetat atent și mi-a spus:

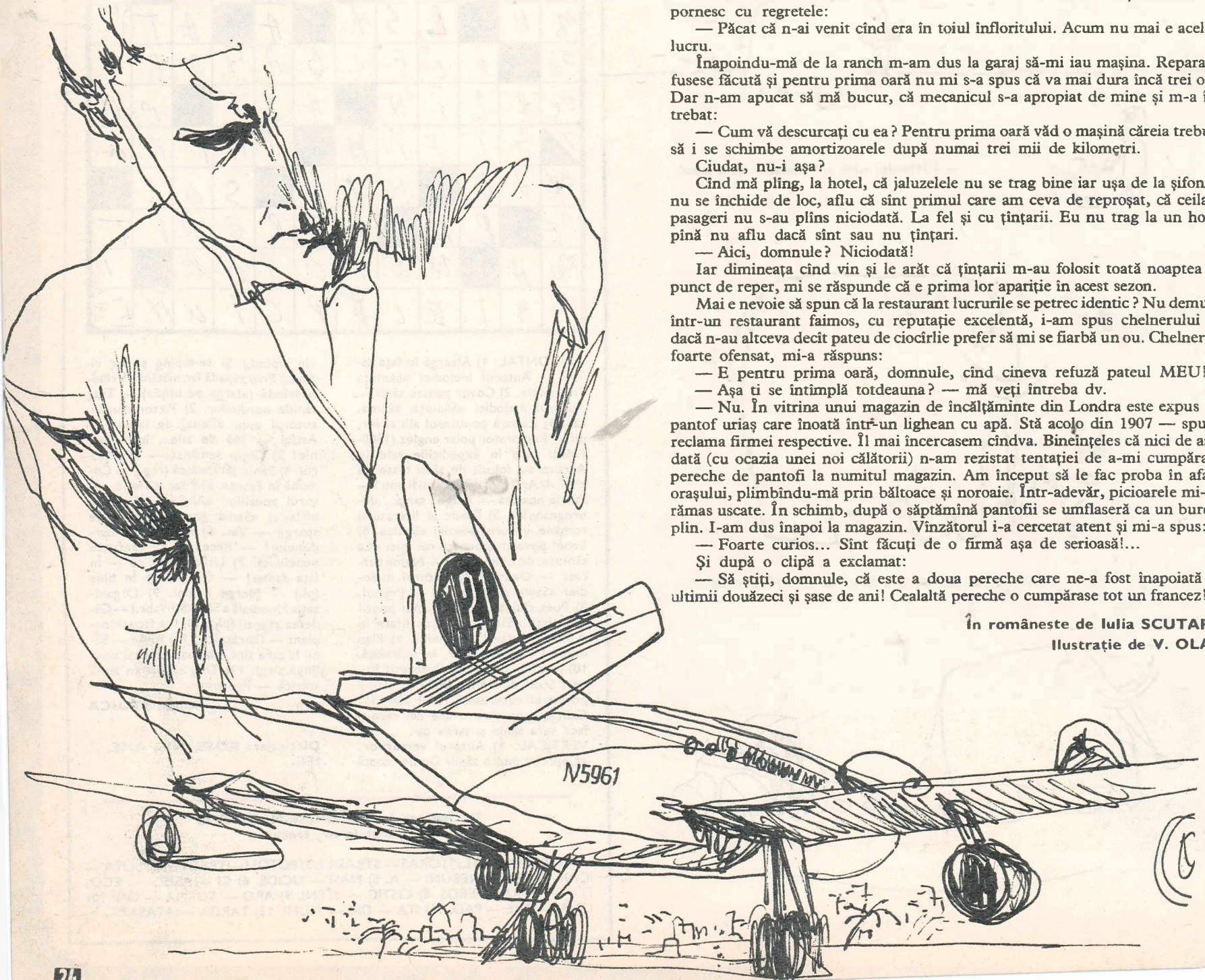
— Foarte curios... Sînt făcuți de o firmă așa de serioasă!...

Și după o clipă a exclamat:

— Să știți, domnule, că este a doua pereche care ne-a fost înapoiată în ultimii douăzeci și șase de ani! Cealaltă pereche o cumpărase tot un francez!

În românește de Iulia SCUTARU

Ilustrație de V. OLAC

UNCT ȘI DE LA CAPĂT

COLIERUL DE PERLE

» Care e emisiunea radiofonică preferată împul vacanței? Sondajele făcute în mai mulțări au indicat: concertele (R.F.G. și Danerca), transmisiile sportive (Italia), muzica ară și sportul (Anglia), și... buletinul me-rologic (Suedia). În schimb, o telestatis-i indică transmisiile sportive ca fiind emi-nile care polarizează atenția spectatorilor pretutindeni.

● În cursul unui recent turneu întreprins Chile, cunoscutul cîntăreț Adamo a călă-ric prin oraș într-o inconfortabilă mașină ulară a poliției. Nu ca infractor, ci pur și plpu pentru a fi protejat împotriva prea tuziaștilor săi admiratori.

● Automobilele nu vor mai derapa. Firma low Chemical Co» a pus în vânzare un li-id care mărește puterea de aderență a cau-curilor cu asfaltul, chiar dacă acesta e aco-rit cu gheață sau zăpadă. O dată așternut : cauciucuri, preparatul își menține proprie-țile vreme îndelungată, el neputînd fi în-părtat decît cu ajutorul unei soluții speciale.

● Doi dresori de animale din S.U.A. se află : cîteva luni în Kenya, unde încearcă să for-eze jucători de fotbal din... maimuțe. Con-nd atît pe reflexele condiționate cît și pe titudinile de imitație ale acestor animale, resorii și-au propus să pregătească nu un nu-ăr de circ, ci pur și simplu două echipe care se înfrunte pe stadion după toate regulile tbalului, motiv pentru care — în afara celor 2 de jucători «titulari» — ei antrenează și rezerve.

Totul e posibil

● «Născut orb, copilul Antoanetei Mar-chant a văzut lumina zilei la...» (știre apă-rută în ziarul «La Nation», 12 iunie 1890).

● «Păstrăvului îi place să fie mîncat proaspăt, știuca preferă să aștepte» («Le cuisinier français», citat de Toussnel din «L'Esprit des bêtes», pag. 279).

● «La Bordeaux, cînd îțiîlnești o tînără fată la un spectacol nu este obiceiul să te interesezi nici de rangul ei, nici de numele și nici de sexul ei» (Eugène Labiche, «Un tînăr grăbit»).

● «Sub mustața sa stufoasă, acest vechi militar ascundea o inimă sensibilă» («Le Matin», mai, 1909).

● «Din toate vremurile, lungimea prea mare a gîtului a fost considerată ca o em-blemă a stupidității, pentru că în acest caz există o distanță prea mare între creier și inimă» (Balthazar Richerand, «Elemente de fiziologie», 1802).

S-A PRINS!

Nu posedăm date precise cu privire la can-titatea de pește prinsă de tînara familie în ziua aceea de duminică... Ceea ce știm însă, e că artistul fotograf care a surprins acest instantaneu a obținut un premiu conside-rabil la St. Petersburg — Florida (S.U.A.) pentru «cea mai reușită fotografie de va-canță»...

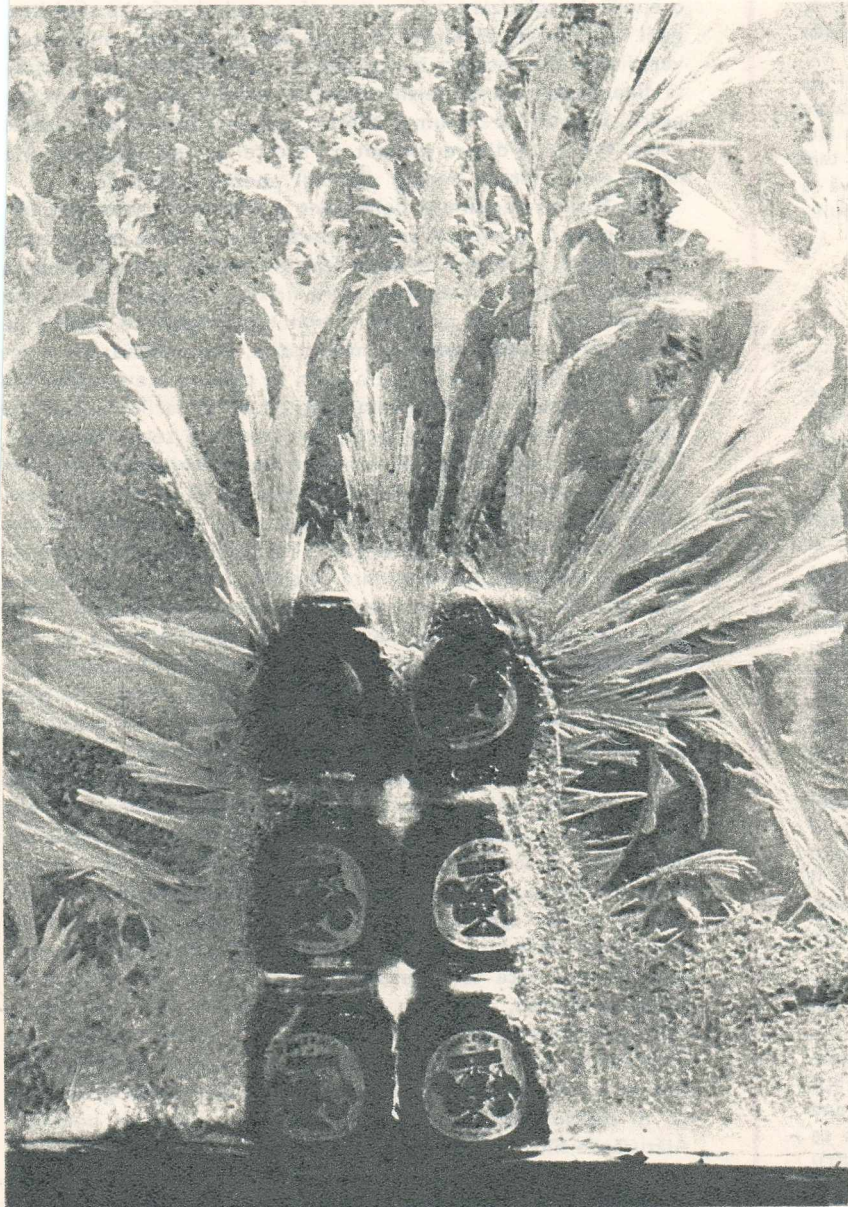

CURATĂ BIROCRAȚIE!

Bănuți cumva din ce material a fost confecționată această ultraminijupă prezentată la expoziția «Statinex '69» de către miss Barbara Smith, actriță la televiziunea britanică? Nu, nu puteți bănuși și nici n-o să vă vină să credeți că-i vorba de niște biete cla-me de prins hirțoaage, înlănțuite și montate pe un furou de mătase. Cîte mii de bucăți au fost folosite? Asta nu v-o putem spune, dar dacă vreți să luați modelul, le puteți nu-măra!

ZÎMBEȘTE, BUNICULE!

Sir Seymour Edward Karminski a depus ju-rămîntul de lord-consilier al Curții de apel londoneze. La ieșire, în locul obișnuiților fotoreporteri, înaltul magistrat a fost în-tîmpinat de cei trei nepoți ai săi, înarmați cu aparate fotografice, care n-au vrut în ruptul capului să piardă o asemenea ocazie nemaipomenită: bunicuțul, îmbrăcat ca un erou al lui Walter Scott și cu o perucă «for-midabilă» camuflindu-i familiara chelie...

FLORI ȘI FRUCTE

Fotografie de Lică IOSIF

● Teatrul Național din München prezintă, în regia lui John Cranko, baletul «Romeo și Julieta» de Serghei Prokofiev. În rolurile principale apar Konstanze Vernon și Heinz Claus.

● Noul Théâtre de la Ville din Paris a fost inaugurat cu piesa lui Luigi Pirandello «Șase personaje în căutarea unui autor», în adaptarea lui Benjamin Crémieux. Maurice Teynac, care semnează și regia, apare într-unul din rolurile principale, alături de Fernand Sardou și Anne Doat.

● În cadrul unui turneu întreprins în Republica Democrată Germană, Opera din Sofia a prezentat «Boris Godunov» de Musorgski, «Antigona 43» de Pipkov și «Hovanscina» de Modest Musorgski. În fotografie: o scenă din «Hovanscina».

EDILITARE

Au apărut prin diferite puncte ale Capitalei, scoase din cine știe ce magazii, barăcile de tir, aproape uitate. Una în Piața Progresul; alta (modernizată: cu vitrină și lumină electrică!) la întretărirea Căii Călărăși cu Piața Unirii; în sfârșit, cea mai ambițioasă, pe Calea Griviței, peste drum de Nord-hotel, parcă vrînd să facă o demonstrație de ceea ce putea reprezenta numele hotelului acum 30 de ani într-un film celebru de Marcel Carné.

Mirese cu mijlocul proeminent; bicicliste cărora glonțul victorios le distruge roata vehiculului; cerbi prizonieri de mistreți; călăreți ai căror patrulezi înaintează cu un pas la fiecare detunătură — toate aceste imagini se lasă atentate contra modestei sume de 0,50 lei, dar — vai! — privite pe gratis de către oricine.

Mai mult sau mai puțin vizibil (la Nord-hotel, cel mai vizibil), baraca de culoarea ruginei este botezată cu următoarea firmă («firmă»!), care-ți taie orice protest: «Asociația sportivă a Consiliului popular al municipiului București».

Mens sana...

II

Un excelent album, semnat de fotografii Gh. Șerban, a trebuit să ne amintească indirect, dacă mai era necesar, că nu avem un patron al Capitalei, cel puțin din punct de vedere al statuilor. Un Mihai Viteazul, frumos prin vechime, ar exista în fața Universității (ne spune coperta albumului), dar el este în primul rînd al țării și abia pe urmă al Bucureștiului. Vlad Țepeș n-are o statuie, Brîncoveanu are una, dar lipită de marcă, în Piața Sf. Gheorghe, în timp ce pașoptiștii (excepție Eliade, dar o asemenea investire are justificare numai în grup) trebuie să se declare mulțumiți cu mineralele busturi prizărite în parcuri.

Nu are o statuie Bucur! Bătrînul păstor trebuie să-și hrănească amintirea doar cu vorbe, iar acestea devin atît de multe și de îndoielnice încît îl vor trage tot mai mult în familia subiectelor de la Urzica, printre biracrați.

Mă gîndesc că prin turma de oi a lui Bucur obținem legătura directă cu un subiect sacru al culturii noastre — «Miorița» — iar prin acesta cu transhumanța, anticul laitmotiv al unității românești. O statuie a lui Bucur într-una din piețele Capitalei n-ar face, mi se pare, decît să ridice gustul nostru pentru istorie și, departe de a ponegri prestigiul orașului prin aluzia la ocupațiile pastorale de odinioară, ar da o aură de tradiție bine decantată unui oraș modern.

Bineînțeles, dacă sculptorul va fi și el al anului 1969!

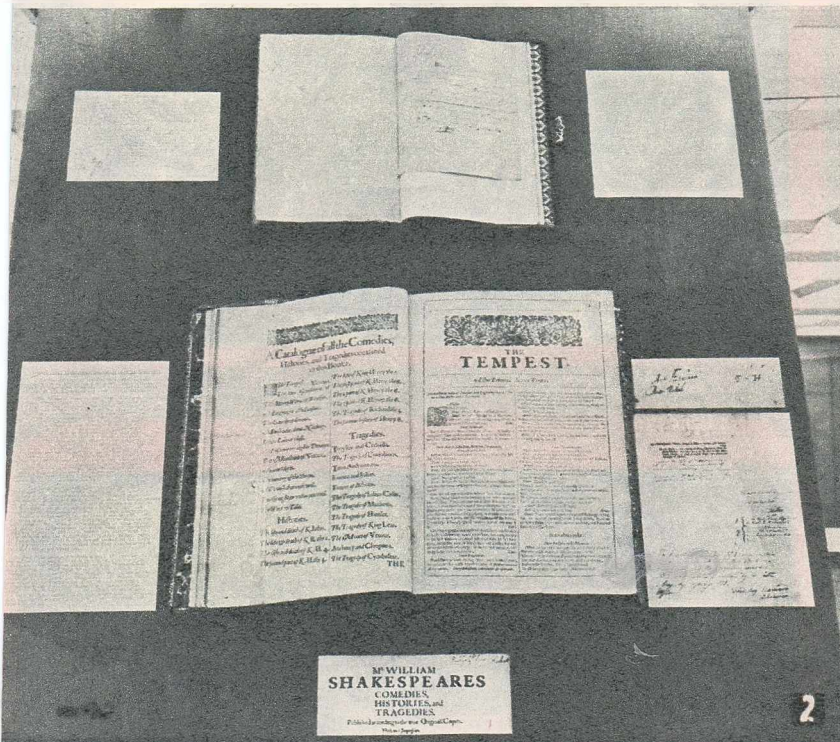
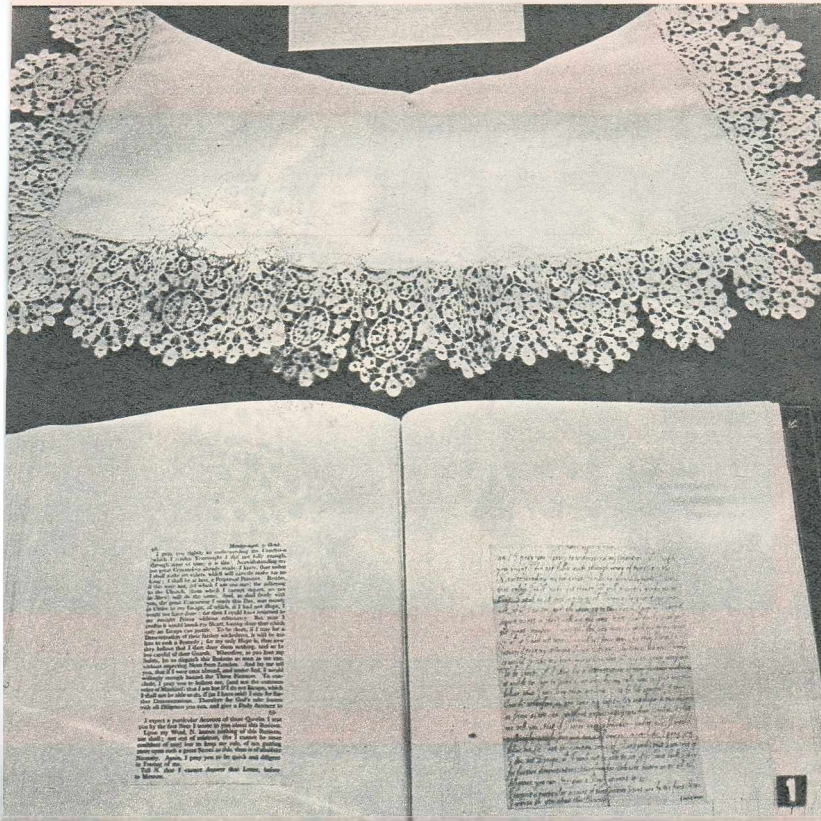
Nichita Stănescu:

LAUS PTOLEMAEI

Noul volum de poeme al lui Nichita Stănescu, **Laus Ptolemaei** apărut în librării în ultimele zile ale anului 1968, continuă și adăugă cește unul din filioanele cele mai bogate și mai semnificative al lirismului său, și anume, pe acela care materializează impulsurile unei suverane vocații a cunoașterii (ca atitudine filozofică). Am asistat în ultimii ani la prefacerile structurale ale poeziei lui Nichita Stănescu, atrasă cu tot mai multă decizie către zona emoțiilor cerebralizate, un proces de intelectualizare a meditației lirice propulsate din ce în ce mai îndrăzneț către mare problematică. Cîndva, acum mai bine de un deceniu, poetul nu uimise prin miraculoasele explozii de culori și sunete, prin despletirile imagistice ale unei inspirații ce reîntorcea poezia, după o epocă de aplatizare a formelor, către cultul euforiei și al imaginii îndrăznețe, eliberînd lirismul din prejudecata anecdotică versificate. Era necesară în acel moment o lovitură de șoc în stare să dinamiteze suprapunerile de inerții și deformări; Nichita Stănescu, înaintînd pe drumul deschis încă mai înainte de Nicolae Labiș, este unul dintre promotorii acestei acțiuni curajoase, plină de efecte fertile pentru destinul poeziei românești.

De la faza imagismului debordant al primelor manifestări, Nichita Stănescu a evoluat spre o poezie din ce în ce mai austeră și mai densă, purificată de orice sentimentalism, evitînd romanța și îndreptîndu-se cu hotărîre către lirismul vizionar, acela care încorporează marile categorii și simboluri filozofice. Poezia sa va fi expresia unei aventuri intelectuale, transmișînd dramatismul unor căutări însetate de a intra în posesia adevărurilor ultime, străbătut de fiorii contactului cu sfera marilor mituri ale cunoașterii. Volumele mai vechi, **O viziune a sentimentelor**, **Dreptul la timp**, **11 elegii**, iar acum **Laus Ptolemaei** sînt momente ale unei lirici reflexive care dovedesc că poetul nu se exprimă sub imboldul trăirilor fragmentare și al emoțiilor divergente, ci conține unitar și organic, menținînd o perspectivă unică din care cîntemplită existența. Nichita Stănescu are așadar vocația totalității, privirea sa îmbrățișează spectacole globale. Poate că în acest volum el atinge maximum de abstractizare a gîndirii poetice, în formulări care se apropie și uneori parcă se suprapun enunțurilor matematice. Încă o dată vecinătatea acestora cu poezia este deosebită, un transfer de efluvii misterioase între domenii pe care gîndirea comună este tentată să le situeze la antipod: «Orice număr poate fi egal/ cu restul tuturor numerelor/ dacă viteza lui este egală sau întrece/ viteza tuturor numerelor./ Un punct în mișcare/ este egal cu toate punctele,/ dacă se mișcă la fel de repede/ cît viteza tuturor punctelor la un loc, și/ mai repede decît toate punctele./ Partea poate fi egală cu întregul,/ dacă/ viteza părții este egală cu viteza întregului./ Punctul cu viteza cea mai repede/ este tatăl tuturor punctelor./ Numărul său, care este numele său,/ este tatăl tuturor ideilor» (din ciclul **Aleph la puterea Aleph, VI**). Dar pluralitatea mijloacelor poetului e nedezmințită și în acest volum alcătuit cu o savantă tehnică a îmbinării și alternanțelor de modalități, asociînd meditației lirice nu numai sentențiozitatea formulărilor de postulat geometric dar și melodicitatea dramatic evocatoare a eposului popular. Alăturările sînt pline de efect: «Și-am zis fluiet, și-am zis frunză,/ și-am zis femeie lehoză/ și-am zis, piatră ce-a născut/ pietrele de la-nceput./ Și-am zis apă care curge/ pînă cînd se face sînge/ pînă cînd se face mare/ cu bocet în ea de sare» (**VI, Pastorală**).

Volumul impune, prin bogăția inspirației și a formelor, prin profunditatea meditației, drept unul dintre cele mai importante ale anului literar încheiat, definitiv pentru etapa actuală de evoluție parcursă de autorul său.

FEREASTRĂ SPRE TRECUT

La 320 de ani de la executarea pe eșafod, la Whitehall, a regelui Carol I al Angliei, s-a deschis în așa-numitele galerii ale reginei din palatul Buckingham o expoziție cuprinzând faimoasele portrete făcute de marele Van Dyck regelui și familiei sale. Demn de laudă pentru organizatorii expoziției este că, pe lângă capodoperele pomenite, sînt expuse și cîteva documente istorice printre care: ultima scrisoare scrisă de rege lui Sir William Hopkins înaintea execuției și gulerul cămășii pe care a purtat-o cînd a fost dus la eșafod (foto 1), un volum de Shakespeare pe care monarhul a făcut adnotări cu mîna sa, precum și alte scrisori dezvăluind importante secrete de stat (foto 2).

PATRU PRIETENI

Toamna anului 1911. Patru prieteni se întîlnesc la un fotograf din București. Cel mai mare din ei este Ilarie Chendi. Are 39 de ani (ultimul din dreapta, în fotografie). Cel mai mic — Victor Eftimiu — abia a împlinit 22 de ani (în mijloc, în picioare). Octavian Goga (pe scaun) are 30 de ani, iar St.O. Iosif (primul din stînga) a împlinit 36 de ani. Deși tineri, numele lor sînt binecunoscute: apar cu regularitate în revistele literare ale timpului și pe cărțile în care și-au publicat primele opere.

Lele vulpe, vin cu pușca ...

Fotografie de Mircea PĂUN com. Uivar, jud. Timiș

15-25 februarie 1969

DECADA BUCĂTĂRIEI ROMÂNEȘTI

	3	10	17	24
	4	11	18	25
	5	12	19	26
	6	13	20	27
	7	14	21	28
1	8	15	22	
2	9	16	23	

Restaurantele din Capitală vă oferă cele mai renumite preparate tradiționale românești. În zilele de 15 și 22 februarie vă invităm la expozițiile ce se vor organiza la restaurantele: Dunărea, Moldova, Mărășești, Feroviarul, Odobești, Perla, Rucăr, Orizont, Bucătăria de bloc Splai.

Nu uitați!

15-25 februarie 1969

DECADA BUCĂTĂRIEI ROMÂNEȘTI

Un interior agreabil cu mobilă ILEFOR

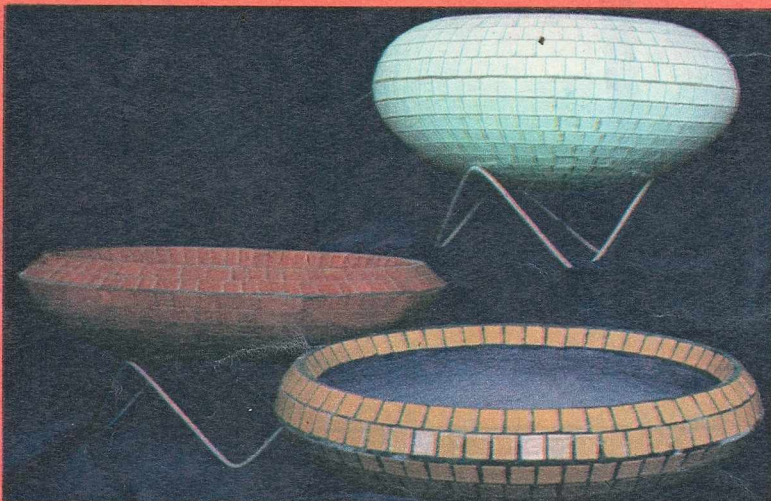

MOBILĂ FINĂ, CONFORTABILĂ, TRAINICĂ

ILEFOR

Tg. Mureș,
Piața Bolyai 13 A
Tel. 4081

I. I. S. „ARĂDEANCA” ARAD

PRODUCE:

păpuși, obiecte alpaca,
insigne și premii sportive

VEȘNICUL DOPIL

și a trecut energic de 40 de ani, ost și-a rămas un copil. Îi e foarte să părăsească scutecele de drainei haine la două rînduri.

Aș mai ales îi place să fie dădăcit și it, îndrumat și alintat. Nimic nu pină nu întreabă pe alții.

Aș vrea să văd un film muzical. Ce părere ai?

reaga societate îi apare ca o căcă menită să-l educe, să-l alăp-și să-l ridice cînd cade jos. Îi e să-și rezolve singur problemele, lene să-și ducă singur lingura la — de aceea cerșește sfaturi în pta și-n stînga.

Aș vrea să-mi întemeiez un cămin it. Nu cunoști cumva o fată frusă, sinceră și cultă?

atît de neajutorat, încît așteaptă se aducă totul de-a gata, pe tavă. Așteaptă și-acum ca Moș Gerilă aducă, în loc de jucării, o femeie care s-o ia de nevastă. De agitat se agită, de îndrăgostit nu se înjostește, el stă și așteaptă ca un t cuminte.

re și-un anume farmec personal, și-n probleme destul de gingașe ționează ca un ținc răzgiat.

Vreau și eu o primă! Vreau și eu rimă!

are încredere în părerile lui, i par cu desăvîrșire neseriouse, în imb se dă în vînt după părerile ra. Are convingerea că numai alții gîndi cu adevărat în interesul lui. aceea, dacă cumva îi trece o idee i capul lui de ținc, o dă afară, o ngă cum alungă o muscă de pe az.

înd cade jos, nu se ridică multă ne. Nu că n-ar putea să se scoale picioare — la 40 de ani așa ceva nu constituie o problemă — dar îi ce să fie ajutat.

- Ce-i cu tine, băiețuș?

îi place să fie mingiit, răsfațat și rat.

Dacă nu vine nimeni să-l ridice, feră să stea pe jos, să miaune și protesteze. Dacă nu i se aduce o teie — așa cum dorește — preferă rămîna burlac.

Din cauza acestui veșnic miorlăit pisică bătrînă și greoaie, multora a devenit simpatic.

Încul a devenit escroc. Și atunci nceput să se răsfețe. La serviciu — id îl văd atît de plîngăreț și de neceput — li se face milă de el. Din eastă milă n-are decît de cîștigat. ții muncesc în locul lui. Într-un fel poate spune că țincul nostru răzgi-ătrăiește prin procură». Dornic să

aibă nici o bătaie de cap, dă altora iandab» să se descurce în locul lui. E interesantă însă dirzenia cu care icul nostru își apără dreptul de purta scutece. Pentru nimic în lume ar renunța la scutece. A îmbătrînit, căpătat riduri, dar tot merge de-a șșilea. A cheliț, dar tot nu renunță scutece. A căpătat burtă, dar tot erge în patru lăbuțe.

Dacă renunță la scutece, înseamnă i dea ochii cu viața.

Or, el nu vrea așa ceva. El vrea să oțâie și să se alinte.

ÎN CARE TREN?

Știu o instituție în București unde zi-noapte, la orice oră din cele douăzeci și patru, poți auzi lucruri extrem de originale. Apare acolo cine vrei și nu vrei, vorbind (să zicem) astfel:

— Aș vrea să intru în posesia diamantului meu de tip Grand-Mongol, 279 carate, montat într-o pafta cu briliante bleu, de o rară frumusețe; mi-am pus paftaua asta pentru prima oară, să vadă lumea că nu-s fitecine, și, uitel, n-o mai am...

— Era un baston de bambus, domnule, nu atît valoros cit legat de frumoase evenimente, o întreagă carieră zăcea în el, amintiri de o viață...

— Vai, nu m-ați înțeles! Pickli era un *chien* extraordinar, călătorea cu orice vehicul și lumea îl iubea enorm; e a cincea oară cînd dispăre, sărăcuțul...

— E vorba de singura mea pereche de pantofi, așa că judecă și matale...

— Oi fi fiind distrată, iar dispariția unui — scuzați! — sutien nu-i mare lucru dacă n-ar fi fost din pachet, de culoare olive, cu dantelă și arc metalic...

— Dumneata n-auri că în geamantanul ăla era toată averea mea?! De nu dau de el, îmi trag un glonte, mă arunc în Dimbovița sau beau sodă. Naiba știe unde-mi era capul cînd am coborît din...

Fraze. Fraze care închid disperare, emoție, speranță, vis. Actorii sînt mereu alții, iar cel care le ascultă e invariabil același — un om cu mască imobilă, pe care nimic nu-l mai impresionează și care formulează cu voce egală una și aceeași întrebare perpetuă:

— În care tren?

Veți fi ghicit că mă aflu la Biroul obiectelor găsite, din Gara de Nord, loc unde micile și marile pierderi pe care le suferă cei care voiajează cu trenul se înscriu în una și aceeași tragicomedie: uitarea! E vorba de uitarea mea, a ta, a lui, a noastră, a voastră, a lor, a tuturor (verbul ăsta se conjugă la absolut toate timpurile, modurile și persoanele!). Răfurile biroului sînt pline-stup, iar aprovizionarea cu mărfuri de sezon se face într-o manieră în stare să stîrnească invidia oricărui magazin universal. Iarna, de exemplu, găsești o extraordinară varietate de paltoane (îmblănite sau ne), mănuși, fulare, căciuli, cizmulițe, schiuri (semnificativ: rar se pierd damigene cu vin, sticle cu țuică). Toamna plouă cu umbrele, fișuri, fulgarine, balonseide, șoșoni. Nu țin cont de anotimpuri aparatele de fotografiat, de ras, transistoarele, servietele, pălăriile, olițele de noapte, rucsacurile, bastoanele, poșetele, pipele, aparatele de radio, ceasurile, ochelarii, papucii, pijamalele, jucăriile, banii, scrisorile.

«Uitarea» are, în cazul compartimentului de tren, cele mai originale manifestări, unele cu tilc psihologic și de caracter. Se uită o servietă cu cîteva zeci de mii de lei, bani scoși din bancă (halal casier!), două geamantane cu ciuperci uscate ale unui ginere care călătorea de la Budapesta la București, la soacră-sa (erau oare ciuperci otrăvite?), ștampila unui trust de construcții, niște chei și un dosar cu planuri (strașnic șef de șantier!), un portofel plin de sute, plus o delegație și verigheta de aur «pusă bine», să nu se piardă «pe teren» (soț ideal), doi saci de dopuri de șampanie (bețiv excentric sau colecționar trăsniț), o sută de piei netăbăcite (vai, ciobane, n-aș vrea să fiu în pielea ta), niște bocanci de fotbal și o canadiană în ale cărei buzunare se află legitimații de la mai multe cluburi sportive ale unuia și aceluiși jucător (e una din «păsările călătoare» ale fotbalului), un purcel de lapte (păcat că s-a ratat o agapă, un chef), o roată de automobil (să fie oare unica piesă cu care s-a întors proprietarul din cursă?), o valiză bărbătească avînd și... douăsprezece chiloți de damă (fără comentariu!).

Micile istorioare pot continua la nesfîrșit. Îl întreb pe șeful de tură al Biroului de obiecte găsite, omul pe care nimic nu-l mai impresionează:

— Care-i obiectul care se pierde cel mai rar?

— Năravul.

Aflu apoi lucrul care mă miră mult: nici 1% din «clienții» acestui birou nu se prezintă să-și ridice obiectele personale; altfel spus, uitucii uită că au uitat. Ei nu se dezic. Biroul cu pricina are răbdarea și spațiul de depozitare limitate, transferă bunurile către «Consignația». Foștii proprietari le pot lua și de acolo, la preț redus.

Deci, un zîmbet și un bobîrnac pentru toți uitucii, îndrăgostiții și nebunii care fac să umble caruselul nostimei tragicomedii din Gara de Nord. Și, desigur, un cuvînt bun pentru omul cu mască imobilă, care are energie și spirit metodic să disciplineze indisciplina și spiritul nostru risipit.

Mare e grădina lui Dumnezeu. E de ajuns să răsfoiești poșta dintr-o singură zi și te afli în față cu cele mai neașteptate și mai variate întrebări, solicitări, propuneri sau reclamații. Iată, de pildă, un *cititor din București* ne cere sfatul și sprijinul pentru a întreprinde o călătorie în jurul lumii, dacă se poate cu mașina, după exemplul vestiților globe-trotteri cehoslovaci, dacă nu, măcar cu motoreta sau pe jos. În ce privește mașina, nu ne indoim că nu peste multă vreme marca «Dacia» va deveni cunoscută de-a lungul și de-a latul pămîntului și o expediție «Dacia» va fi poate de actualitate. Dar pînă atunci, să mai așteptăm. Un alt impediment mai serios pare însă să stea în calea cititorului nostru amator de înconjurarea planetei. Cel care vrea să se ia de piept cu munții, cîmpiile și oceanele nu posedă nici măcar curajul elementar de a-și iscăli scrisoarea. Or, mai presus de echipamente, bani, autorizații etc., curajul simplu, omenesc, și responsabilitatea pentru actele întreprinse mi se par calități sine-qua-non pentru oricine vrea să se angajeze într-o acțiune atît de dificilă.

Orice am face, oricum am suci-o, de versuri (în special proaste) nu putem scăpa. Cititorul *Girel I Barbu* din comuna Brăiești, județul Buzău, autorul unor asemenea producții, ne întreabă: «ce aș putea face ca să scriu poezii bune?» Îi răspundem cinstit: *nimic*. Nici cea mai vagă scintee de talent nu pîlpii în tot ce ne-a trimis. Or, după cum se știe, în artă, în poezie, nu ajunge numai străduința. În schimb, străduința îl poate duce pe tovarășul Barbu la succese certe în ce privește însușirea gramaticii române. Domeniu cu care se pare că a avut pînă acum prea puține contingențe.

Un alt *cavaler al anonimatului*, care semnează curajos «t.n.», polemizează cu cronicara noastră de televiziune în jurul vocației Aurei Urziceanu și profită de ocazie pentru a-l «desființa» pe Eugen Ionescu și a mai răs-pindi, în dreapta și în stînga, un buchet răumiroșitor de vulgarități. Manifestările unor asemenea anonimi ne evocă pe cele ale confracților lor care scriu panseuri genito-urinare pe zidurile interioare ale W.C.-urilor publice. În asemenea cazuri, pînă la intervenția psihiatrilor, e bună și cea a salubrității.

Cititoarea *Maria Tomov* din Arad ne trimite două foiletoane și ne roagă să ne spunem părerea despre ele. De la început trebuie să remarcăm stilul fluent, pe alocuri spiritual, în care sînt scrise testele. Din păcate tovarășa Tomov n-a ținut seama de faptul că foiletonul este de fapt o mică construcție dramatică, care presupune un anumit tempo, o anumită gradăție în dezvoltarea sensului principal, că surprizele, «loviturile de teatru» sînt nu numai permise ci chiar cerute de esența compozițională a foiletonului. Foiletoanele Mariei Tomov, pe lîngă faptul că tratează teme arhiuzate, nu ne rezervă nici o surpriză: de la început am înțeles unde bate autoarea și care va fi poanta. Singura surpriză este că pe tema principală se agață, parazitar, diferite teme secundare, de parcă autoarea ar fi grăbită să epuizeze într-un foileton toate remarcile satirice care i-au venit în minte. Credem totuși că tovarășa Tomov are certe posibilități în materie de publicistică satirică și o rugăm ca, ținînd (sau neținînd) seama de observațiile noastre, să mai încerce.

De pe litoralul momentan înghețat, din comuna 23 August, *zece tineri*, admiratori entuziaști ai lui Adriano Celentano, ne roagă să publicăm într-un număr al «Flacării» portretul favoritului lor. Fără a ne lua vreun angajament ferm (trebuie mereu să ținem seama de cerințele actualității), sperăm că vom putea, într-o zi, să le îndeplinim cererea. În ce privește programarea lui mai frecventă în emisiunile de radio și TV, îi sfătuim să se adreseze direct Comitetului de Radioteleviziune. Și în ce privește «marele ecran», o veste bună: s-a anunțat că anul acesta va rula (în sfîrșit!) și la noi vestitul film al lui Fellini, «La dolce vita», în care, de asemenea, Celentano are o scurtă dar pregnantă apariție.

Lui *Octavian Covaci* îi mulțumim pentru caricaturile trimise, din care sperăm că vom putea reține cîteva.

În sfîrșit, cititorului *Matîncă Costea* și altor «rîmnicești sărați» care ne-au scris rugîndu-ne să publicăm un text de prezentare a Rîmnicului Sărat, le comunicăm că ne-am notat sugestia lor și îi rugăm, la rîndul nostru, să ne transmită acele informații și documente pe care spun că le posedă.

FILME DESPRE CARE SE VORBEȘTE

O FATĂ NOSTIMĂ

William Wyler, cineast fără prejudecăți materie de specializare pe genuri (a fă la viața lui de toate, și superproducții, drame, și comedii), a adăugat cu acest pro păt film un nou succes musical-ului americ: domeniu unde, după cum bine se știe, cineas: de peste Ocean sînt greu de invins. În rolul principale: cîntăreața Barbra Streisand (m: vedetă a teatrelor de pe Broadway și a te viziunii, deținătoare a 12 «Discuri de aur») Omar Sharif.

Foto: COLUMBIA PICTURES

telegrame

● Shirley Mc Laine s-a îndrăgostit definitiv de comedia muzicală, gen ce i se potrivește de minune. După Irma la douce va apărea într-un alt film al lui Don Siegel: Doi papuci pentru Sara.

● Jacques Tati este credincios propriului său personaj. Solicitat fiind de Pier Paolo Pasolini să accepte un rol într-un film de-al său, marele și însinguratul comic francez a refuzat.

● Robert Hossein a înregistrat un disc intitulat agresiv Eu, dracul. Spre deosebire de colegii săi de breaslă care n-au liniște pînă nu-și încearcă și darurile vocale, Hossein nu cîntă pe acest disc, ci povestește.

● Peter O'Toole va fi protagonistul unui film crîncen (povestea unei evadări) Siluete într-un peisaj, pe care-l va realiza regizorul englez Peter Medak, după romanul lui Barry Angland.

● Criticul Michel Cournot se pregătește pentru cel de-al doilea film, de data aceasta o ecranizare după cartea Catherinei Guérard: Renata n'importe quoi.

Mama

Mama stă și ascultă conversația noastră. Evocăm, împreună cu tatăl, cu copiii, ani îndepărtați sau mai apropiați, întâmplări, amintiri, într-un cuvânt, admirabila istorie a unei familii, cu drumul ei sinuos, nu lipsit de greutateți care păreau la un moment dat insurmontabile. Și mama ascultă toate aceste memorii aproape cu evlavie, fără să scoată măcar un cuvânt, tăcută și modestă, și poate în sine ei fericită, ca toate mamele care și-au legănat copiii, le-au șters lacrimile și i-au alinat, i-au urmărit cu grijă, și nu o singură dată cu îngrijorare, cum cresc, cum învață, și mai apoi, când mari fiind, ce planuri au, ce iubiri și ce dezamăgiri. În fond toată viața ei este aici și mai ales tot talentul și strădania. Și în timp ce ascult o lungă și pasionantă expunere despre felul în care tatăl intenționează să-și organizeze secția de la uzină, gândul mi-e încă o dată la mama aceasta taciturnă, și privesc în jur, și văd încăperile strălucind de curățenie, mobila nouă, ordinea impecabilă a obiectelor, atmosfera intimă, calmă, plină de chietudine, a căminului, pe copiii care nu mai sînt copii, și încă o dată am convingerea ce stil

(Continuare în pag. 32)

◀ De numele eroului reportajului nostru se leagă și înființarea serei uzinei, construită, cu ani în urmă, din materiale recuperate.

FAMILIE BRASOVEANĂ

O conversație de familie...

de Cornel BOZBICI → Fotografii de S. STEINER

puternic are casa în această femeie, și cit de multe îi datorează familia.

Mai târziu, când știam multe lucruri despre fiecare dintre ei, aveam să aflu, pe neașteptate, un mic amănunt, și oarecum intim, despre prima întâlnire a lui Emil Ionescu cu soția sa. N-ar fi trebuit relatat dacă el n-ar dezvălui, ca atunci când plimbi de-a lungul drumului unui destin un puternic fascicul de lumină, acel moment semnificativ care potențează brusc și evidențiază personalitatea unui om. Căci această întâmplare, care va fi narată mai jos, pune în evidență îndrăzneala, hotărârea, spontaneitatea, dacă nu și fantezia, componente dominante ale caracterului lui Emil Ionescu, care cu timpul s-au reliefat. S-au împlinit și au dinamizat toate acțiunile. Așadar, iată întâmplarea — romantică de altfel — așa cum a fost relatată de personajul ei: «Într-o zi m-am hotărât să mă însor. M-am urcat într-un taxi și m-am oprit în fața liceului de fete, la ora când se terminau cursurile. Mi-am zis pur și simplu: pe cea care o să-mi placă cel mai mult am s-o iau de nevastă... Nu, nu ezitam. Am privit grupurile gălăgioase de fete și... am descoperit-o. M-am dus drept la ea și i-am spus: mama dumitale te așteaptă. S-a întâmplat ceva... Rosteam un neadevăr, dar el era compensat de bunele mele intenții și nu ezitam. Apoi am cerut-o în căsătorie. M-a privit uimită. A protestat. Nu mă cunoștea. Dar eu eram hotărât și neînduplecat. Și așa m-am însurat. Sînt foarte mulți ani de atunci, și iată-ne mereu împreună...»

Tatăl

Îndrăzneală, fantezie și spontaneitate... Sînt virtuțile unui caracter care uneori acționează insolit. Uneori?... Dacă privesc retrospectiv toată viața lui Emil Ionescu, cuvîntul nu mi se pare potrivit. Nimic lin, aproape toată ascensiunea pînă la maturitate e formată din excepții. O familie de șase copii, iar el singurul băiat. Trecut prin școală în unele perioade cu acte de pauperitate. Peregrinări, împreună cu tatăl, din loc în loc, la diverse lucrări. Rămas, după decesul tatălui, singurul susținător al unei numeroase familii, la o vîrstă tină, n-a fost de loc ușor să răzbată prin vreme... Și apoi acea întâmplare (în care amprenta îndrăznelii și fanteziei sînt evidente) care i-a adus porecla de Oxigen. Tovarășul Oxigen!... Sosit la Brașov, în 1942, e angajat la Fabrica de oxigen a I.A.R. ca mecanic. În timpul bombardamentelor pleacă împreună cu fabrica în dispersare la Cîmpulung. La înființarea «Tractorului» se întoarce la Brașov și constată că întreprinderea ducea mare lipsă de oxigen. Și din nou o acțiune insolită: demontează instalațiile de la Cîmpulung, le imbarcă în vagoane, așa, fără nici un fel de dispoziție sau ordin, și le transportă la Brașov. «Acolo n-o foloseau și aici se pregătea producția pentru primele tractoare. Era nevoie de oxigen ca de aer. Totdeauna am considerat că trebuie să-mi asum răspunderi. Am greșit?»

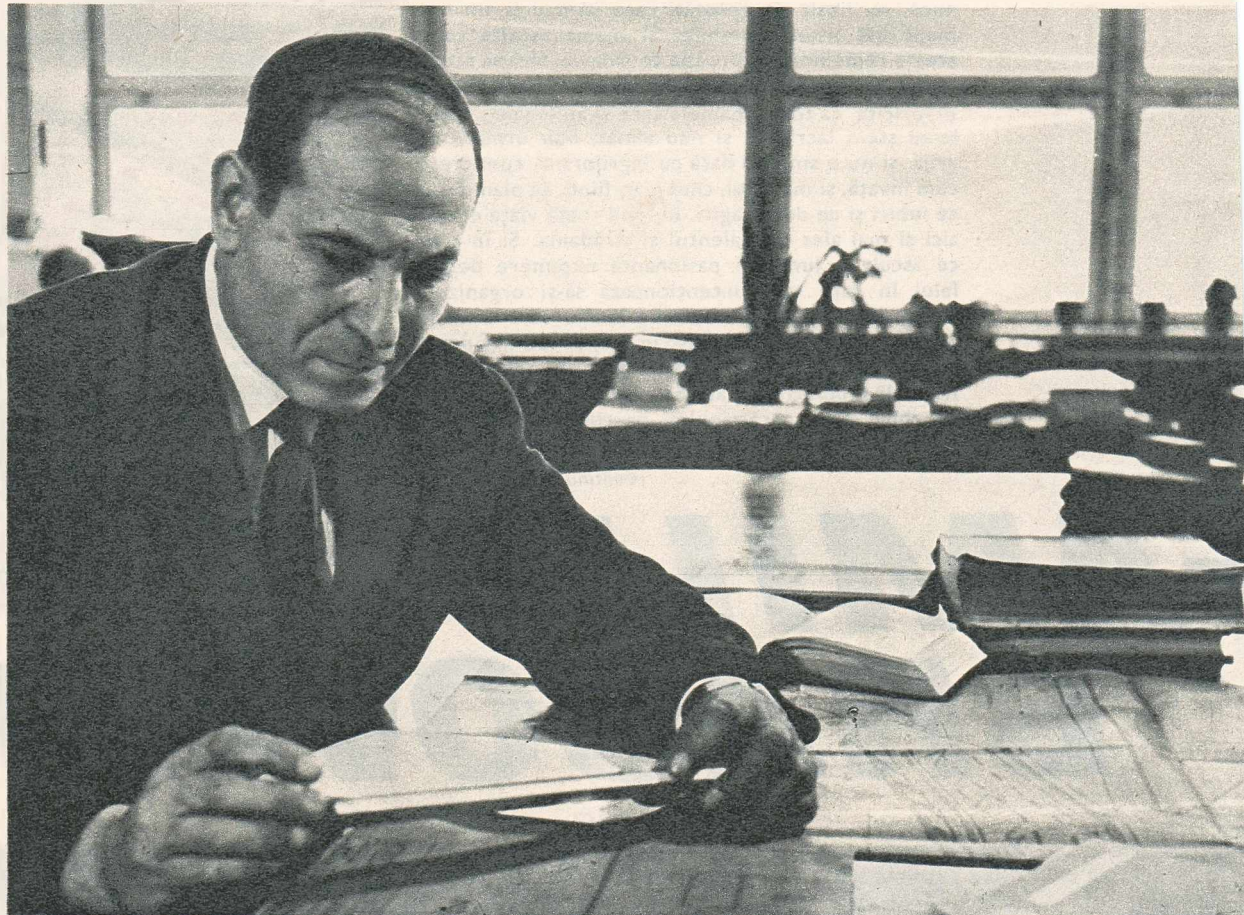
Mărirea capacității, modernizarea prin dirijarea oxigenului în secții sînt legate de numele lui Emil Ionescu, a tovarășului Oxigen!

Dar cîți dintre tinerii de azi știu că și stadionul uzinei s-a născut tot din inițiativa lui?

«Toată acțiunea a pornit de la ideea înfrumusețării spațiilor din uzină. Conducerea din acea vreme m-a însărcinat

FAMILIE BRASOVEANĂ

La cabinetul
au fost descoperite
multe din inovații

să mă ocup eu. Poate și pentru că aveam în fața Fabricii de oxigen un părculeț de trandafiri plantat de mine. Dar cînd nu există bani prea mulți trebuie să ai idei și inițiativă. Cu două excavatoare împrumutate de la STUC-CFR, cărora ulterior, în compensație, le-am făcut reparații, am săpat pămîntul pentru peluzele stadionului. În spate se căscău șanțuri uriașe. Și în loc ca grămezile de pămînt care împînzeau spațiile dintre hale să fie transportate aiurea sau pămîntul ars din turnătorie să fie dus pînă la Timiș, camioanele au făcut un drum mult mai scurt, pînă la șanțurile stadionului. Spațiile verzi s-au amenajat, stadionul s-a înălțat, economii s-au făcut. Simplu, nu-i așa?»

Dar asta e o perioadă de mult încheiată, s-ar putea spune chiar romantică, trecută în analele familiei, ca atare. Îndrăzneala, fantezia, spiritul neliniștit al cercetării nu s-au estompat ci, dimpotrivă, stimulat și încurajat în acești ani ai socialismului, au dat roade. De numele lui Emil Ionescu se leagă una dintre cele mai importante invenții care s-au născut în uzină: mașina de sfărîmat așchii metalice. O scurtă digresiune tehnică va fi revelatoare. Uzinele care prelucrează metale acumulează cantități mari de șpan care, numai măcinat, reintră în circuitul producției. De obicei el este lăsat să ruginească și apoi dinamitat, dar el își pierde aproape 50% din calitățile sale... Cum a realizat Emil Ionescu ingenioasa lui mașină e o poveste lungă. Esențială e gîndirea acestui om care nu e inginer, dar, fără îndoială, este înzestrat cu o deosebită capacitate de analiză și invenție tehnică. Martore sînt de altfel și cele circa 30 de inovații.

«Șpanul de oțel e un metal «sălbatic», a cărui comportare nu e înregistrată nici în cataloage, nici în nor-

Ora 3: Ioneștii care lucrează pleacă spre casă.

Ziua
și chiar noaptea,
când lucrările o cer,
prezent în uzină...

mele tehnice. E un metal neobișnuit, care are forme diferite, ciudate, contorsionate, după cum a fost avansul mașinii, densitatea metalului din care a fost smuls etc. Mă aflam deci în fața unei diversități de comportare și în funcție de aceasta trebuia concepută mașina. Crearea ei mă pasiona. Totdeauna mi-a plăcut să studiez natura. N-am trecut niciodată indiferent pe lângă fenomene oricât de mici. Chiar și încordarea brațului m-a preocupat, modul lui de funcționare. Pe scurt, pot să afirm că am combinat în această mașină sistemele naturii cu cele ale mecanismelor tehnice...»

Mașina este brevetată acum în mai multe țări. Iar inventatorul a primit o recompensă substanțială: 200 000 lei.

Uneori, noaptea, Emil Ionescu poate fi întâlnit în uzină. Acum e șeful secției de debitare, cu câteva sute de oameni în subordine. Îl stăpânește aceeași pasiune a perfecționării și organizării muncii.

«Știți, eu mă simt nu numai răspunzător de tot ce se întâmplă. Am permanent sentimentul că această fabrică e și a mea, și mă comport ca atare».

Copiii

Nu este nimic mai firesc, mi-am zis, ca această atmosferă de emulație tehnică să se prelungească și dincolo de porțile uzinei, să aibă ecou și în familie. «Ascultându-l pe tata când ne vorbea cu patos despre preocupările lui, îl admiram. Pasiunea lui îmi părea încântătoare și avea pentru mine ceva din taina lucrurilor nedescoperite încă». E mărturisirea plină de sinceritate a Veronicăi.

Cei trei copii au fost crescuți într-o atmosferă de austeritate și li s-a insuflat foarte devreme cultul muncii. Preceptele pedagogice erau simple: nimeni nu poate trăi în societate fără să aibă răspunderi și îndatoriri. Nimeni n-are voie să irosească timpul. Adeseori tatăl îi lua cu sine la diverse lucrări; mai târziu, când de-acum erau studenți, îi consulta și se întreținea în cine știe ce problemă tehnică. «Când am intrat la Politehnică nu eram chiar o ignorantă» — povestește Veronica. Că uzina a avut o influență asupra profesiei copiilor e indiscutabil. Proiectul pentru diploma de inginer Veronica și l-a făcut la «Tractorul». Tot aici s-a reintors puțin timp după absolvirea facultății. La fel și Mioara, mezina familiei, care este proiectantă la serviciul constructor-șef. Doar Cornel, fiul cel mai mare a lui Emil Ionescu, și-a luat zborul și este inginer la I.M.A.-Chirnovi, în Dobrogea. Și totuși depărtarea nu înseamnă o ruptură definitivă. Într-o recentă scrisoare roagă să i se trimită un material documentar privind exploatarea, întreținerea și reparațiile tractorului U-400, de care are nevoie la cursurile de învățământ profesional cu mecanizatorii.

Abia ieșiți de pe băncile școlii, cei trei copii ai lui Emil Ionescu nu au o biografie prea bogată. Dar în fața lor e viitorul, cu imensele lui posibilități. Trăind în anii socialismului, ei au putut depăși statutul social al tatălui lor, au urmat școli, au primit burse, li s-a oferit o încadrare bună în câmpul muncii, într-un cuvânt, au fost propulsați pe o orbită socială la care trecutele generații rîvneau cu atîta ardoare și cu rare excepții o puteau atinge.

«Noi ne-am făcut datoria — îmi spune Emil Ionescu. Acum e rîndul lor...»

CAPETOWN

— Seceta care a cuprins o mare parte a Republicii Sud-Africane amenință să ia proporții catastrofale, depășind-o pe cea din 1966, cea mai gravă din ultimii 100 ani.

CANBERRA

— Guvernul australian a obținut de la Banca pentru export-impport a S.U.A. un împrumut consistent și, după cât se pare, nu dezinteresat. Scopul: acoperirea costului a 24 avioane «F-111» achiziționate de Australia din Statele Unite.

MONTREAL

— Jean Drapeau, primarul Montrealului, a anunțat că va demisiona din cauza crizei financiare care a obligat autoritățile să închidă expoziția «Omul și lumea sa», continuatoarea permanentă a lui «Expo '67».

PRAGA

— La Ostrava a luat ființă un laborator pentru cercetarea teoretică a proceselor metalurgice. Principalele domenii ale cercetărilor: fizica topirii, termodinamica soluțiilor metalice, cinetica reacțiilor metalurgice.

BONN

— Ministrul de interne vest-german Ernest Benda a fost autorizat să intenteze o acțiune judiciară împotriva principalului ziar de extremă dreaptă din R.F. a Germaniei, «Deutsche National Zeitung», care publică în mod curent articole cu caracter neonazist și revanșard.

RIO DE JANEIRO

— A fost recent inaugurat ansamblul hidroenergetic de la Urubuponga, pe fluviul Parana, construit cu capital aproape exclusiv brazilian.

HOUSTON

— Cosmonauții americani ar putea aduce de pe Lună spori, virusuri și bacterii necunoscute pe Terra. Pentru a preîntâmpina eventualele epidemii, la Academia națională de științe a S.U.A. s-a constituit un grup de experți care vor studia problemele «contaminării la reîntoarcere».

HAVANA

— În anii puterii populare, în Cuba s-au construit peste 6 000 kilometri de șosele, în funcție de necesitățile dezvoltării economice ale țării. Pentru anii viitori se prevede construirea unor noi șosele totalizând 75 000 km.

PREGĂTIND UZINA VIITORULUI

Corespondență specială de la Al. PINTEA

Imaginați-vă o hală imensă, cu pereți de sticlă, cu mașini moderne de diverse tipuri, așezate într-o ordine perfectă, cu planșete de desen și mese de montaj la care lucrează oameni în halate albe. Despre această secție, inginerul care ne însoțește în vizita prin uriașul combinat metalurgic «Csepel» din capitala ungară ne spune că muncitorii au botezat-o în glumă «secția nașteri». Aici s-au născut într-adevăr mai multe tipuri de mașini care au dus faima lucrătorilor uzinei. În realitate ea se numește «secția prototipurii» și funcționează pe lângă uzina constructoare de mașini-unelte a combinatului. Deși n-a implinit încă un an, secția ocupă un loc de frunte în viața combinatului. Povestea ei este mai lungă. Într-un fel, ea face parte din însăși istoria contemporană a industriei constructoare de mașini-unelte din Ungaria.

În 1958, pe lângă tradiționalele strunguri, mașini de găurit și freze, uzina a produs

prima mașină cu conducere programată din Ungaria: freza «MFA-320». «Au primii noștri pași în domeniul fabricării mașinilor-unelte cu comandă programată — ne spune ghidul. În mai puțin de un an s-a născut freza cu comandă electronică «MFS-320», iar apoi strungul «ERS-2» la realizarea cărora și-au adus aportul mijlocii oamenii de știință maghiari».

Peste câțiva ani — ne spun specialiștii din această secție — fabricarea strungurilor sau a frezelor de tip clasic, minime manual, va înceta. Necesitatea creșterii producției, a perfecționării organizării acesteia și mai ales a creșterii productivității muncii — atribute ale uzinei viitoare — cer imperios utilizarea mașinilor comandate electronic. Ținând seama de toate acestea, s-a născut și ideea înființării unei secții în care specialiștii să studieze noua tehnică a mașinilor-unelte. Așa a luat ființă «secția prototipurii».

◀ Cu citirea celor două pagini ale actului de acuzare, au început dezbaterile de fapt în procesul intenționat de procurorul general New Orleans, J. Garrison, lui Clay Shaw, sub acuzația că ar fi complicit în complotul pentru preluarea puterii de către Lee Harvey Oswald și David Ferrie pentru asasinarea președintelui Kennedy. În fotografia din dreapta, Clay Shaw la ieșirea din tribunal, după ce a fost condamnat la închisoare din cauza din ședință.

IDOLUL-CONFIDENT

Menie Grégoire este o doamnă onorabilă, de 47 de ani, fără semne particulare. Calculul probabilităților arată că numele ei ar fi rămas doar în anuarul telefonic dacă la un moment dat radio Luxemburg nu ar fi avut inspirația să comunice ascultătorilor că va da citirii, în fiecare dimineață, unei scrisori iscălită de o femeie, scrisoare la care va răspunde doamna Menie Grégoire, în calitate de «specialistă în problemele feminine».

«În dimineața aceea — povestesc martorii — Menie avea un aer nehotărât. Răspunsul ei trebuia să dureze două minute. În cușca lor, tehnicienii surideau vag. Crainicul emisiei i-a mulțumit, apoi a continuat, în timp ce Menie se retrăgea în virful picioarelor...»

În dimineața aceea nimeni nu bănuia că radio Luxemburg marca o dată istorică, că aceea zi era ziua de naștere a unui idol nou: idolul undelor hertziene. În curând însă toată lumea avea să afle. Numele specialistei în probleme feminine de la radio Luxemburg va flutura pe toate buzele. Curierul doamnei Menie Grégoire va crește de la o zi la alta în proporție geometrică. Direcțiunea va fi pusă în fața unei situații noi. Ea va trebui să accepte să dea doamnei Grégoire ceea ce se crezuse pînă acum că se cuvine numai funcționarilor superiori, adică o secretară. Direcțiunea va trebui să-i dea și mai

mult. Adică două secretare, trei secretare, patru, cinci secretare. Cele două minute zilnice se vor dubla, apoi se vor tripla. Vor deveni 30 de minute. Locul emisiei în programe se va schimba și rubrica doamnei Grégoire va fi așezată la ora de «virf», ora 14,30. La această oră, zilnic, centrala telefonică a Radio TV Luxemburg se va bloca. Succesul emisiei va depăși granițele Franței. Doamna Menie Grégoire va primi în mod curent scrisori din partea ascultătorilor sale din Elveția și din Germania federală. Cifra obișnuită va fi de 1 000 de scrisori pe săptămână.

Complicațiile unui asemenea curier o vor obliga pe doamna Grégoire să treacă la un sistem de organizare superioară a corespondenței. Confesiunile vor fi tratate pe fișe și încredințate mașinilor electronice, după ce vor fi fost triate, după diferite criterii: căsătorit — celibatar — văduv — divorțat — conflict patern — atracție extraconjugală — persecuția nurorii de către soacră — persecuția soacrei de către noră — persecuția amindurora de către fiu etc., etc. Joia va deveni ziua de confidentă a copiilor, pentru că, așa cum va dovedi căsuța poștală, școlarii și chiar preșcolarii au și ei o îngrozitor de mare nevoie de a discuta «de la om la om».

Firește, ascensiunea doamnei Menie Grégoire poate fi discutată sub aspectul ei anecdotic. O fe-

meie de aproape cincizeci de ani străbătînd în mod fulgător drumul de la anonim la o celebritate istovitoare și obsesivă, o femeie care devine peste noapte «cea mai ascultată femeie din Franța».

Lăsînd la o parte zarva care întovărășește întotdeauna lansarea unei noi rachete, doamna Menie Grégoire exprimă un fenomen ațîțitor, nu atât pentru reporterii, cit pentru sociologi. Pe plan sufletească, această «specialistă în probleme feminine» este doctorul Barnard. Un doctor Barnard în fuste, care înlocuiește inimile atrofiate, descurajate, zdrențuite de spaimă, stîlcite de violență, cu inimi întinerite de speranță. Omul primitiv sapă o groapă și își încredințează tainele pămîntului. Omul zburător astral nu mai crede în pămînt. El crede în mașina electronică a doamnei Grégoire, care trebuie să-i asculte confidenta și să-i spună: unde este ființa iubită, unde este nădejdea, unde sînt zăpezile de altădată?

Triumful doamnei Menie Grégoire este triumful singurătății. Doamna Grégoire este simbolul nevoii de comunicare. Nevoia de comunicare a unei omeniri strivite de gigantul tăvălug. Toată lumea țipă, dar fiecare e singur în mijlocul mulțimii și nimeni nu aude pe nimeni.

Ecaterina OPROIU

Un aspect inedit al primelor rînduri a coloanei de salariați poștali din capitala britanică, care, aflați recent în grevă, s-au îndreptat spre Hyde Park, unde a avut loc un miting în sprijinul revendicărilor lor

COMENTARIU

o dilemă cu istorie

de Silviu BRUCAN

Europa sau Asia? — constituie o veche dilemă a politicii externe americane, actualizată de vizita iminentă a președintelui Nixon în mai multe capitale est-europene. Dilema privește un răspuns la întrebarea: care dintre cele două continente trebuie să aibă prioritate în ansamblul strategiei globale americane?

Metoda clasică de a evita un răspuns clar și prompt la o întrebare dificilă și delicată este refugiu în istorie. Este cazul să o folosim fără nici un scrupul. Documente recent publicate dezvăluie că în timpul celui de-al doilea război mondial generalul MacArthur și amiralul King s-au opus deschiderii celui de-al doilea front în Europa sub motiv că grosul forțelor anglo-americane trebuia runcat împotriva Japoniei. Teoria lor strategică «Pacific first» a fost cu greu răfântă în consiliul militar mixt de către Roosevelt și Churchill. Adevărul istoric este că Statele Unite au început să joace un rol de mare putere în Pacific, cu mult înainte de a proclama existența unor interese vitale americane în Europa. Ele cumpărau Alaska (1867), anexau Hawaiiul (1898), cucereau Filipinele (1898) și se instalau în arhipelagul Samoa decretând că Pacificul este «un lac american», într-o perioadă în care politica față de Europa era încă definită prin formula pe atât de înșelătoare pe atât de ipocrită: «izolaționism». De fapt, formula a operat dinăuntrul Statelor Unite și-au întins stăpînirea pînă la Oceanul Pacific spre răsărit și pînă la granița mexicană spre sud, granița pe care de altfel au mutat-o mai jos de Texas, la Rio Grande. Pe vremea aceea nici nu-i venea la îndemînă Washingtonului să-și măsoare forțele cu puterile europene. Abia după al doilea război mondial, în condițiile create de slăbirea puterilor vest-europene și de creșterea considerabilă a forței economice și militare americane, S.U.A. se instalează ca hegemon în Europa occidentală. Planul Marshall, în domeniul economico-financiar, și NATO, în domeniul strategic-militar, consacră această hegemonie. «Acum — scria imediat după război secretarul de stat Dean Acheson — axa destinului rămîne în Europa». Principiul priorității europene în politica și stra-

tegia americană a prevalat în întreaga perioadă postbelică pînă în 1965. Atît în timpul războiului din Coreea, cînd generalul MacArthur a vrut să extindă operațiunile militare asupra Chinei populare, cît și în 1954, cînd cercurile militare americane proiectau o intervenție în Indochina, opoziția Angliei și Franței împotriva unei angajări masive americane în Asia a determinat Washingtonul să frîneze un asemenea curs politic-militar. Lyndon Johnson a fost primul președinte postbelic care a încălcat acest principiu. Escaladînd războiul din Vietnam și trimițînd acolo peste jumătate milion de soldați, el s-a angajat în Asia într-o măsură atît de mare încît interesele americane în Europa, inclusiv părerea partenerilor vest-europeni, au fost neglijate, trecute pe planul doi. Această eroare i-a fost fatală. Retragerea lui echivalează cu o înfrîngere politică.

Restabilirea locului primordial pe care l-a ocupat Europa în strategia americană postbelică constituie unul din obiectivele majore ale administrației Nixon. Este drept că starea de lucruri din sinul alianței atlantice a evoluat sensibil. Refăcîndu-și potențialul economic și militar, partenerii vest-europeni tind în prezent să-și promoveze interesele proprii și să se scuture de dominația americană. Franța a inaugurat acest proces, dar și alte puteri manifestă tendințe similare. NATO a devenit o organizație anacronică, iar Piața comună a căpătat un vădit ascuțit antiamerican. Pătrunderea masivă a capitalurilor americane și acapararea nesățioasă a unor poziții importante în industria țărilor vest-europene au trezit reacții de alarmă față de acest nou «colonialism tehnologic». Într-un cuvînt, contradicțiile din sinul alianței atlantice dau de furcă administrației Nixon.

În plus, prioritatea europeană cere în mod logic dezangajarea S.U.A. din Vietnam și o nouă politică în Asia, care nu poate fi construită decît pe stabilirea unui modus vivendi cu Republica Populară Chineză, potrivit propunerii chineze, pe baza principiilor coexistenței pașnice. Dilemă veche într-o versiune nouă.

AMENDAMENTUL HICKENLOOPER

Așadar, doctrina Monroe redivivus. E drept, nu sub forma clasică, prea zgomoasă, a canonierelor. Pe vremea expedițiilor selenare se recurge la metode mai subtile. De pildă la «amendamentul Hickenlooper». Potrivit acestuia, orice confiscare de bunuri americane, necompensată, atrage după sine pentru țara învină anularea dreptului de a mai aduce pe piața americană o anumită cantitate de hăr. «Incriminată» este de astă dată Peru, iar cantitatea de zahăr peruvian asupra căruia planează pericolul este de 500 000 tone. Cît de importantă este baza amenințării? Mai sus-citatul amendament, acesta constituie măsurile adoptate de guvernul Perului cu privire la naționalizarea bunurilor deținute de societatea nord-americană «International Petroleum» — filială a mei «Standard Oil» din New Jersey. Este vorba în fapt de terenurile petrolifere din Brea și Parinas și rafinăria de la Brea, expropriate de noul regim instalat în Lima după lovitură de stat de la începutul lui octombrie (consecință în bună măsură și a scandalului provocat de «misterioasă» dispariție a paginii cu nr. 11 din contractul încheiat de fostul regim al președintelui Belaunde Terry cu respectiva societate petroliferă nord-americană). Ocuparea zăcămintelor și rafinăriei de către patru mii de soldați peruviени la 9 octombrie 1968, decretul din 9 decembrie al guvernului peruvian de naționalizare a instalațiilor companiei de la Brea, Parinas și Brea, precum și recenta preluare efectivă a acestora de către compania națională peruviană «Empresa Petrolera Fiscal» sînt rezultatul refuzului societății «International Petroleum» de a-și achita către statul peruvian impozitele datorate. Dar dac-ar fi fost numai refuzul... Parcă pentru a nu ieși din tiparele anecdotei ca

hoțul care strigă «prindeți hoțul», au început să se exercite presiuni asupra guvernului de la Lima, mai întîi indirect, din partea Fondului monetar internațional, a Băncii mondiale și a Băncii interamericane pentru dezvoltare — care au anulat acordarea unor împrumuturi — și, ulterior, direct, prin lansarea amenințării cu amendamentul Hickenlooper și suspendarea ajutorului economic — amenințare lansată explicit de un purtător de cuvînt al Departamentului de stat al S.U.A. Precizînd că nu refuză să acorde o compensație pentru exproprierea efectuată în cazul achitării datoriilor de către compania americană, autoritățile peruviene nu s-au lăsat intimidate și au rămas ferm pe poziția de a-și apăra drepturile. Căci aici este vorba nu numai de interese strict economice. Într-un comunicat dat publicității de guvern pe marginea presiunilor exercitate de S.U.A. se afirma limpede că este respinsă «orice intervenție în exercitarea dreptului său de suveranitate în cadrul teritoriului țării». Iar șeful statului peruvian, generalul Velasco Alvarado, a precizat la rîndu-i că «scopul principal al guvernului său este eliminarea inegalității în relațiile economice». Ceea ce determină pe comentatori să afirme că «Peru va fi, pentru președintele Nixon, primul test al politicii sale în America Latină».

Deocamdată s-a anunțat rechemarea la Washington «pentru consultări» a ambasadorului american în Peru, John Welsley Jones, darea în judecată de către guvernul peruvian a administrației societății nord-americane «International Petroleum Co» pentru neachitarea sumei de 700 milioane dolari și sosirea la Lima a președintelui respectivei companii, James Dean, în vederea «încercării de a se găsi o reglementare a litigiului...».

I. CIOARĂ

75 000 DE DOCHERI ÎN GREVĂ

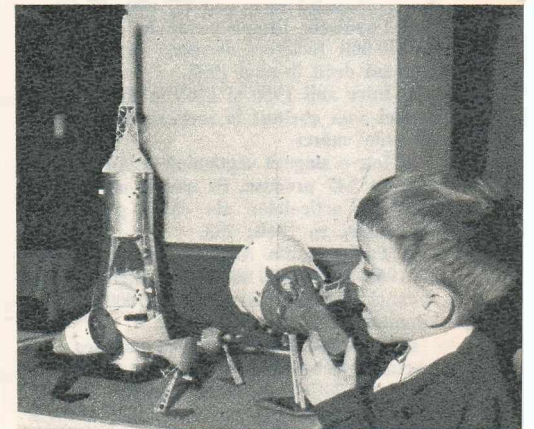
În ultimele săptămîni forfota și agitația caracteristică porturilor au încetat pe coasta Atlanticului și Golfului Mexic. În docuri mărfurile zac în stive mari, neîncărcate, în timp ce la bordul navelor vinciurile nu mai funcționează. În incinta porturilor circa 35 000 de camioane și vagoane cu marfă așteaptă să fie descărcate. Aproape 500 de vase comerciale sînt imobilizate în rada porturilor; numai în portul New York s-au adunat peste o sută de nave. Este consecința grevei celor 75 000 docheri americani.

Greva durează de aproape două luni, riscînd să devină cea mai lungă din istoria grevelor portuare din Statele Unite. Ea a fost declanșată în sprijinul unor revendicări fundamentale: îmbunătățirea condițiilor de muncă și majorarea salariilor muncitorilor portuari; garantarea din partea armatorilor a unor ajutoare pentru cei care rămîn fără lucru, în urma introducerii containerelor ce pot încărca și descărca automat. Negocierile purtate între sindicatul docherilor și armatorii din New York nu au reușit încă să ducă la o soluționare a acestui conflict de muncă. Acordul semnat între asociația docherilor și patronat cu privire la termenii unui nou contract de muncă nu a antrenat reluarea lucrului, deoarece nu a fost satisfăcută una din principalele revendicări ale muncitorilor — asigurarea unui număr constant de ore de muncă pe an.

Cercurile patronale nu își ascund îngrijorarea — greva avînd efecte dezastruoase asupra propriilor lor seifuri. De asemenea, potrivit calculelor patronatului, pierderile pentru comerțul exterior al țării se ridică la aproximativ 500 milioane dolari. Situația este cu atît mai alarmantă pentru autoritățile americane cu cît excedentul balanței comerciale s-a redus în 1968 la numai 1 miliard de dolari, față de 4 miliarde în 1967. În condițiile deficitului cronic al balanței

de plăți, care a deteriorat poziția dolarului în ipostaza sa de monedă-cheie a sistemului monetar interoccidental, una din sarcinile prioritare ale noii administrații republicane este încurajarea exporturilor. De aceea se pare că președintele Nixon va trebui să intervină direct în reglementarea acestui conflict. Guvernul Statelor Unite a desemnat de curînd ca mediator federal între sindicatul docherilor și conducerea porturilor pe David Cole, specialist în problema conflictelor de muncă. Totuși, șansele încheierii unor noi contracte de muncă în porturile aflate în grevă sînt încă reduse.

Vasile POPOVICI

Secolul zborurilor cosmice și-a pus amprenta și asupra... jucăriilor, precum se poate vedea și din această imagine de la cea de-a 20-a ediție a Tîrgului internațional de jucării de la Nürnberg (R.F.G.), la care participă și țara noastră cu peste 250 exponate.

ARHIVĂ - FOTO

100 ANI DE LA PRIMA CALE FERATĂ

«Energia» — «revista pentru popularizarea tehnicii» condusă de Dimitrie Leonida, numărul 4—5 din 1921 era dedicată «electrificării României». Un prilej de a se trece în revistă realizări înfăptuite în acest domeniu pe o perioadă de peste patru decenii (1879—1921) și de a spera în viitor, cu care prilej se evoca — chiar de la copertă — și perspectiva căilor ferate electrificate.

Se pare că Ion Ghica și Mihail Kogălniceanu au fost pionierii care au luptat pentru introducerea căilor ferate în țara noastră. Ion Ghica compara căile de comunicații cu «arterele trupului omenesc care iau singele de la inimă și-l duc prin tot corpul...»

Prima cale ferată în România a fost construită după Unirea Principatelor, în 1869, pe distanța București-Giurgiu. O statistică publicată în revista mai sus citată arată că în 1912—1913 lungimea totală a căilor ferate din țara noastră era de numai 3 522 km. Căile ferate electrice preconizate ca un «vis frumos» în revista lui D. Leonida în 1921, au devenit o realitate abia în anii puterii populare.

E.R.

COMPUTER

● Rezervele de aur ale S.U.A. au scăzut în cursul anului trecut cu 1 173 000 000 dolari.

● Populația Braziliei este în prezent de 93 230 000 locuitori, de două ori mai numeroasă decât în anul 1938.

● Între anii 1950 și 1968 în R.F. a Germaniei s-au cheltuit în scopuri militare 260 miliarde mărci.

● Într-o singură săptămână în Anglia s-au scumpit 147 produse, în special alimentare. Numărul articolelor ale căror prețuri au fost mărite în 1968: 753.

● Taxiurile din Moscova au transportat în 1968 peste 170 000 000 pasageri, pe o distanță totalizând aproximativ 1 000 000 000 kilometri.

● 2 500 000 lire sterline este valoarea contractului încheiat între societatea «British Leyland» și organele de comerț exterior cubanez pentru construirea, în anul 1970, a 115 autobuze.

● 1 289 860 000 escudos (45 145 000 dolari) a cheltuit anul trecut guvernul portughez pentru întreținerea forțelor sale armate în Angola.

● Potrivit statisticilor oficiale, peste 14 000 africani sunt uciși în fiecare an de crocodili.

CONDIȚII ȘI PERFORMANȚE

Cu prilejul unui dejun acordat corespondenților de presă parlamentari, premierul englez Wilson a abordat tema investițiilor de capital străin — și îndeosebi american — în Anglia. El a rostit ceea ce aparent s-ar putea numi un toast de bun venit în Anglia la adresa capitalurilor străine. În fapt însă urarea a fost însoțită de o serie de rezerve care echivalează cu tot atâtea condiții. Puse în practică, ele pot determina mai degrabă un reflux al investițiilor străine mai vechi, decât sosirea altora, mai proaspete. Condițiile prezentate sînt: 1) să nu se creeze monopoli de fapt; 2) să nu se ipoteticeze prea mult viitorul balanței de plăți; 3) să se aducă o contribuție pozitivă pe tărîm tehnologic; 4) capitalurile străine să reprezinte un aport constructiv superior în metodele de gestiune. Corespondentul la Londra al publicației economice franceze «Le Nouveau Journal» a transmis după acest discurs că guvernul a făcut cunoscut că «este gata să întîmpine favorabil orice propunere de investiții în economia engleză, pe care i-ar adresa-o societățile străine» Dar care deținător de capitaluri și-a pus vreodată asemenea probleme ca acelea ridicate de Wilson înainte de a le plasa pe piețe străine? Prima și ultima chestiune a fost una singură: unde se poate cîștiga bine, repede și fără riscuri. Asemenea promisiuni domnul Wilson nu face. De ce?

Totul a pornit probabil de la studiile făcute în Anglia și în care se arată că dacă actuala tendință continuă, în 10-20 de ani 25 la sută din industria britanică va fi absorbită de societăți americane sau de filiale ale acestora. Cele mai avansate societăți americane în acest domeniu sînt Vantorex, Honeywell, I.B.M., Borg Warner, Regent Oil, Caterpillar Tractor, Avon Cosmetics. Care este performanța cea mai remarcabilă înregistrată de acestea? Nu în primul rînd în domeniile citate de premierul Wilson. După cum arată profesorul J.H. Dunning în revista «Management to day», asemenea societăți au reușit să obțină cea mai bună rentabilitate, față de capitalul investit, înregistrată vreodată în Anglia. Prin ce metode nu se spune, dar se cunoaște foarte bine că sectoarele industriale în care s-au acumulat cele mai multe elemente de tensiune socială sînt tocmai acelea controlate de societăți americane. Cum s-ar spune — ceea ce era de demonstrat.

Nicolae LUPU

CENTRALELE NUCLEARE ÎN LUME

Unul dintre cele mai puternice reactoare construite în lume este cel pus la punct de Institutul din Obinsk, de lângă Moscova, un reactor nuclear de 1 500 kW.

În Statele Unite, după o primă fază experimentală (1942-1947), de-abia între anii 1954 și 1962 au început să fie construite o serie de prototipuri, deși încă nerentabile. În 1963 s-a început construirea, în regiunea New York, a centralei «Yankee», avînd o capacitate de 1 000 MW. În condițiile unei concurențe economice mai aprige, după 1966 a început construirea mai activă a centralelor nucleare. În 1967, Atomic Energy Commission a primit cereri de autorizare pentru construirea a 20 de centrale noi, ceea ce ar duce la o putere instalată, în 1980, de 150 000—170 000 MW. Un număr de 11 dintre cele mai mari întreprinderi americane de producere a electricității s-au asociat pentru a accelera punerea la punct a acestor noi centrale. N-ar fi imposibil ca la sfîrșitul acestui secol jumătate din electricitatea produsă în S.U.A. să fie de origine nucleară.

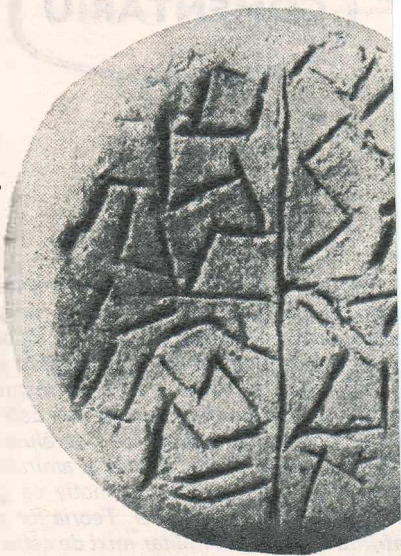
O evoluție similară se conturează în Anglia, unde pentru perioada de după 1975 se prevede «un mare avînt al atomului». În 1970, producția de electricitate de origine nucleară va reprezenta 10%, iar în 1975 — 30%, în raport cu întreaga producție de electricitate a Angliei.

Guvernul spaniol prevede de asemenea ca în cîțiva ani 20% din electricitatea produsă în Spania să fie obținută în centrale termonucleare.

Dezvoltarea cercetării nucleare în India se manifestă printr-o participare din ce în ce mai redusă a altor țări în domeniul construirii centralelor nucleare din țară. Astfel, dacă pentru centrala din Tarapur participarea străină se ridică la 66%, pentru centrala de la Rana Pratap Sagar această participare atinge doar 40%, iar pentru centrala din Madras se va reduce la 20%.

Pakistanul va continua, în cadrul celui de-al treilea plan cincinal (1970—1975), colaborarea sa cu Franța și R.F. a Germaniei, pentru construirea unei centrale de 25 MW la Roopur, în Pakistanul de răsărit. O primă centrală de 137 MW este în curs de instalare în împrejurimile orașului Karachi.

Nigeria, care posedă importante resurse de uraniu, va studia tot împreună cu Franța și R.F. a Germaniei posibilitățile de a-și construi o centrală atomică.

În timpul unor săpături efectuate în a piere orașului Stara Zagora (R.P. Bulgaria), a fost descoperită o monedă argilă, purtînd o inscripție indescifrală. Unii specialiști susțin că este vorba de descoperire de mare valoare științifică reprezentînd unul din primele documente scrise din Europa și datînd din mii 3 sau 4 î.e.n.

Celebrul interpret din filmele de groază turnate înainte de cel de-al doilea război mondial, Boris Karloff (în fotografie), încetat din viață într-un spital din Mihurst (Anglia) în vîrstă de 81 ani.

CRONICA DE TREI SECUNDE

ghetele

Mă uit la orbi și-mi privesc ghețele mele frumoase, cumpărate pe bulevard, cu 338. Șase tineri africani orbi au realizat ascensiunea marelui pisc Kilimandjaro, pentru a dovedi celor care văd ce progrese au făcut cei care nu văd. O mină franceză pune în vinzare ultimul ei cal orb — 1 700 franci — bun pentru abator; îl cumpără însă un om bun, un domn Honoré, un om sărac, chior de sărac, atît de sărac încît pentru a obține cei 1 700 franci își vinde rabla de mașină. Calul orb va paște la soare pînă în ziua morții. Ce să fac cu aceste fapte neverosimile? Mă uit la ghețe. Sînt elegante, fine, cu bot de știucă, așa cum e modern. Le-am luat în plină iarnă dar nu se pot purta iarna, au talpa subțire-subțire, bună doar la vară. Dar cum să mergi vara cu ghețe? Primăvara? Pentru primăvară sînt prea grele. Toamna? Ploile mi le-ar face praf. Nu știu de ce le-am luat, ce rost

au, ar trebui să inventez un anotimp special și n-am timp. Sînt însă minunate, ca și faptele orbilor, dar n-am ce face cu ele, n-avem ce face cu ele, noi avînd anotimpurile noastre precise. Ghețele mele sînt oarbe ca orbi, bune la inimă ca și ei, căutîndu-și un anotimp special, un rost pentru frumusețea lor neverosimilă. Pînă la urmă le încălț și urc cu ele pe Kilimandjaro.

pe monte-generoso

Simultan cu raportul anual al agenției americane pentru dezarmare — care apreciază că azi în lume se cheltuiesc 182 miliarde dolari pentru înarmare, ceea ce revine 53 dolari de căciulă pentru fiecare pămîntean — poliția italiană descoperă că pe versantul meridional al lui Monte-Generoso a avut loc o nouă tentativă a contrabandișilor, care încearcă să fure floarea numită «Hellebus niger». N-ai voie să te atingi de Hellebus niger, e o floare sfîntă, rară — de aceea se și face contrabandă cu ea, căci nu faci niciodată contrabandă cu și de florile mărului. În rădăcinile ei se găsește o substanță miraculoasă cu care se pot închide rănile grele căpătate pe cîmpurile de luptă și, fiindcă mai există

așa ceva, se aleargă după Hellebus niger cu limba scoasă, plătindu-se valuta contrabandișilor dispuși să-și pună pielea la bătaie pentru ea. Știu că se vor găsi cînici care, aflînd de toate acestea, vor disprețui și mai adînc veacul nostru acuzîndu-l de încetinire în evoluție: țări și țărișoare își dau (sau sînt pe cale de a-și da) în cap cu bombardiere supersonice, cu portavioane atomice și — pe sub centură — cu submarine, fiecare dă 53 de dolari pentru spectacol, avem Cruce roșie, penicilină, antibiotice tot mai perfecționate, ca în caz de mîcel să nu murim netratați științific și, poftim, lumea nu renunță la leacuri băbești, la plantele cu care te ungi pe rană ca-n timpul cruciadelor. Eu nu sînt dintre aceștia, eu nu sînt cinic. Pe mine, acești 53 de dolari pe cap de rege al naturii pentru a avea archebuzes, halebarde, prașcii și Hiroshima ultimul tip, acești dolari combinați cu oamenii care urcă tipil, noaptea, pe munți, să fure o floare-miracol cu care din moși-strămoși îți ungi rănile provocate în lupta aer-sol, aer-sol, aerosol, soaier — pe mine, unul, chestia asta mă înduioșează grozav. Eu nu sînt cinic. Eu sînt prost și mă înduioșez repede de tot ce-i prostie grozavă.

Radu COSAȘU

POSTAROMANA

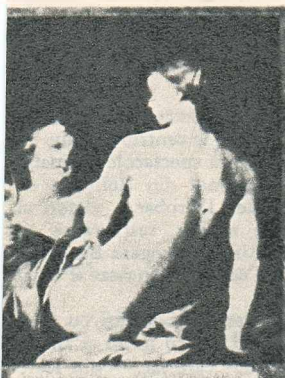

POSTA ROMANA

POSTA ROMANA

FILATELIE

POSTA ROMANA

POSTA ROMANA

POSTA ROMANA

**MODĂ
CEFALO-ORELISTĂ...**

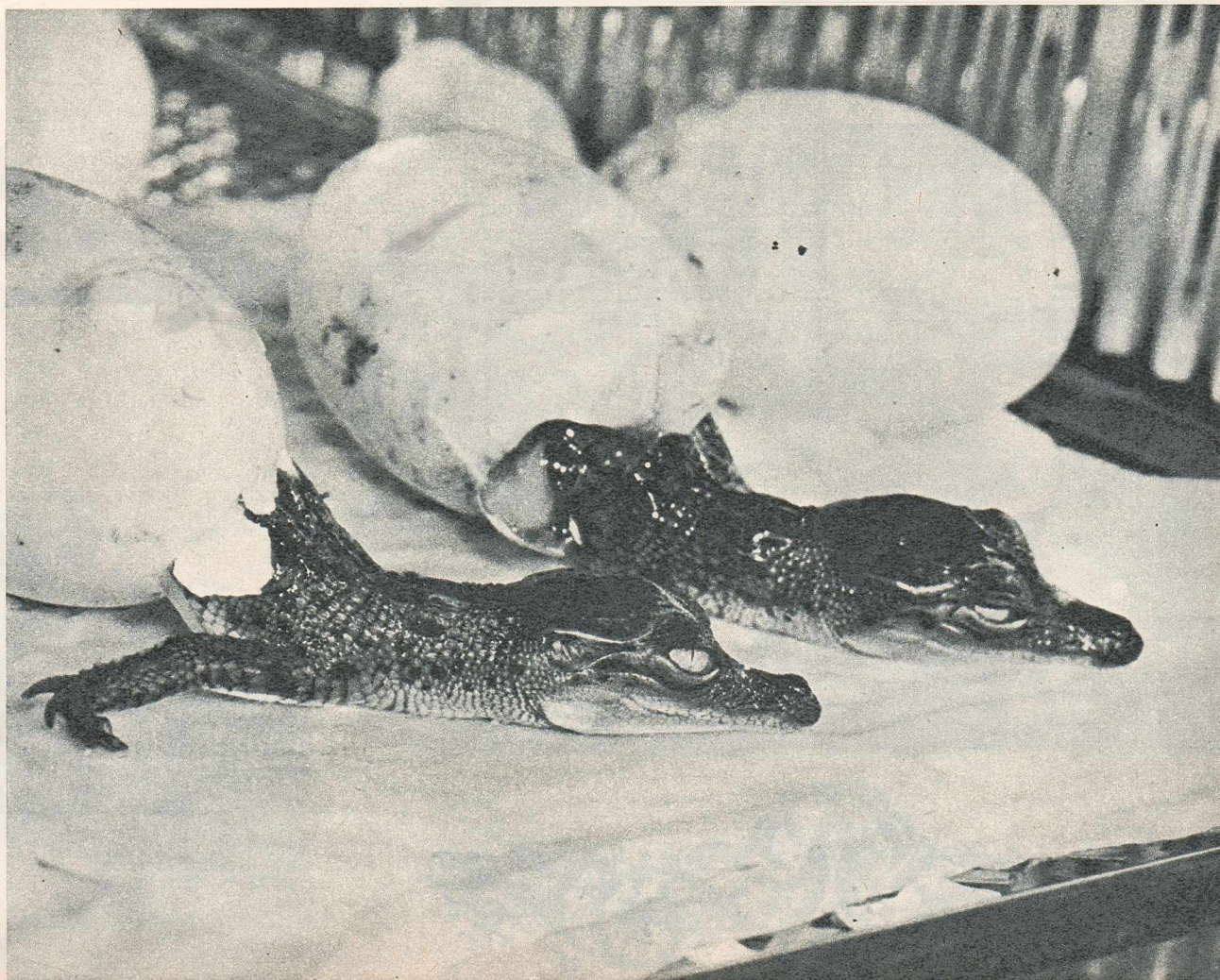

Pălărie? Cercei? Diademă? Colan? Coafură?
Un ghiveci din toate acestea,
invenția lui Jacques Peinturier,
moden creator de modele
din Paris.
Vreți să încercați și dv.?
Poftiți, dar pregătiți-vă din timp
și niște antinevralgice.

intrat în tradiția unor departamente
 tale emiterea unor emisiuni de mărci
 tematica picturii.
 După emisiunile «Reproduceri de artă»
 anii 1966,1967 și 1968, Direcția gene-
 i a poștelor pregătește o nouă emisiu-
 — a cincea — avind ca subiect tablouri
 Galeria națională. Seria va fi formată
 6 valori și va reproduce nuduri execu-
 e de maștri ai genului, ca Tonitza,
 lady, Tattarescu — cunoscuți pentru
 iestria și gingășia cu care au redat fru-
 sețea feminină — și de pictori din școa-
 italiană și germană, ca Marco Liberi și
 ns von Achen.
 Ca și la emisiunile trecute, formatul va
 12 x 54 mm și 1 valoare = 33 x 54 mm.
 parul: tifdruc, în policromie.
 Emisiunea va fi întregită și de apariția
 3 plicuri prima zi a emisiunii, cu oblite-
 re specială.

**PENTRU
POȘETA
DV. ▶**

În orașul japonez
Higashi-Izu
s-a experimentat
clocirea artificială
a ouălor
de crocodil.
Din cele 20 de ouă
aduse din Insula Palau,
situată în vestul
Oceanului Pacific,
asezate într-un incubator,
și-au făcut apariția
— 33 de zile
mai târziu —
numai 7 pui
de crocodil.
Experimentul
s-a soldat deci
cu un semieșec,
ceea ce
nu i-a demoralizat
pe experimantatori.

o firmă prestigioasă:

AMBASADOR

un etalon al comerțului românesc:

AMBASADOR

o invitație irezistibilă:

AMBASADOR

inutilitatea cuvintelor

Cine n-a auzit oare de «Ambasador»? Îndrăgostiții se întîlnesc la COFETĂRIA «Ambasador», trecătorii grăbiți servesc o masă copioasă la BRASERIA «Ambasador», oaspeții — din țară și de peste hotare — apreciază bucătăria, vinurile și serviciul ireproșabil de la RESTAURANTUL «Ambasador». Cei ce preferă savoarea unor băuturi străine, aroma unei cafele delicioase, preferă BARUL DE ZI «Ambasador». Și în imensa clădire din centrul Bucureștiului, pe bd. Magheru, funcționează HOTELUL «Ambasador» — expresie a celor mai noi realizări în acest domeniu.

Cuvintele devin inutile atunci cînd dorești să consemnezi succesele obținute de I.H.R. «Ambasador» pe linia satisfacerii depline a exigențelor oaspeților. Realizările obținute întrec posibilitățile de prezentare, depășesc așteptările.

— Vizitați-ne! — invită personalul marelui complex comercial bucureștean. Este modalitatea cea mai firească de a vă convinge că I.H.R. «Ambasador» a făcut totul pentru satisfacerea preferințelor oaspeților săi.

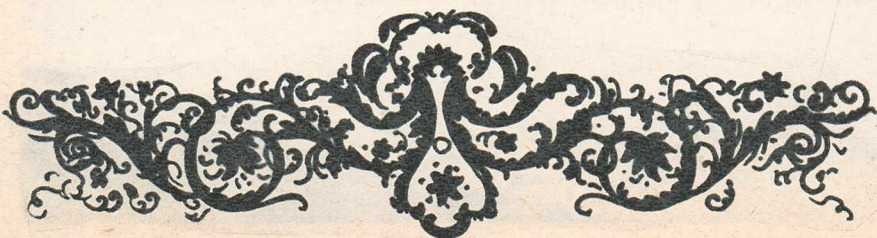
carte de vizită

Nimic nu lipsește de pe «cartea de vizită» a I.H.R. «Ambasador»: un imens complex modern — în centrul orașului — un bar, MELODY, unde se prezintă spectacole de înaltă ținută artistică, un cabaret — primul din România — «MON JARDIN», situat pe Calea Dorobanți, etalon al celor mai moderne localuri de noapte, restaurante cu profiluri diferite: «Podgoria», «Intim», «Aerogara Băneasa», «Lacto-bar», «Dorna», «Rapid», «Pădurea Băneasa», «Parcul Privighetorilor» etc.

Aprovizionarea abundentă și variată, bucătari cu calificare înaltă, un serviciu impecabil, cadru intim și antrenant, iată doar câteva din atributele care fac — din toate unitățile I.H.R. «Ambasador» — un corolar de puncte de atracție pe harta comercială a Bucureștiului.

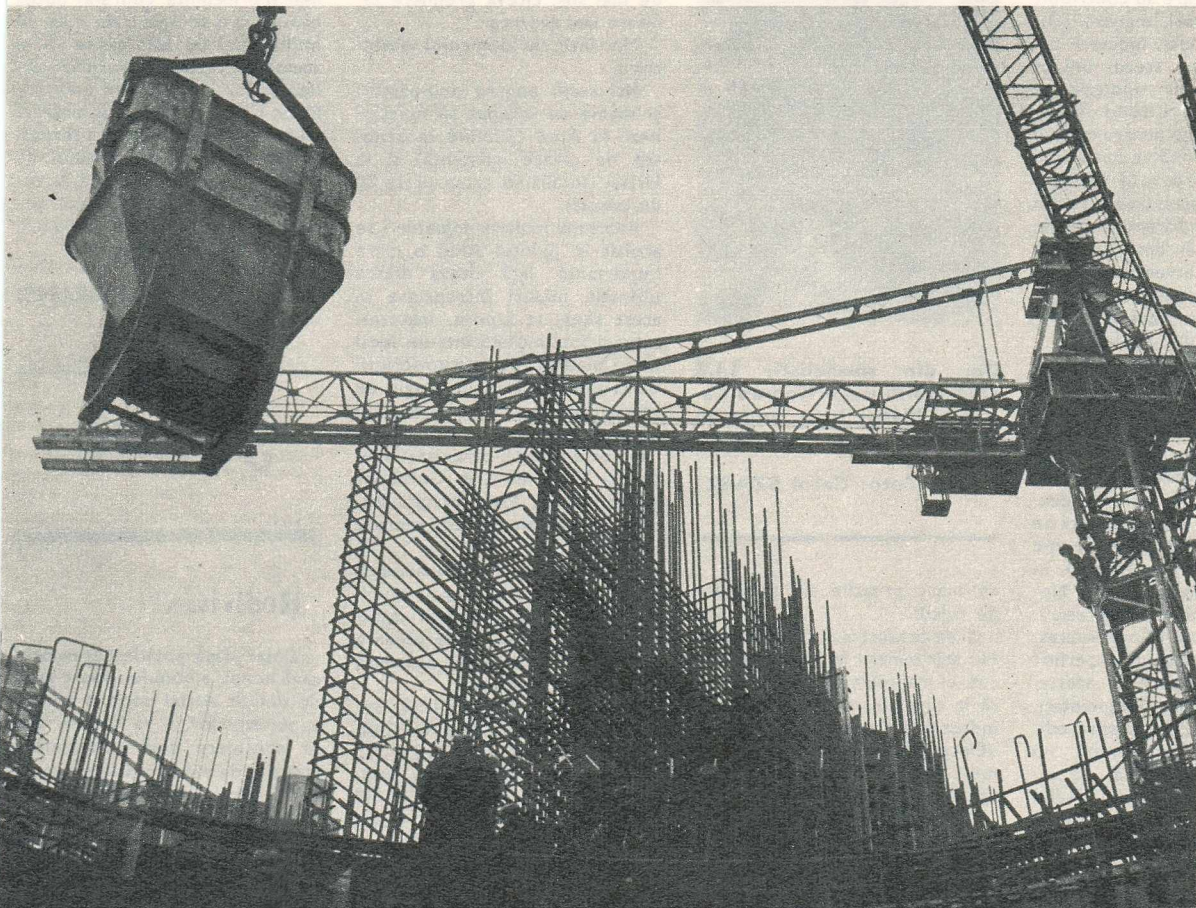
Dar cartea de vizită a I.H.R. «Ambasador» cuprinde și Snagovul, adevărată stațiune de odihnă, loc de popas pentru oricine dorește să se afle în mijlocul unei naturi incintătoare, într-o pădure seculară, pe marginea unui lac de cristal. Rusticul hotel, restaurantul — cu terase care înaintează pînă în apropierea lacului — campingul, modernele terenuri de sport și bazinele de înot constituie garanția posibilității petrecerii unor zile de neuitat la Snagov.

«Cartea de vizită» a I.H.R. «Ambasador»? Da! O multitudine de unități de nivel înalt, apreciate, solicitate, unități care își justifică reputația.

REGĂTEȘTE

ERILE DE LA 2 MARTIE

larna, ca de altfel în orice anotimp, șantierul Sistemului hidroenergetic de la Porțile de Fier nu cunoaște odihnă. (Foto: Gh. Vințilă)

File noi la monografia Teliucului

Teliucul este una dintre acele comune — cum nu sînt, azi, puține în țara noastră — pentru care pretenția de mic orășel nu înseamnă de loc o exagerare. Existența celor trei cooperative agricole în raza comunei ar fi singurul element așa-zis rural din Teliuc. Pentru că dincolo de îndeletnicirile cultivării pămîntului, Teliucul trăiește în chip urban — industrial prin exploatarea mineurilor de fier; urbanizarea s-a dezvoltat distinct și progresiv prin cele 20 de blocuri construite din fondurile statului, prin poli-clinică și dispensar, cămine culturale, cinematograful, stadion, farmacie și magazine — într-un cuvînt clădiri și dotări a căror vîrstă numără doar cîțiva ani. Lacul de acumulare Cincș a conferit Teliucului titlul de zonă turistică despre care se va vorbi tot mai adesea și nu numai în împrejurimi.

Comuna de pe Valea Cernei are de pe acum o monografie a cărei consistență rezidă în retrospectiva ce nu privește decît puțin timp în urmă...

Aplauzele cu care a fost primit, mai zilele trecute, la Teliuc tovarășul Viorel Răceanu erau cu totul altceva decît un semn de politețe. Mai limpede: prezența candidatului în circumscripția electorală nr. 50 din așezarea minieră, pentru alegerile de deputați în Consiliul popular județean Hunedoara, și pentru Teliuc, și pentru Călan, și pentru... cum spun oamenii despre dînsul. La recenta întîlnire, discuțiile, planurile de viitor au fost deci redate. Alegătorii și-au spus din nou părurile: Complexul cooperativei meșteșugărești — cu frizerie, croitorie, cizmărie, atelier de reparat aparate de radio și televizoare etc. — deși se află în construcție are termenul cam întîrziat — observa Ion Danda. Formațiile reprezentative de teatru sau de altă natură ocolesc Teliucul pentru că scena din sala clubului a devenit impropriu desfășurării unor spectacole de amploare — remarca dr. Tiberiu Trifu. Stațiile de autobuz care face legătura cu Hunedoara i-ar trebui un acoperiș și o împrejmuire pentru anotimpurile cu intemperii — propunea Anton Zlător. Și ar mai fi întreținerea drumurilor folosite de exploatarea minieră și mai multă ordine la depozitul de lemne și extinderea spațiilor comerciale.

Tovarășul Viorel Răceanu a consultat niște hîrtii, s-a gîndit și, în cîteva minute, a dat răspunsuri clare, fără echivoc, la fel ca totdeauna. În planul de investiții pe 1969 figurează punct cu punct toate cele despre

care vorbiseră oamenii. Era deci lucru hotărît. Alegătorii din circumscripția nr. 50-Teliuc știau ei bine de ce l-au propus candidat pe tovarășul Viorel Răceanu. Cuvîntul său nu poate fi pus în cumpănă. Sînt ani de cînd părerea aceasta nu s-a dezmințit

V. COSTEA

Cifrele tovarășului Boghici Aurel

19 400 mp de trotuare și străzi asfaltate sau pavate, 8 străzi modernizate, 5 600 mc ziduri de sprijin refăcute, 4 poduri de asemeni refăcute, darea în circulație a drumului auto lung de 7,8 km spre Cota 1 400, 706 000 lei economisiți prin muncă patriotică, modernizarea în proporție de 70% a iluminatului public prin instalarea de tuburi fluorescente — sînt doar cîteva dintre cifrele care fac parte din bilanțul activității de deputat «de Sinaia», și doar în ceea ce privește ultimii patru ani. Dar Aurel Boghici, director al «Uzinelor de mecanică fină» din localitate, a fost ales și reales deputat în ultimii 16 ani fără întrerupere.

Continuitatea aceasta vizează se pare și viitorul, pentru că Aurel Boghici a fost propus candidat al circumscripției județene nr. 221 Sinaia și la apropiatele alegeri. Cu prilejul întîlnirii cu alegătorii, Aurel Boghici a propus, printre altele, organizarea unei vaste acțiuni de muncă patriotică care, în final, să însumeze 35 000 de ore efectuate

pentru întreținerea a 24 000 mp de străzi, ore care să producă o economie de 110 000 lei, 61 000 ore efectuate pentru întreținerea și amenajarea unor spații verzi (prin plantarea a 15 000 arbori și arbuști, a 500 de trandafiri și a 10 000 de alte flori de seră), ore care să producă o economie de alte 250 000 lei, 2 500 ore efectuate pentru amenajarea și întreținerea unor baze sportive, ore care să producă o economie de încă 10 000 lei, precum și alte ore pentru alte obiective. Mă rezum doar să subliniez că totalul absolut al acestei acțiuni va însemna 100 000 ore de muncă patriotică, deci cîte 53 de ore din partea fiecărui locuitor alegător, ori transformînd orele de muncă în bani, o economie de 430 000 lei, sau de cîte 232 lei adusă de fiecare locuitor al circumscripției.

Cifre pentru trecut, cifre pentru viitor.

I. NICOLAU

Președintele

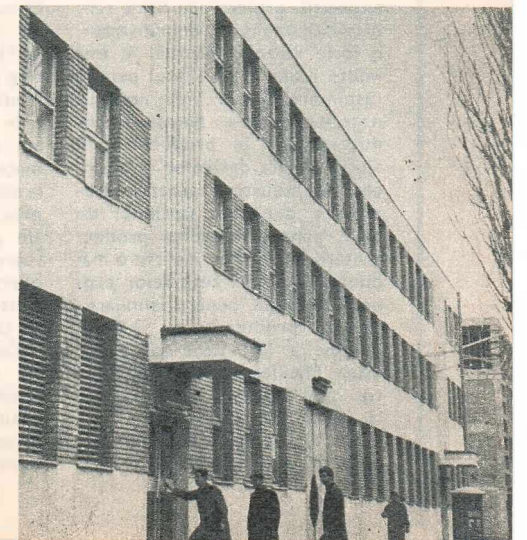
Goicea este o comună de buni gospodari. Țăranii de aci se mîndresc cu realizările cooperativei agricole de producție, care este multimilionară. Averea obștească a cooperativei a trecut încă din anul 1966 de 11 milioane. Noul te întîmpină peste tot. Edificiile social-culturale (trei cămine culturale, patru școli generale, două teatre de vară, două parcuri de odihnă etc.), casele noi și arătoase ale sătenilor, împrejuririle din ciment, șoselele bine îngrijite, toate vorbesc despre hărnicia goicenilor. La obținerea acestora a avut o contribuție însemnată și Dumitru Dinișor, de peste un deceniu președinte al cooperativei agricole de producție.

Dumitru Dinișor sintetizează priceperea de a selecta valorile și a le utiliza cînd și cum se cuvine, dragostea și încrederea în oameni, curajul de a prevedea, cîntea fără reproș.

Apreciindu-i calitățile, cooperatorii din Birca, Urzicuța, Bistreț, Afumați, Siliștea Crucii, Cioroiași, Giurguța și, bineînțeles, cei din Goicea l-au propus drept candidat al Frontului Unității Socialiste în circumscripția electorală nr. 11 Birca, pentru Marea Adunare Națională, la alegerile din 2 martie 1969.

Carol BORA

O nouă hală dată în folosință la începutul anului la uzina «Progresul»-Brăila.

Protechnica Sibiu '69

- marginalia
în șapte paragrafe -

1. *Geneza ideii sau nevoia inventată pe om.* Nu eu, venetic în problemă, ci specialiștii afirmă că, pentru un inginer, cunoștințele tehnice asimilate în facultate cad în desuetudine la fiecare 10 ani, pentru disciplinele de bază, și la cinci, sau chiar mai puțin, în domeniul tehnicilor moderne (energia nucleară, electronica, petrochimia). Deci, învățământul special devine, în vreo 60 de luni, cultură generală de specialitate și cam atât. Și iar un deci, tineri de 28 de ani de viață și de 5 ani în meserie, dacă nu mai trec pe la bibliotecă, riscă o îmbătrânire, o perimare profesională! În secolul ăsta, al naibii de grăbit, meseria e o cursă lungă, în care se alege obligatoriu neîntrerupt pentru că noutățile dau buzna într-o asemenea măsură, încât, dacă nu le iei în seamă, o medalie câștigată, chiar de aur fiind, în anul imediat următor se poate devaloriza la prețul tinichelei.

2. *Funcția lui Columb.* În mijlocul țării, un județ — Sibiu — a descoperit, pentru noi toți, lumea propagandei tehnice de amploare și, totodată, locală, imediată, la îndemână. O lume cu valențele, cu legile, cu rigorile, cu binefacerile și satisfacțiile ei. Mai presus de toate, o lume strict necesară pentru 1969.

3. *Îndoieli.*

— Și-o fi chiar așa de necesară propaganda asta? Românul doar e talentat!

— Talentul oricând prinde bine și de-a Domnul să se nască pe aici, prin părțile noastre, cât mai mult; numai că — aveți încredere în sibieni — talentul trebuie, mereu și din plin, informat. Altfel, produce noutăți vechi. Și pentru atâta lucru se poate folosi importul. În concluzie, «Protechnica» cu unanimitate de voturi!

4. *Totuși, concret, ce-i «Protechnica '69»?* Pentru început, o săptămână de sesiuni de comunicări tehnico-științifice, simpozioane, dezbateri, colocvii, întâlniri ale cadrelor tehnico-ingenerești cu personalități de seamă din domeniul științei și tehnicii, expoziții, proiecții de filme tehnico-documentare, demonstrații, o foaie volantă specială, în mai multe numere ș.a. Totul pentru răspunderea celor mai noi cunoștințe tehnice, pentru introducerea lor în producție. Un ajutor direct dat celor ce muncesc în industrie, pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan, pentru creșterea productivității muncii lor, pentru o mai bună utilizare a resurselor economice locale, pentru asimilarea de noi produse. Dar, 2-9 februarie a fost doar săptămâna întâi. Manifestările vor continua tot anul. Sibienii s-au înhamat la treabă, nu glumă.

5. *Organizator.* Consiliul județean al sindicatelor Sibiu, sub

conducerea C.C. al U.G.S.R. și sub îndrumarea permanentă a Comitetului județean al P.C.R. O muncă începută din vara anului trecut și la care au contribuit sute de muncitori, maștrii, tehnicieni, economiști, ingineri, activiști sindicali. A trecut timpul când unele foruri sindicale se mulțumeau doar cu rolul de distribuitor de bilete pentru odihnă sau tratament — să ne bucurăm!

6. *Participanți de vază:* membri ai Academiei, cadre didactice din instituturile de învățământ tehnic superior ale țării, din instituturile de cercetare, inventatori, inovatori, raționalizatori și, în general, oameni cu idei și alergii la baterea pasului pe loc.

7. *Trăgând linia și făcând totalul.* Interes, participare senzațională (peste 29 000 de vizitatori doar la expoziția realizărilor industriei județene — una din cele trei expoziții organizate), înalt nivel științific al comunicărilor și debaterilor, sumă impresionantă de informații, idei noi, apărute «pe loc», organizare de zile mari, în fine, val de mândrie locală. Neîndoielnic, o inițiativă necesară, o realizare deosebită, un succes. Dar, atenție, succesul e perfid! Stimați organizatori ai acestei binevenite surprize, fiți încântați, însă cu hățuri! Privind spre ediția a doua a Protechnicii, nu strică și puțină teamă. Să nu cumva să se strecoare sub nivelul celei dintîi. Ar fi un mare păcat. Debutul senzațional, ștacheta mult înălțată cu propria mină, vă obligă! Oricum, pînă una alta, Sibiu! a aruncat o mânășă. Și-a făcut-o cu atîta vigoare încît a pus pe gânduri «protechnice» celelalte 38 județe ale țării. Un «bravo» pro Sibiu!

Nelu IONESCU

Tîrgu-Mureș — „oraș al matematicii“

Într-una din piețele orașului Tîrgu-Mureș se află un grup statuar reprezentînd doi matematicieni vestiți: Bolyai Farkas (1775-1856) și Bolyai János (1802-1860). O mare parte din activitatea lor, cei doi Bolyai au desfășurat-o la Tîrgu-Mureș, aducînd micului tîrg provincial de atunci o mare faimă.

În zilele noastre, Tîrgu-Mureș are o altfel de contingentă cu matematica. Într-un loc pitoresc, la 600 metri depărtare de șoseaua principală, la poalele de sud-est ale platoului Cornești, excavatoarele și macaralele și-au început opera: aici se va ridica prima fabrică de mașini electromecanice de calcul din țară.

De ce a fost ales tocmai acest loc pitoresc, de lîngă păduri? Fiindcă aerul prăfuit, poluat, oxigenul din atmosfera umedă sau diversele substanțe chimice corosive ar putea dăuna pieselor

Doi din specialiștii I.I.S. «Electro-Mureș», Konrád Károly și Máthé Ioan, montînd calculatorul «Mureș-11-A».

(Foto: Carol SZÁSZ)

de mare precizie ale mașinilor de calcul.

Și de ce a fost ales Tîrgu-Mureș? Nu atît pentru faima sa din trecut, ci mai mult datorită faptului că la una dintre întreprinderile industriale din acest oraș, la I.I.S. «Electro-Mureș», se produc de mult mașini electromecanice de calcul.

Calculatorul, din metal de culoare alb-argintie, cu înveliși și butoane din material plastic, are un aspect modern și e ușor portabil. Noul tip «Mureș-11-A» se compune din circa 1 500 de piese, «sufletul» întregului angrenaj fiind calculatorul mecanic.

Cu ajutorul acestui calculator se pot efectua, deocamdată, două operații: adunarea și scăderea, iar cu repetarea adunării, și înmulțirea, lucrîndu-se cu o viteză de aproximativ 10 ori mai mare în comparație cu un funcționar cu o dexteritate medie de calcul, greșelile fiind cu totul excluse. Într-un viitor nu prea îndepărtat, vor apărea și calculatoarele «Mureș-13-A» și «Mureș-13-M», care vor putea efectua două, respectiv trei operații, cu numere compuse chiar din 13 cifre, față de cele 11 ale actualului calculator.

Noua fabrică din Tîrgu-Mureș va avea o hală mare, cu o suprafață de 11 000 metri pătrați. Ea urmează să fie dată în exploatare în prima jumătate a anului 1970. În faza finală, se vor produce aici, anual, 30 000 de calculatoare, utilaj indispensabil al serviciilor de contabilitate.

Ștefan IZSAK

Premiere sanitare

S-a vorbit și se vorbește despre preocupări în domeniul sanitar. S-au furnizat și se furnizează cifre și statistici, care de care mai

concludente, privind politica noastră sanitară.

Ne-am gîndit să vă furnizăm de această dată, în spiritul celor de mai sus, cîteva premiere sanitare mai recente.

Mai întîi, în domeniul obstetricii.

Noi secții pentru nou-născuți și mame au început să funcționeze la Arad (dublînd capacitatea de cazare existentă) și la Urlați (totalizînd acum peste 80 de paturi).

Asistenței materno-infantile i se acordă în județul Arad o mare importanță. Iată cîteva dintre ultimele măsuri întreprinse în acest sens: la Lipova, maternitatea a fost mutată într-un local nou, medicii de circumscripții de la sate au făcut un stagiu de specializare la maternitate, ca și moașele de la casele de naștere, iar acolo unde n-au existat specialiști (Chișineu-Criș, Gurahonț și Sîntara) au fost detașați medici de specialitate din capitala județului.

La Constanța a fost inaugurat un nou, modern și elegant spital, cu 900 de locuri, a cărui caracteristică principală este aceea a condițiilor optime de acordare a asistenței medicale.

Foarte pe scurt (și cifric), iată situația sanitară a județului Constanța: 210 unități sanitare, 4 592 paturi; 92 circumscripții sanitare; 669 medici (unul la 747 locuitori), 2 125 cadre medii (unul la 250 locuitori) și 150 milioane lei alocați pentru ocrotirea sănătății.

Și acum, o informare din domeniul sanitar, dar cu alte semnificații decît cele de mai sus: analizîndu-și activitatea, asociația sportivă «Sănătatea», care cuprinde cadre medicale din 74 unități sanitare, a ajuns la concluzia că a antrenat anul trecut peste 4 000 de participanți și a evidențiat formațiile sportive de la Ministerul Sănătății (ce coincidență!!!), Oficiul central farmaceutic, Institutul de geriatrie (e de la sine înțeles!), Centrul de hematologie, spitalele «Bucur», «Al. Sahia» etc.

B. DUMITRU

Căscioarele — 6000 de ani

De cîteva ani, satul Căscioarele, aflat în sudul județului Ilfov, se găsește în atenția arheologilor: sînt scoase la lumină urmele unei așezări neolitice, cu o vechime de aproape 6000 de ani. Cercetările efectuate de prof. dr. docent Vladimir Dumitrescu de la Institutul de arheologie al Academiei în colaborare cu muzeul din Oltenița constituie — ni se spune — o revelație. În perimetrul străvechii așezări neolitice au fost descoperite urmele unei construcții cu pereții pictați. Fresca, alcătuită din motive liniare, în galben și alb, pe fond roșu, constituie — se pare —

prima pictură murală din epoca pietrei șlefuite descoperită pînă acum pe teritoriul țării noastre.

Construcția de care este vorba n-ar fi o locuință, cum s-ar putea bănui, ci o încăpere de cult. În mijlocul ei au fost găsite — și aceasta a constituit surpriza arheologilor — resturile unei coloane înalte de circa doi metri și pictate în întregime. În prezent, în laboratoarele Institutului de arheologie se procedează la reconstituirea coloanei, care urmează să fie expusă apoi la Muzeul național de antichități.

F. URSEANU

SPORT

Redivivus!

Chiar dacă popularitatea, precară la noi, a bobului, sport greu de definit alt fel decît la nivelul superlativelor, îi va face pe unii să considere noul compliment acordat de rubrica noastră sportivă excelențelor Panțuru-Focșeneanu ca pe unul în plus, noi tot îl vom face. De ce? Pentru că în bob cu greu se poate urca scara valorii, anii și experiența însoțindu-se pe un drum la fel de piepțis, braț la braț. Aci, pe zidul de gheață al riscului, angajările sînt definitive în substanța lor. Trișajul nu face parte dintre elementele acceptate. Panțuru și tînrul său compagnon, Focșeneanu, se dovedesc, de la un concurs la altul, mai eficați, mai aproape de plafonul maxim de care i-au separat, și acum, subdiviziunile microscopice ale timpului. Au crescut totuși, fiindcă la Cervinia se înfruntaseră doar unii dintre europeni, iar la Lake Placid veniseră toți, inclusiv gazdele americane, cu cel mai impresionant palmares mondial. Campionul continentului nostru, austriacul Thaler, s-a clasat de-abia al 12-lea la Lake Placid!

Dacă s-ar întocmi un clasament combinat, între europene și mondiale, echipajul Panțuru-Focșeneanu ar fi pe primul loc al celor mai buni coborători cu bolizii metalici ai iernii la această oră.

Mai presus de orice însă, rezultatul cel nou al cuplului sîmbian Panțuru-Focșeneanu readuce, după mult timp, în circuitul valorilor mondiale sportul românesc la probele respective. Sîntem siguri că drumul celor doi nu se va opri aci și sîntem îndreptățiți să credem astfel încît, concomitent cu înscrierea lor pe această orbită, aici, acasă, la Sinaia, bobul se rededeaptă la viață, chemîndu-și cu vibrații irezistibile pe vechii săi slujitori, dar și mulți noi.

*
Începutul de an s-a făcut sub același semn al reevaluărilor, nu numai în bob dar și în atletism.

eme ce, pe plan mondial, am la incapacitatea confirmată olimpică, pe plan național procesul ni se pare invers! Ediția a internaționalelor ce a prilejuit deschiderea minunat duel între doi săi, tineri și dotați, și — cul-surprizei! — aparținând unor onori diferiți (recordmanul an Ioan Iucurează cu C. Dumiu, iar Dosa Csaba cu Zoltan), fostul săritor de prăjină, acum la Tg. Mureș, de au și început să apară nume și talente încăpăținate în sm). Tinerii amintiri reiau vechi tradiții ale atletismu- nostru: rivalitățile sportive aciú-Sucitu, Moina-Coracu, Dragomir-Clement Baciu, Șurău-V. Schulery ș.a. încă ceva: tinerii noștri de-cum, la început de sezon în câteva performanțe cotate t cele mai bune pe plan dial. Să nu se uite că în S.S., S.U.A. și R.F.G., uver- «primăverii atletice» a fost ult executată și totuși cifrele ute nu le-au depășit pe

cele ale unor atleți români! La lungime bărbați, spre exemplu, în aceeași zi în care la Toronto se câștiga un concurs cu 7,34 m. în prezența lui Bob Beamon (7,33 m, apoi accidentat), reprezentantul clubului Steaua obține un nou record național cu 7,59 m!

Ne bucurăm fără rezerve și în prezența noului record al lui Piștalu la prăjină (primul român peste 5,00 m!), dar nu putem ignora coincidențele cu reluarea activității fotbalistice din ce în ce mai aproape de «ziua H». «Amicalele» răstoarnă de pe acum orice calcule, cât de cât serioase, iar dintre neconfirmări cea mai tristă ne apare cea a liderei clasamentului, U.T.A. — invinsă pe litoralul iugoslav de formația locală din Rijeka cu 3—0!

Dar dacă «contratimpul» de valoare înregistrat în atletism este de bun augur, în fotbal ceea ce ne îngrijorează este tocmai neacordajul la nivelul valorii internaționale...

Em. VALERIU

F 03

CONSTANTIN POPA, directorul Direcției județene Argeș de transporturi auto.

— Ce măsuri s-au luat în urma repetatelor critici la adresa instituției dv.?

— Ca un prim pas au fost efectuate o serie de noi dotări, întrucât numai mărindu-se parcul de autovehicule se pot satisface cerințele crescînde în transporturile de mărfuri și călători.

Astfel, inventarul s-a îmbogățit după cum urmează: 17 autobuze, 50 autocamioane SR-113 Bucegi și 95 autobasculante de 4,5 tone.

— Înseamnă aceasta că trebuirile vor merge pe... roate?

— Sperăm și dorim.

EUGEN TĂU, inginer-șef al Combinatului de industrializare a lemnului-Reghin.

— Vorbiți-ne, vă rugăm, despre o realizare de... sezon.

— Cu plăcere. Am executat și expediat, pe adresa lotului național de schi, cincizeci de perechi de schiuri pe care le-am botezat «Alp-start».

— Caracteristici?

— Schiurile noastre se aseamănă cu schiurile care i-au adus celebrului Killy victoria olimpică de la Grenoble, dar sînt construite după o tehnologie specială, originală în multe privințe. Ele au în compoziție: fibră de sticlă, folii de masă plastică, metal și lemn lamelat. După probele de dinamică, rezistență și flexibilitate, schiurile noastre se comportă ideal.

— Ceea ce le dorim și concurenților.

Ing. D. GABOR, directorul regionalei C.F.R.-Brașov.

— Puteți să ne furnizați câteva date privind eforturile de modernizare în sectorul de care vă ocupați?

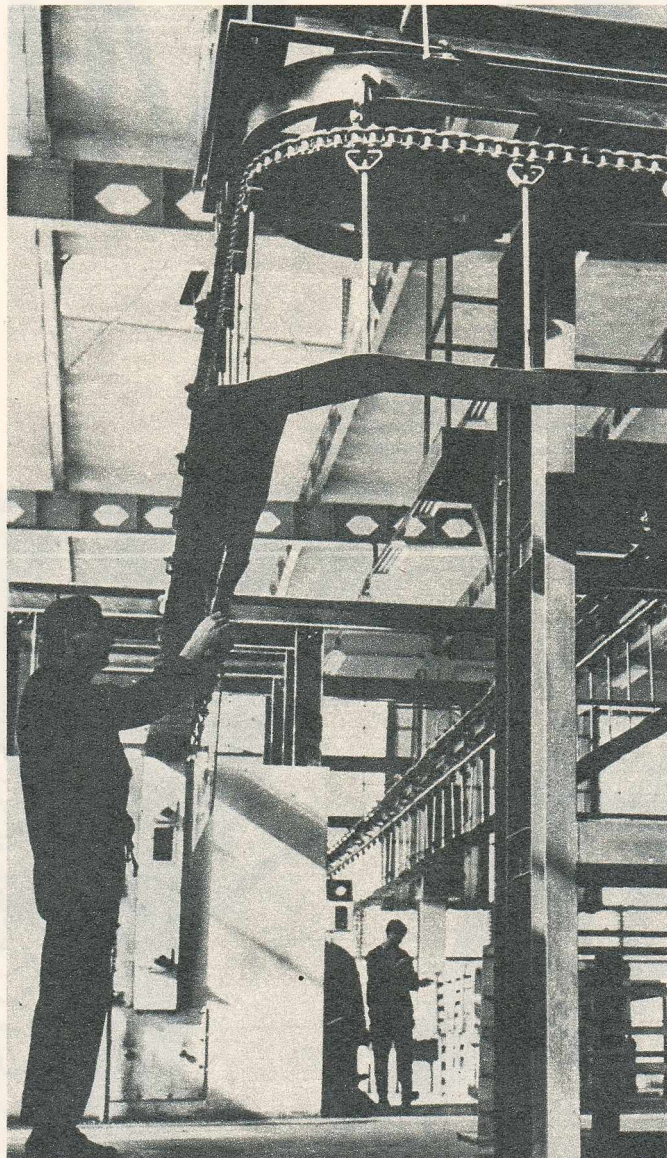
— Un prim element caracteristic: nu mai avem în depou decît câteva locomotive cu abur. În schimb, dispunem de 109 locomotive diesel și 26 locomotive electrice. Aceste mijloace moderne de remorcare ne-au permis să realizăm o substanțială scădere a prețului de cost la prestații și să asigurăm totodată creșterea vitezei de circulație. În plus, sînt în funcțiune 30 de stații centralizate electrodinamice, cu peste 250 macazuri automate. Să nu uităm că numai anul trecut am investit pentru modernizări 80 milioane lei.

— Rezultate obținute?

— Ne-am depășit sarcinile globale (tone/km) cu 4%, obținînd și economii suplimentare în valoare de 4,3 milioane. În timp ce cu cinci ani în urmă obțineam o încărcătură de 8 tone/osie de vagon marfă, astăzi am depășit baremul de 9 tone/osie.

— Ceea ce înseamnă, probabil, o mare economie de vagoane.

— Evident.

Ne aflăm la Fabrica de sticlă securizată din Mediaș.

Panturu (dreapta) și Foțșeneanu, eroii bobului românesc, clasati pe locul II la Campionatele mondiale de la Lake Placid.

F

Prezentarea artistică:
Vlad MUȘATESCU

COPERTA NOASTRĂ

În așteptarea primăverii.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei».

DESPRE NIȘTI MILIONAR

Copacul e de legendă, iar pământul de
sub el face minuni. Cu o condiție —
să fie transportat în grădina C.A.P.-ului.

Mi-a căzut în mină o monografie despre o comună de cimpie din județul Arad: Macea. Deși are multe neajunsuri, ea reușește să ofere o imagine destul de concludentă despre ceea ce a fost satul românesc pînă acum un sfert de veac. Citez: «În Macea mizeria materială este soră cu mizeria spirituală. Cei mai mulți țărani au pământ foarte puțin și duc aproape lipsă totală de unele agricole. Macea e o comună de slugi. Majoritatea covârșitoare a populației e neștiutoare de carte. Semnează cu degetul. Bolile sociale fac ravagii. Comuna n-are nici dispensar, nici medic».

Am fost în Macea în urmă cu 24 de ani. Și mi-a rămas multă vreme în amintire chipul necăjit și descumpănit al țăranilor. Mărturisesc că nu fac nici o figură de stil cînd afirm că din moși-strămoși, pînă la eliberare, mulți măcenii se nășteau și mureau în grajd. Erau slugi. În Macea și în satele învecinate. Miroseau a grajd hainele zdrențuite ale oamenilor, miroseau a grajd singele și oasele oamenilor.

Recent, am fost oaspetele acestor săteni, Le-am vizitat comuna și casele. Turistul străin sau vizitatorul din țară, care n-au mai călcat pragul acestei comune pînă acum, pot fi tentați, în primul rînd, de aspectul urbanistic al acestei așezări rurale, de școala cu etaj, de magazinul universal, de trotuarele ce mărginesc ulițele, de cele aproape 600 de case renovate și construite în ultimii 20 de ani. Ei bine, pe mine, sincer să fiu, nu acestea m-au bucurat, în primul rînd. Ci oamenii. Am cunoscut la Macea, ceea ce am cunoscut în multe sate pe care le-am străbătut, niște țărani bolnavi de optimism, dacă mi-e îngăduit să mă exprim astfel. Marii pictori români au trecut în nemurire chipul țăranului român obijduit, răzvrătit, ajuns la sapă de lemn. Un chip al lui Ion, care s-a despărțit însă de trecut rîzînd și care pune inima și umărul său la desăvîrșirea construcției socialiste, își așteaptă încă marele maestru. Poate un asemenea maestru o pica într-o zi la Macea.

Măcenii s-au îmbolnăvit de optimism datorită unor motive bine întemeiate. Fie-mi îngăduit să-l citez în extenso pe baci Petru Ardean, brigadier la cooperativa agricolă: «Socialismul a adus bucurie în toate sectoarele vieții noastre. Vor zice unii că oi fi vreun lăudăros, dar spun că Macea e vestită azi nu numai în județul Arad, ci în toată țara. Și străinătatea ne știe, domnule, că produsele noastre agricole — roșiile — merg la germani și la suedezi, la sovietici și la elvețieni, la polonezi și la mulți alții. Așa a vrut istoria, domnule. Așa a vrut partidul. Ieri am fost argați, azi sîntem milionari. Faină politică, tovarășe, faină, sănătoasă și dreaptă».

Hai să te îmbrățișez, brigadierule, că ești meșter și la vorbit nu numai ai obținerea de 5 000 kilograme porumb boabe la hectar și

40 000 kilograme sfeclă de zahăr. Poate dulce la vorbă din pricină că ești brav cîntor de sfeclă de zahăr.

Fără îndoială că schimbarea din teme vieții măcenilor și a comunei lor își are rădăcinile împlintate puternic în cooperarea agricolă. În 1967 veniturile bănești ale a teia s-au ridicat la 14 937 000 lei, pentru în 1968 să ajungă la 21 800 000 lei; 3 000 lei s-au obținut numai pentru roșiile culti în seră. Anul 1968, știe toată lumea, a unul dintre anii agricoli cei mai grei. Macea însă recoltele au fost la înălți 2 480 kg griu la hectar și 4 500 kg porumb boabe. A se reține: acestea au fost produse medii. De bună seamă, la asemenea recolte și-a spus cuvîntul hărnicia. Dar nu numai. Că harnici au fost acești țărani și atunci cînd au asudau pe cîmp din zori și pînă-n tîr nopții și nu izbuteau să taie de Crăciun un purcel de mărimea unui motan. Holț lor înfrățite au dat acum asemenea recolte pentru că erau ale lor, pentru că hărnicia-i-a fost adăugată o puternică dotare tehnică materială, pentru că la baza întregii activități a acestei unități agricole a stat o terțenică organizare, pentru că oamenii au crescut an de an averea obștească, factor primar în sporierea bogăției generale și în bunăstarea fiecărui țăran.

Cine vrea să știe cum se fac milioane să meargă la Macea. Să vorbească cu inginerul Iosif Cora, cu brigadierii, cu președintele acestei cooperative agricole, Traian Andriș.

Am sosit la Macea într-o zi nenorocită cu dezgheț, cu noroaie, cu vîntoase. totuși, la un moment dat, aveam sentimentul că nu mă aflu la Macea, ci la Arad. Merg pe trotuar. Am aflat de ce au făcut oamenii să se mutare. Ca să nu ducă noroiul în casă. Pentru că au mobilă nouă. Cu 7 000 și 15 000 lei. Pentru că pardoseala celor 3 camere nu mai e din strămoșescul pământ. Acesteia i-au luat locul dușumeaua și parchetul.

Am intrat în magazinul universal. Nu vînd nici luminări, nici unsoare pentru țărani, nici tîmii. La magazinul universal din Macea se vinde cam ceea ce se vinde la Arad, de la stoffe fine și televizoare ultim tip pînă la produse cosmetice, în game foarte variate. Cam de 10 000 000 lei se vînd mărfuri anual prin acest magazin.

Am întrebat pe un țăran dacă la Macea radioficare. Mi s-a spus că n-a fost și nu va fi.

— S-o faci, domnule, cine are nivel mîscăzut. Noi avem nivel înalt. Noi ni-s bogat. După ce am electricificat comuna ne-am cumpărat aparate de radio. Acum și astea-s disponibile. Alta e moda: televizorul.

În 1944 la Macea existau 4 cadre didactice și 800 de analfabeți. Școala nu era chiar dărăpănătură, nu era proptită cu pari, dar numai a lăcaș de învățămînt nu arăta. Astăzi 62 de cadre didactice predau într-o școală

A vorbi în aceste zile despre alegerile din România guvernată de burghezo-moșierime are o valoare mai degrabă umoristică decât documentară. Dintre numeroasele scandaluri prin care clasele exploatare și oligarhia politică pe care au născut-o au făcut celebre în trecutul nostru nu foarte îndepărtat, scandalul permanent al alegerilor măsluite și al bilciului parlamentar te, la această distanță în timp, rizibil.

Nu tot atât de nostime păreau lucrurile, între cele două războaie, electorilor cu capetele sparte, cetățenilor cărora li se opunea să aleagă între tuse și junghi, când nimeni totuși nu îndoia că din urne vor ieși candidații guvernului.

Fundamental incapabile să practice onest chiar și legile pe care ea însăși și le-a dat, burghezo-moșierimea română ne apare, în activitățile ei electorale și parlamentare, dezolant de lipsită de idei și personalitate. Cercetînd documente pentru a întocmi materialul de față, m-am întrebat de ce nu există nici un studiu, nici o lucrare despre istoria parlamentarismului burghezo-moșieresc din România? Cred că singurul răspuns just este că numitul parlamentarism n-a avut o istorie, ci numai istorii.

Am scris rîndurile care urmează nu pentru a ne răfui cu trecutul (în acest domeniu trecutul nu merită osteneală), nu pentru a stabili vreo comparație (orice intenție ar fi, în această direcție, și simplu injurioasă), am scris rîndurile care urmează pentru a zîmbi amar și pentru a răsufla ușurat că toate acestea nu mai sînt decît amintiri, păstrate în dosare prăfuite și în vechi colecții de ziare.

alegerile...

Pentru a începe cu începutul, trebuie arătat că statistica participărilor la vot caracterizează de minune calitatea vieții electorale dintre cele două războaie și reprezentativitatea «aleșilor națiunii» pe care-i producea. La absolut toate alegerile, din 1919 și pînă în 1939, n-au votat de la 25 pînă la peste 30 la sută din cei înscrși pe listele de alegători. Astfel, în 1937, din 4 649 163 de înscrși n-au votat 1 577 568 de alegători.

Pentru cum se întocmeau aceste liste, iată date — incomplete dar semnificative — din anul 1939.

După Institutul de statistică, în Muntenia, Oltenia, Dobrogea și Moldova se găseau 2 210 000 bărbați trecuți de 20 de ani și deci cu drept de vot. Dintre aceștia au fost înregistrați pe listele electorale numai 1 300 000, iar dintre cei înscrși au votat numai 597 094. Așadar, la aceste ultime alegeri dinaintea celui de-al doilea război mondial au ajuns pînă la urne numai 27 la sută din cetățenii cu drept de vot.

Și încă statistica este generoasă, nedezevăluind dedesubturile ziselor liste. Dintr-un maldăr de mărturii culese din presa vremii, iată, ales absolut la întîmplare, un citat din ziarul «Viitorul», organul liberalilor, despre alegerile parțiale organizate de național-tărăniști în ianuarie 1930: «S-au înscrși pe listele electorale nume fictive. Dovadă: în municipiul București, din strada Tunari, la o singură casă, care are numai cameră și antre, s-au înscrși 150 de alegători».

Firește, ne informează «Viitorul», că toți aceștia erau partizani ai guvernului.

Sfînta indignare a brățienștilor dura, firește, pînă cînd, prin pomană regală, erau ei însărcinați să formeze guvernul. Pentru că citim, iarăși la întîmplare, oriunde și oricînd ziarele și documentele electorale prezentînd aceleași și aceleași matrapazlicuri, citim în Monitorul Oficial din 1932 relatarea făcută de la tribuna Camerei de un deputat Răducanu, virtuos pentru că rămăsese în opoziție: «Fusesem prevenit la ora 10 dimineața că se pune la cale înlocuirea urnei. Ducîndu-mă să previn pe locotenentul Vintilă Niculescu, din regimentul 20 obuziere, despre acest fapt, l-am găsit într-o cameră, camera de gardă, unde împreună cu directorul Popescu ștampila buletinelor cu Semnul linia».

Și, tot în Monitorul Oficial (de rîndul acesta în anul 1934), alt deputat despre alegerile din comuna Trestieni-Ilfov: «Gheretele de votare aveau în spate o gaură prin care apărea o baghetă, celebra baghetă libe-

Cred că ilustrațiile acestei pagini fac de prisos orice comentariu. Fotografiiile găsite în dosarele depuse la Arhivele Statului datează din 1932. Cei patru tărani sînt alegători din județul Vilcea, tratați electoral de către «propagandiștii» guvernului. În stînga, parlamentul, ales cu fierbintele și evidentul lor consimțămînt, strălucind de plastroane, decorații, în ziua deschiderii camerelor.

Din 1925 până în 1933, Blocul Muncitoresc-Tărănesc, apoi Liga Muncii, organizate și conduse de partidul comunist, au folosit campaniile electorale pentru a spune țării adevărul. «Ciocanele vă vor scăpa de dihania ciocoiască și de sărăcie»; într-adevăr, domnii prefecți și domnii miniștri aveau de ce să fie înfricoșați, drept care, «Comuniștii au fost invalidați». «Invalidare» căreia, o dată pentru totdeauna, i s-a pus capăt.

Tot la Arhivele Statului se găsește această fotografie a unui mardeiaș electoral, împărțind, în 1927, argumente electorale echipei sale de bătauși, sub ochii complici ai păzitorului ordinii în uniformă.

rală, care indica în mod imperativ celor unde trebuie să se aplice ștampila cazul nostru pe linia verticală. Cel ce prost era însemnat pe spate, iar la ieșirea din sala de vot o ceată de bătauși ai guvernului îl primea cu toate onorurile de cumstanță».

Tehnica câștigării alegerilor nici n-a propunea măcar să disimuleze abuzul limitat pe care-l practicau guvernanții, fiind forța publică. Iată unul dintre miile rapoarte jandarmerești, interceptat de presa vremii și publicat la 3 iulie 1927.

COMPANIA TURDA

Telegrama 177 din 27 iunie.

Astăzi m-am întors în județ și luat cunoștință de ordinul 156. Am luat măsuri în înțelegere cu prefectul județului ca, la 7 iulie, la secțiile de votare garda să fie compusă din jandarmi.

Președintele tribunalului se opune cred însă că va ceda. Judecătorii s-au repartizat după voință la secțiile de votare suspecte. Din punct de vedere liberal s-au repartizat judecători care avem deplină încredere.

Notarii suspecti au fost înlocuiți. Se face propagandă subversivă. În județ am credința că măsurile luate vor duce la izbândă.

CPT. MIHĂESCU

Jandarmeria și corupția, acestea erau principalele instituții electorale ale politicii noastre crescute la școala a ceea ce fusese numită «monstruoasa coaliție». De la furturile urnelor la coruperea judecătorilor, de la cumpărarea de conștiințe la cumpărarea mardeiașilor, toate acestea costau bani și «Elitele politice» n-aveau destul obraz să-i plătească din buzunarul lor. Cităm un fapt, dintre sute altele, semnalat în ziarul «Patria» din 10 decembrie 1933:

«580 milioane au fost deturnate de la fondul pentru valorificarea cerealelor trecute la dispoziția tezaurului pentru neelectorale. 400 milioane au fost luate de C.A.M. cu aceeași destinație, care constituie un flagrant abuz pentru care partidul rămâne ipotecat cu tot ce are înaintea nației și a adevăraților ei reprezentanți. 5 000 funcționari noi au fost numiți abia în 2 săptămâni, îngreunându-se bugetul țării ca vreme de război.

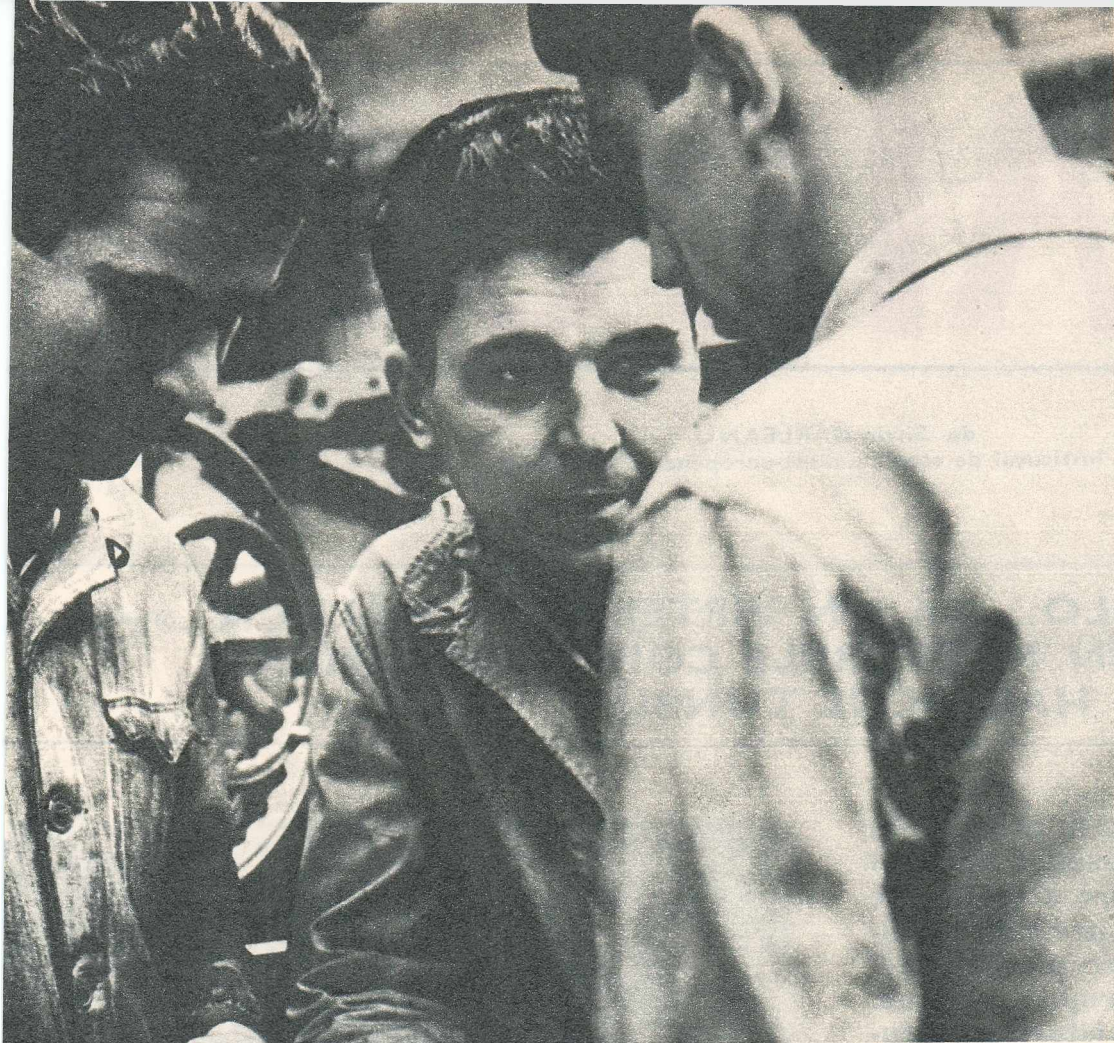
Trei contingente de jandarmi au fost concentrate pentru teroarea din alegeri nu mai este nevoie să șocim risipa de bani care se face prin această măsură».

Între anii 1919 și 1939, aproape 30 partide și grupări își disputau fotoliile de la sfatul țării și scaunele mai modeste, dar locurile inventabile, din primăriile de toate ținuturile. De la centru la dreapta și de la dreapta la extrema dreaptă, de la liber la Sfatul negustorilor și de la țărăniști la Liga contra cametei, toți voiau să ferească nația.

Nu erau interziși, «invalidați», decât cei care prezentau un program care ținea seama de nevoile reale ale țării, de revendicările proletariatului și țărănimii. Erau interziși înainte de orice, comuniștii.

Decretat în afara legii, Partidul comunist a îmbinat, în practica luptei, munca ilegală cu munca legală. Organizat în toamna anului 1925, Blocul Democrației Muncitorești Tărănești și, mai târziu, până în 1933, Blocul Muncitoresc-Tărănesc, avea să demonstreze forța de masă a ideilor și militanților partidului, reușind la alegerile din 1931 să trimită, în ciuda opreliștilor care mergeau de la matrapazlic la teroare, deputați în parlamentul țării. (Deputați imediat invalidați cu o unanimitate a tuturor partidelor burgheze, nemaiîntâlnită de la votul pentru presiunile din 1907.)

Iată, dintre documentele vremii, un singur exemplu care ilustrează condițiile în care trebuiau să lupte, pe plan electoral, comuniștii. Din raportul confidențial al prefectului județului Ciuc din ziua de 18 iunie 1931 pe care îl cităm mai jos, reiese că rezultatul alegerilor a fost în așa fel falsificat, încât numărul de voturi ce aparțineau B.M.Ț. anunțat oficial, era mai mic decât cel real de 3-4 ori. «Comuniștii — se spunea în raportul amintit — nu au avut 1 875 de voturi cît s-a anunțat oficial, ci 6 500. Numai la

Cartierul Vitan se înfățișează astăzi cu o carte vizită impunătoare: blocurile de locuințe în Bd. Șulea, marea Termocentrală București-ud, platforma industrială care s-a dezvoltat în ultimii ani în Dudești: uzina «Policolor», fabrica de sticlărie și Uzina de medicamente. Aici candidează pentru circumscripția electorală M.A.N. nr. 7 «Vitan» reglorul Constantin Micănciu de la uzinele Timpuri noi.

La Dorohoi, cetățenii din circumscripția electorală M.A.N. nr. 2 s-au întâlnit într-o entuziastă adunare electorală cu candidatul lor, general-locotenent Grigore Răduică. Și aici, ca pretutindeni în țară, adunarea s-a transformat repede într-un mare sfat gospodăresc: idei, convertite în propuneri, păreri critice, angajamente, schimburi de păreri, cuvinte calde la adresa candidatului. O vizită la fabrica de confecții din localitate a prilejuit colectivului de muncitori și tehnicieni de acolo o nouă și rodnică întâlnire între candidat și alegători. (Foto: Ion NEGREA)

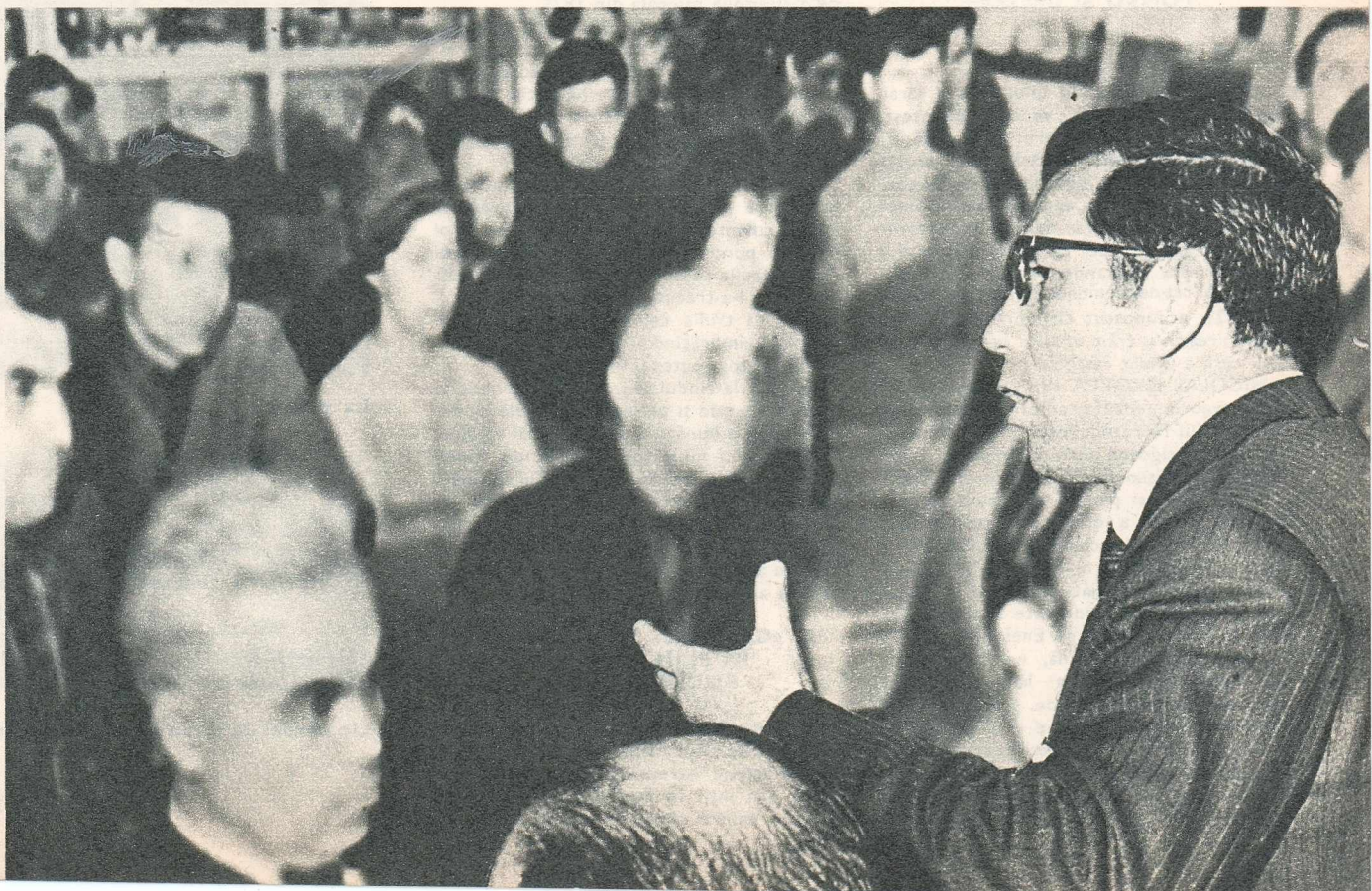

O atmosferă de pasionat sfat gospodăresc a domnit și în cadrul întâlnirii ce a avut loc între alegătorii din circumscripția electorală nr. 92 din cartierul Nițu Vasile și candidatul lor, tovarășul Ioan Patrichi, directorul Fabricii de ciorapi București. Dialogul care se legase era dens, bogat în idei, imprimând întâlnirii un pronunțat caracter de lucru.

Beneficiari ai unor mari realizări urbanistice (blocuri de locuințe, școli, complexe comerciale, dotări edilitare), participanții la întâlnire și-au manifestat dorința de a păstra și înfrumuseța tot ce s-a creat acolo.

Realizările obținute până acum — s-a arătat în cadrul adunării — impun noi exigențe. Dorim să trăim tot mai bine. La tot ce trebuie înfăptuit în cartierul nostru noi ne vom aduce din plin contribuția.

Am convingerea — a spus candidatul în încheiere — că împreună cu dv., pasionați și harnici locuitori ai cartierului, așa cum v-ați arătat aici și așa cum vă cunosc și de până acum, voi putea realiza, în cazul în care îmi veți acorda mandatul, toate dorințele manifestate aici.

Haiducii

de Silvie GÂRLEANU
de la Institutul de studii sud-est-europene al Academiei

«CA UN FRA DIAVOLO... CA UN VÎRTEJ, CA O NĂLUCĂ...» — ASTFEL APARE ÎN MĂRTURIILE CONTEMPORANILOR HAIDUCUL TUNSU

De cînd societatea a fost împărțită în bogați și în săraci, în stăpînituri și oprimați, au existat tot felul de forme de protest social. Una dintre acestea este haiducia, care, istoricește, a evoluat în perioada dominației otomane, fiind deci și o manifestare a rezistenței popoarelor subjugate împotriva cîmpirii străine.

Haiducia face parte integrantă din istoria poporului. Ne propunem ca într-o serie de articole să evocăm — fără romanțare! — cîteva figuri de haiduci, făcînd apel la documente ale vremii. Recurgerea la izvoare de primă mîină, la texte originale, ne va permite să punem în lumină fapte poate mai puțin cunoscute, să risipim unele idei greșite. Căci, deși evenimentele sînt vechi de un secol și mai bine, cercetătorul de azi este confruntat și în acest domeniu — ca și în alte sectoare ale investigației istorice — cu surprize.

Să începem cu Tunsu și Grozea, care au haiducit împreună în prima parte a secolului trecut...

DOI «PĂUNAȘI» AI CODRULUI: TUNSU ȘI GROZEA

IONIȚĂ TUNSU, fiul unui diacon sărac din Optași (județul Olt), venise la București prin anul 1817. Cu ajutorul unei rude, el a fost rînduit pentru învățătură la școala «de slovenie» de pe lângă biserica Sf. Gheorghe Vechi. Trîind în Capitală, tînărul Ioniță a cunoscut îndeaproape domnia spoliatorului Ioan Caragea, apoi pe aceea a ultimului domn fanariot. Alexandru Șutu, nu mai puțin hapsin. A fost de asemenea martor la răscoala din 1821, a cunoscut cîrmuirea lui Tudor Vladimirescu, a trăit ororile ocupației turcești care a urmat răscoalei.

NICOLAE GROZEA era fiul unui țaran din categoria «coadă», adică sărac, din Bodești, plaiul Horezu(județul Vîlcea). Pentru a scăpa de prigoana pornită împotriva celor implicați în răscoala din 1821, printre care se găsea și el, și pentru a-și căuta un trai mai bun, Grozea a venit la București în anul 1822. În perioada ocupației turcești el s-a descurcat destul de bine, astfel încît după vreo trei ani a închiriat o cîrciumă în mahalaua Sf. Vasile (pe unde este situată astăzi casa memorială «George Enescu»).

Sub ocupația otomană, execuțiile prin spînzurare și decapitare a haiducilor prinși erau frecvente, și este de presupus că o impresie puternică trebuie să fi produs asupra lui Tunsu și Grozea executarea în 1825 a doi haiduci de pe vremea lui Tudor Vladimirescu, iar în anul următor, executarea căpitanilor de panduri Ghiță Cuțui și

Simion Mehedințeanu, pentru încercarea de a continua răscoala din 1821.

Tunsu și Grozea făceau parte din acea categorie de oameni care nu se puteau nicidecum împăca cu rînduiri nedrepte. Ei și-au întors gîndurile spre haiducie, în care vedeau o soluție posibilă de îndreptare cît de cît a lucrurilor. Chiar lecturile religioase căpătau la ei o rezonanță particulară.

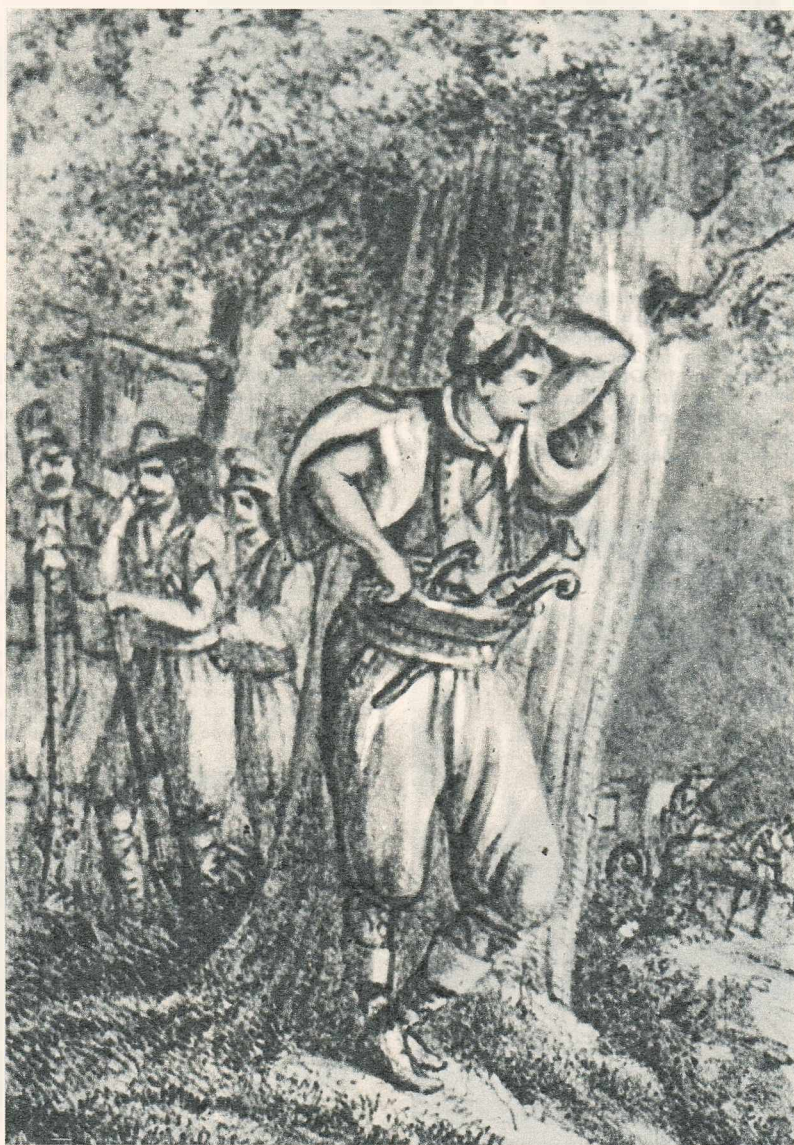
Ne putem închipui ce ecou au putut trezi în mintea paracliserului Ioniță, bunăoară, aceste cuvînte din Cartea profeților: «Voi înlătura ponosuirea celor îngîmfați și voi doborî trufia celor puternici». Dintr-un alt text care i-a trecut prin mîină, Tunsu va fi înțeles că trufia celor puternici poate fi doborîită «îmbrăcînd platoșa dreptății». Pentru el, platoșa putea fi haiducia.

Grozea, la rîndul său, se va fi sprijinit în meditațiile sale și pe înseși cîntecul haiducești, cum e bunăoară acesta: «Măi stăpîne, măi stăpîne, / nu-ți tot bate joc de mine, / că-a veni ziua de mîine/ și m-oi răfui cu tine».

Găsînd un al treilea adept al ideilor lor despre haiducie, pe Dumitru Lungu, originar de pe plaiurile mehedințene, Tunsu și Grozea alcătuiră o ceată haiducească și porniră la acțiune.

O «CĂLCARE» ÎNDRĂZNEAȚĂ ÎN PLIN CENTRUL BUCUREȘTIULUI

Începuturile ceteei, lărgită în scurt timp prin alipirea altor haiduci, au fost modeste. Cîteva acțiuni întreprinse între anii 1826 și 1828, mai întii în mediul orășenesc, apoi extinse asupra conacelor de la moșii, au

La pîndă...

Un bordei de țaran sărman din regiunea București, pe vremea lui Tunsu.

față-n față

NOUL ORAȘ DEVA

de Liviu TIMBUS

Continuăm serialul fișelor monografice, prezentându-vă de data aceasta două imagini ale municipiului Deva. În fotografia de sus, strada principală a orașului, surprinsă pe pelicula aparatului fotografic în vara anului 1934 (și rămasă aproape neschimbată până în 1960); în cea din dreapta, noul centru al Devei, rezultatul unor largi și fericite remodelări urbanistice. Schița de sistematizare a pus în valoare cadrul natural, lăsând vederea liberă spre cunoscuta cetățuie din localitate. În comparație cu vechile clădiri, dintre care cele mai «semețe» aveau între 1 și 2 etaje, noul oraș și-a orlinduit edificiile pe verticală, de-a lungul unor străzi largi, printr-o armonioasă interferență între spațiul liber și cel construit.

În 1948, Deva număra 4 240 de locuințe. De atunci și până în prezent s-au înălțat 4 828 apartamente. O nouă localitate clădită în incinta vechiului oraș.

Despre marea dezvoltare a localității vorbesc și cifrele privind creșterea populației stabile. 12 959 locuitori în 1949 și 34 186 în pragul lui 1969.

Străvechea așezare de pe cursul mijlociu al Mureșului (între cuvintul «Deva» și noțiunea «dava» — sufix al toponimiei dacice — istoricii au stabilit o filiație certă) a cunoscut această vertiginoasă transformare îndată ce a intrat în fluxul energetic al României socialiste. Deva se află în bună vecinătate cu trei dintre cele mai importante centre industriale ale patriei: Hunedoara, Călan, Valea Jiului. Dar în același timp orașul a devenit stea de mărimea întâi pe cerul energiei românești. La porțile lui constructorii înalță marea centrală termoelectrică, cu o putere instalată de 800 MW.

Acest mare izvor de energie electrică va avea, evident, o mare importanță în dezvoltarea ulterioară a orașului. În 1969 au fost alocate peste 70 de milioane lei numai pentru modernizarea orașului. Se vor construi peste 1 110 apartamente.

O istorie nouă, făurită conștient, pînă la gînd și faptă poporului nostru condus de înțeleptul său partid.

constituit mai mult un exercițiu, o ucenicie. Ceata comise și greșeli, care au avut drept urmare prinderea și întemnițarea membrilor ei. Dar nu pentru multă vreme: Tunsu a evadat din închisoare, și se auzi din nou de el când ceata pe care și-a reconstituit-o săvârși o «călcare» într-un stil cu totul original. Anume, de Anul nou 1829, haiducii lui Tunsu și Grozea, deghizați în țărani care urează cu plugușorul, au prădat în plin centrul Bucureștilor pe logofătul Manolache.

A rămas memorabilă această călcare îndrăznească, săvârșită în pocnete de bici și în strigătele îndatinate: «Ho, ho, ho, copii și frați, boii nu mai îndemnați! Hăi, hăi, ia mai trageți măi flăcăi!»

Această faptă, precum și șirul de isprăvi haiducești extraordinare ce au urmat timp de doi ani și jumătate, au făcut vestit în întreaga țară, și chiar dincolo de hotarele ei, numele căpeteniei de ceată haiducească. Cum spun și versurile: «Veste-n țară mi-a ajuns/ de-un haiduc ce-l cheamă Tuns,/ care umblă prin păduri/ cu doisprezece haiducipanduri!»

Tunsu își purta pașii prin Muntenia, Oltenia și Moldova. Adesea se iveau chiar în regiunea Bucureștilor. Cu o rapiditate uimitoare el apărea pe cetele sale — la un moment dat erau trei — în diferite localități mult îndepărtate una de alta: ca un «Fra Diavolo» — cum consemnează Ion Ghica. «Călca» conacele boierilor și arendașilor, intervenea în conflictele dintre țărani și stăpînii de moșii, făcea dreptate. «Se purta ca un vîrtej, ca o năluca...», notează A. F. Weltmann, prietenul lui Pușkin.

Numeroasele puteri trimise în urmărirea haiducului s-au dovedit neputincioase. Într-un timp au fost instituite două puteri extraordinare, cu misiunea specială de a cutreiera țara în lung și-n lat pentru a depista ceata lui Tunsu, dar nici această măsură și nici toate iscodirile tainice n-au dat rezultate. O dată, haiducul a fost iarăși prins, dar după scurt timp a evadat printr-o deschizătură în zidul temniței, scobită de el cu o răbdare extraordinară, cu ajutorul unui cuțit obișnuit!

Pe seama lui Tunsu s-au țesut o serie de legende. Se spunea, printre altele, că el ar fi însuși... Napoleon, evadat de pe insula de exil și venit în Țara Românească. Atît de puter-

nică era impresia faptelor săvîrșite de haiducul aproape invulnerabil, încît poporului ele îi păreau posibile numai din partea unui om neobișnuit ca Napoleon!

O «HÎRTIE VENINOASĂ» ȘI URMĂRILE EI

În fond cine erau vinovații, aceia împotriva cărora își descărcau furia Tunsu și Grozea împreună cu oamenii lor? Aceștia erau bogătașii, spoliatorii, arendașii, dregătorii nedrepti, prigonitorii celor obidiți. Iată, de exemplu, ce-l adusesse în ceata lui Grozea pe un anume Culcea din Doage (Teleorman): el fusese condamnat la muncă silnică pe viață numai pentru motivul că procurorul care l-a anchetat o faptă oarecare, neînsemnată, dorind să se răzbune împotriva stăpînului moșiei Doage «pentru cîte aveau între dînișii», a redactat «o hîrtie veninoasă» pe seama lui Culcea pentru a-l băga la ocnă și a răpi astfel moșierului un clăcaș.

Stanciu Mehedințeanu zăcuse cinci ani la ocnă, osîndit pe nedrept, după cum au constatat ulterior înseși autoritățile. A doua oară Stanciu a stat la închisoare patru luni, nevinovat și de această dată, fără a i se cerceta pricina cu atenția ce s-ar fi convenit, mai cu seamă în cazul lui, ca fost voluntar în războiul din 1828-1829 și comandant al unei mici unități de combatanți. Așadar, el avea pentru ce se răfui cînd a intrat în ceata lui Tunsu.

Marii vinovați erau beneficiarii noilor întocmiri stipulate în Regulamentul Organic și care s-au suprapus grelelor urmări ale războiului din 1828-1829. Noua legiuire, o expresie a «goanei după supramuncă», împovăra țărănimia cu noi și noi îndatoriri față de boieri și arendași. Grăbiți să beneficieze cît mai mult de pe urma «Codului clăcii», cum a fost denumit Regulamentul Organic, aceștia au întreprins o adevărată ofensivă în vederea supunerii clăcașilor la obligații sporite. În țară clocotea revolta și mulți arendași, atacați cu furie de țărani, au fugit de la conacele lor în Capitală.

Haiducii considerau că arendași — ca o presori și exploatare direcți ai sătenilor — se aflau în fruntea răutăților și ca atare ei trebuie să constituie ținta principală a răfuielii.

«CU JURĂMÎNT ȘI CU BLESTEM ȘI CU MARE ZORU»

În primăvara anului 1832 veni la Tunsu o gazdă a cetei, pe nume Matei din Cațichea (plasa Sabarului), să-l informeze că sătenii sînt agitați și foarte nemulțumiți din pricina «egzemplarurilor cu ponturi». Așa numeau ei circularile difuzate la sate, prin care se aduceau la cunoștință dispozițiile cuprinse în Regulamentul Organic. Terorizați de arendașul Mihalache Paciurea și punîndu-și speranța în ajutorul haiducilor, sătenii din Cațichea s-au încumetat să calce în picioare «egzemplarurile» strigînd: «Să se astîmpere cei mari ai Bucureștilor la aceasta!»

La scurt timp după ce avusese loc convorbirea cu Tunsu, «răfuiala» se produse: conacul arendașului fu călcat și i se luară șapte mii de lei, o sumă considerabilă pe vremea aceea.

În mod similar au procedat haiducii în multe alte locuri. Un exemplu tipic de răzbunare haiducească în numele celor obidiți ni-l oferă cazul polcovnicului Vasile Cosma (haiducii îi ziceau Vasile Grecul), arendașul moșiei Ogrăzeni. În calitatea sa dublă de ofițer și arendaș, Cosma îi teroriza pe săteni pentru faptul că în 1821 simpatizaseră cu răscoala lui Tudor Vladimirescu. Amintindu-le mereu de această «vină», arendașul impunea ogrăzenilor obligații cu mult peste cele legale. Ajunși la disperare, sătenii au făcut între ei un legămînt scris «cu jurămînt și cu blestem și cu mare zoru», ca să lupte uniți pînă ce vor scăpa de «pizmașul satului». Într-o zi, ca fulgerul veni dinspre București ceata cu Tunsu în frunte și prădă conacul acestui arendaș.

Un alt caz. Arendașul de la Podul Giștii obișnuia să tragă în clăcași cu pușca, apoi, după ce-i rănea, asmuțea cîinii asupra lor... Apariția haiducilor a fost și aci salutară. Cu entuziasm au primit locuitorii din Tintava și Frăsinet pe Ioniță Buștea și pe Pirvu Catana, din ceata lui Tunsu, care au surprins în satele lor pe perceptorii birului lui excesiv.

Aceștia sînt numai unele dintre faptele ce i-au adus lui Tunsu faima de haiduc care «a declarat război boierilor, privilegiaților, aristocraților, dregătorilor, dar a manifestat respect pentru săraci și a dat protecție celor

oropsiți» — după cum notează călătorul francez St. Bellanger.

CUM ȘI-A SĂDIT ÎN CONȘTIINȚĂ CĂPITANUL ȘTEFAN O «VEȘNICĂ MISTRARE»

În noaptea de 12 august 1832, pe podul Grozăveștilor de pe Dimbovița se ivi o droșcă boierească. Pe atunci, o distanță destul de mare despărțea Grozăveștii de Capitală. După o scurtă oprire la capul podului, droșca porni în direcția orașului; înainte mergea un căpitan călare și în urmă. un om cu aspect de cărauș, ținînd dirlogii cailor minaiți de vizitii.

Nimic nu părea neobișnuit în această apariție a unei căruțe pe la orele două din noapte, nimic curios în îndemnul care suna răspicat în liniștea adîncă a nopții: «I, Bălan! I, Bălan!» Dar, la auzul acestor cuvinte, puternice focuri de arme fură trase asupra căruței, din față și din spate. Cinci oameni au sărit imediat din droșcă și, deschizînd la rîndul lor focul, și-au croit drum înapoi, a-fundîndu-se în tufișul de pe marginea Dimboviței.

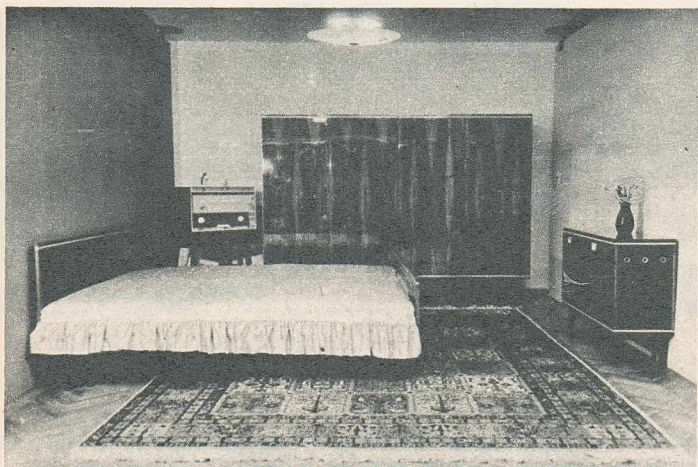
Acesta era Tunsu cu patru tovarăși! În felul acesta a fost organizată prinderea haiducului, cu concursul căpitanului Ștefan de la agie, trădătorul lui Tunsu. El se cunoștea cu haiducul, ba chiar a și colaborat o vreme cu ceata. Tunsu l-a ajutat pe Ștefan în cîteva rînduri la nevoie și tocmai această mărînimie a fost speculată pentru a-l duce pe haiduc la pieire. Aflînd că Ștefan a căzut în datorii atît de mari încît și-a pus zălog copilul, Tunsu a vrut să-l ajute și, pentru a procura banii necesari, a plănuit prădarea unui arendaș fugit de la țară, domiciliat pe Podul Mogoșoaiei. Venirea cetei la Podul Grozăvești avea tocmai acest scop.

Dar tentația bogatei răsplăți făgăduite de stăpînire celui care-l va preda pe haiduc a făcut să se încube gîndul trădării în mintea lui Ștefan. De altfel, se știe că trădarea a constituit dintotdeauna primejdia cea mai mare pentru haiduci.

După ce Ștefan a divulgat ocîrmuirii planul lui Tunsu, spătăria a așezat pe pod 36 de arnăuți comandați de ofițeri, iar îndemnarea calului «I, Bălan! I, Bălan» constituia tocmai semnalul de atac.

(Continuare în pag. 26)

Un interior agreabil cu mobilă ILEFOR

MOBILĂ FINĂ, CONFORTABILĂ,
TRAINICĂ

I L E F O R

Tg. Mureș, Piața Bolyai 13 A, Tel. 4081

Fotografi amatori,

Veți putea obține imagini plăcute și cu tonalități calde, utilizînd hîrtia fotografică cu emulsie de clorobromură de argint

ARFOTYP

produs al
COMBINATULUI CHIMIC TÎRNĂVENI

Avantajul hîrtiei ARFOTYP, comparativ cu hîrtia ARFOTYP-BROM, constă în posibilitatea utilizării ei atît pentru măriri cît și pentru copieri în contact. Datorită sensibilității mai reduse are o latitudine mai mare de expunere, deci o ușurință în prelucrare. Instrucțiunile detaliate pentru prelucrarea hîrtiei fotografice ARFOTYP le găsiți în fiecare plic.

Haiducii

(Urmare din pag. 23)

Stradă din București pe la începutul secolului trecut. Haiducul Tunsu venea «preumblându-se aci zile întregi», «îmbrăcat în dulamă lungă, albastră, de postav, și scurteică tot de postav, îmblănită». El însuși spunea: «Mă cunoșteau toți»... Afară de spionii stăpînirii care nu-l puteau descoperi.

Prin aceasta însă, după cum se va exprima el însuși peste puțin timp, căpitanul Ștefan «și-a sădit în conștiință o veșnică mustrare pentru răpunerea vieții lui Tunsu».

Descoperit de urmăritori în tufiș, grav rănit, haiducul a fost transportat la pușcărie, sub privirile locuitorilor Capitalei, care se și adunaseră pe străzi.

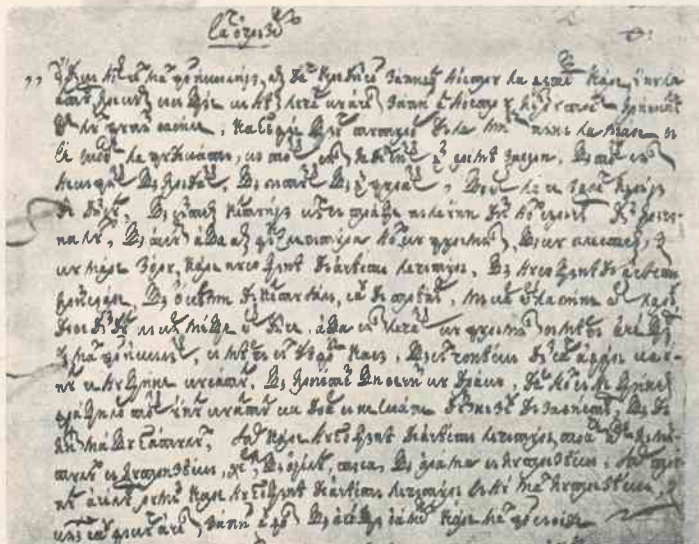
Un slujbaș al agiei i-a luat în grabă o declarație. Tunsu a arătat răspicat că a haiducit pînă în Moldova, dar a precizat că nu a săvîrșit omoruri; în ceea ce privește muniția, procurată chiar de la ogeacurile domnești, era păstrată prin scorburile copacilor din pădurea Ciorogîrlei. Conform legii haiducești nescrise, Tunsu nu divulgă nici o gazdă sau sprijinitor al său, subliniind că nici n-a avut motive să se ascundă la gazde intrucît «mă cunoșteau toți».

După o noapte de agonie, haiducul și-a dat sfîrșitul.

Măsurile luate de stăpînire cu acest prilej denotă că prinderea lui Tunsu era considerată drept o victorie deosebită. Mai întîi, printr-o inscripție pusă pe un stîlp înalt la mormîntul lui, se vestea prinderea și răpunerea haiducului. În coloanele gazetei «Curierul românesc» s-a publicat un lung comunicat despre lichidarea cetei, iar potrivit declarației marelui boier Gheorghe Filipescu «s-au înălțat rugăciuni» pentru izbînda repurtată de cîrmuire.

Stăpînitorii trăiau sentimentul bucuriei că au scăpat de spectrul haiduciei. Simplă iluzie. Ei uitau că Grozea, tovarășul lui Tunsu, era încă în viață. Vom vedea într-un articol viitor cum dirzul Grozea va pune încă o dată la grea încercare liniștea celor puternici...

Textul legămîntului făcut de ogrăzeni, la 13 martie 1830, de a lupta împotriva arendașului care-i teroriza: «Dar noi să ne ținem, fraților, toți unul cu altul ca doar să ne scape Dumnezeu de zavistie și de pizzașul satului! Iar care nu s-o ținea de această legătură — toate ale pămîntului să putrezească, herul (fierul — n.r.) și oțelul, tisa și arama să putrezească, iar trupul aceluia rumân care nu s-o ținea de această legătură să nu mai putrezească». Sătenii însă nu au putut face nimic arendașului. Ceata lui Tunsu este cea care l-a pedepsit, după dreptate.

tv

ah, muzica ușoară.

Am comis o dublă imprudență. În templul în care sînt idoli muzicii ușoare întîi numai dacă ești dispus să cînt iar argumentele logice se lasă la garderobă. O cronică sub formă de scrisori adresate unei tinere cititoare nu putea să nu declanșeze o avalanșă de scrisori, începînd cu cuvintele «Am 17 ani» și încheindu-se, multe din ele, cu formula «Aștept răsrevistă».

Nu regret totuși această imprudență. Liviu Moraru, s medicină, din Tîrgu Mureș, referindu-se atît la corespondența publică cu Mioara Crivăț, din Galați, cit și la răspunsul dădeam, într-un număr anterior, Luminîței Dobrescu, își exprimă o nedumerire: «Nu înțeleg pentru ce vi se cer atîtea explicații găturate cu opiniile dv. din moment ce aveți perfectă dreptate în ceea ce privește problema merită o dezbateră mai amplă. Întîmplarea face ca, în discuția de «poștaș» al altei reviste, să fi citit în ultimii ani cîteva scrisori dintre care multe, foarte multe, de la tineri. Mă conștientizează abilitată să depun mărturie că tineretul nostru — sau cel puțin o parte a lui — manifestă o adevărată foame de informații de cea mai importantă problemă ale actualității. Tinerii doresc să discute profund ceea ce se petrece în jurul lor, să afle exact cum stă lucrurile, pe vremea cînd ei nu existau încă sau erau prea mici pentru a se aminti, fenomenele care au dus la configurația politică de azi. Această curiozitate, această dorință pozitivă de a afla, este un fenomen social cert. Scrisorile pe care le primesc la zi sunt în legătură cu opiniile mele despre muzica ușoară reflectă un fenomen social, poate mai puțin tipic, mai puțin conștient, dar nu mai puțin real. Mă refer aici nu la tinerii care, ca cel citat ca Gheorghe Someșan, student la Facultatea de mecanică din Timișoara, ca Silvia Răuți din Iași sau ca Dorin Danciu din București, exprimă puncte de vedere judicioase, echilibrate pe obșnuința de a judeca logic, nu pe pasiuni oarbe, abstruse. Probabil că cei enumerați se înscriu, ca și mine, printre oamenii care muzica ușoară ocupă, între divertismentele preferate, un loc nu de disprețuit, dar totodată destul de departe de capătul fenomenului social la care mă refer și care în alte țări capătă deseori caracterul monstruos (am văzut într-un film despre Paștile de la București scene deprimente: mase de admiratoare isterizate urlînd, zădărnice, ca sub influența unui drog dezumanizant) este adorația masă, sălbatică, a unui sau altuia dintre cîntăreții la modă».

Nu-i de mirare că refuzul argumentelor, al încercărilor de a demonstra că este cu atît mai categoric cu cit autorii scrisorilor sînt mai cîtuși mai gramatică limbii române și nici că, pe treapta cea mai de jos a culturii anonime — de pildă L.V.T., Brăila — sau cele «semnate» cu pseudonime absurde — de exemplu Constanța Laurent, București —

Dacă, totuși consider necesar să răspund celor ce mi-au scris să includ printre ei pe Adriana Rusu din Timișoara, Daniela Ungureanu din Suceava, Alexandra Negoiescu din Brașov, Geta Zaharescu din Cîmpina — nu numai reflexul de «poștaș» prins să acorde o atenție egală tuturor scrisorilor mă deteriorează, dar cred în forța rațiunii, în dialog, în capacitatea argumentelor de a dărîma cîndva, în ultimă instanță, zidurile oarbe ale fanatismului, ale absolutizărilor găunoase. Pentru a reveni la cerințele studentului Liviu Moraru, îl asigur că îmi face plăcere să scriu cum a fost cea a Luminîței Dobrescu și să le revăd.

Am în schimb oroare de scrisorile prin care așa-zisii admiratori amintesc pe un ton violent și cu o memorie cel puțin remarcabilă de cîte ori, și la ce date, exact, a apărut idolul lor la televiziune. Timpul este de 324 de zile, cîte melodii a interpretat de fiecare dată și ce efecte ascunse, detectabile doar de către specialiști și contrafăcși «valii» respectivului cîntăreț sau respectivei cîntărețe. Acestea înțeleg imi provoacă și scrisorile în care alții «admiratori» intrucît ar trebui idolul lor să interpreteze melodii mai dificile, să înțelegă progresese, o dată ce televiziunea îl «persecută» sau de unde învățat ceea ce nu știe, dacă nimeni nu i-a explicat ce-ar trebui să facă.

Tare mă tem că scrisorile de acest fel reflectă — direct sau indirect — mentalitatea care a determinat rămînerea în urmă a muzicii ușoare!

Să ne ocupăm totuși numai de problemele care merită a fi discutate. Cîteva dintre corespondenții amintii mai sus, după ce au scris că pe ei muzica de jazz îi plictisește, afirmă că Aura Urziceanu ar avea ce căuta într-o competiție de muzică ușoară. Le voi răspunde că succesul repurtat anul trecut la Brașov de Kalinka s-a datorat în mare măsură excelenței interpretării a unui «negro spirit» de asemenea nu se încadrează în ceea ce ei numesc muzică ușoară. Cît despre Aura Urziceanu nu sînt însă foarte convins că este trînsă de responsabilitatea pe care o are de a-și cultiva neobșnuințele muzicale. Să sperăm că, spre deosebire de alții, va și se va afirma.

Dorin Danciu îmi reproșează că nu subliniez «cu tărie că Mirela Pislaru este cea mai bună interpretă de muzică ușoară». Mă simțesc că Margaretă este o artistă de o exemplară hărnicie severă, care a știut să-și fructifice cu succes nu numai ca vocală ci și cele interpretative, iar în ultimul timp ne-a conștientizat talentul ei de compozitoare și textieră. Cu totul de acord cu calificativele, pe care le-am repetat de multe ori la prezenta rubrică mi se pare mai important că am atras atenția asupra lor nu acum, ci recunoaște toată lumea, ci pe vremea cînd, pentru remarcabilă apariție într-un film criticat pe alte considerente sau pentru insucces de care nu ea fusese în primul rînd vinovată, era o mare surpriză. Acum cred că e momentul să-i încurajăm pe cei ce nu s-au lansat încă pe pîdă pe Mihaela Mihai — sensibilă, muzicală, cu perspective de a-și forma o personalitate artistică originală.

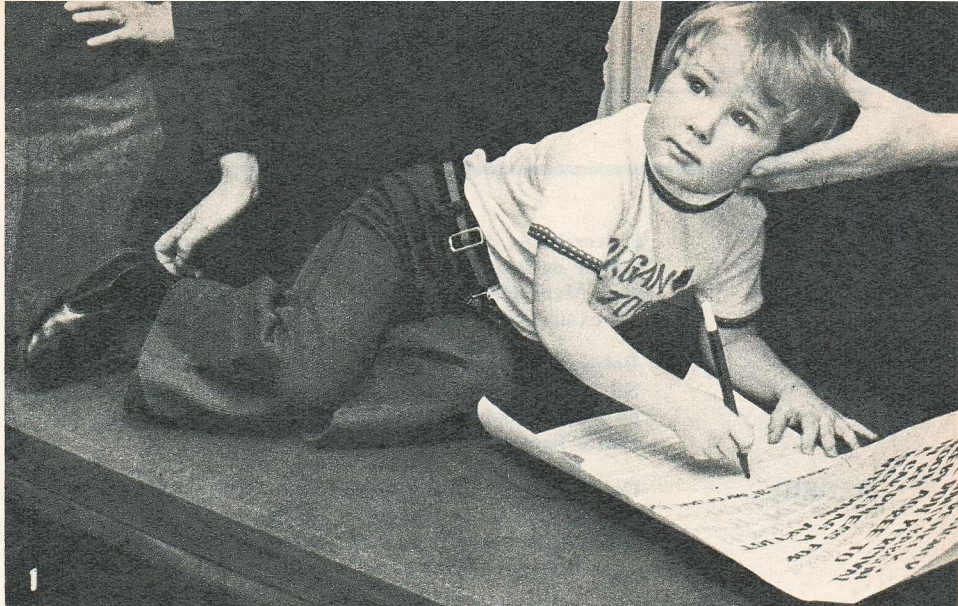
Ah, muzica ușoară...

Felicia AN

TOBY ȘI AL SĂU GRUP VOCAL

La vârsta de 3 ani și jumătate, Toby Simon Perkins semnează primul contract artistic din viața lui (fotografia 1). Remarcându-l pentru uluitoarele sale însușiri de solist vocal și instrumental, de interpret și dansator, conducătorii Casei de discuri Morgan Blue Town Records au asigurat micuțului artist lecții de perfecționare la vioară, chitară, flaut, baterie (fotografia 2). Mămica lui — ea însăși interpretă de muzică ușoară — îl însoțește exercițiile vocale. În timpul liber (sic!) Toby învață mișcare scenică și dans. Casa de discuri a organizat lui Toby și un grup vocal acompaniator (de, se poartă!) pe măsura lui: surorile Kirsten și Laura (3 și 5 ani) și Henriette Garden (4 ani). Iată (fotografia 3) pe tuspătru vedetele «lucrând» în studioul lor de discuri.

HALAL EDUCAȚIE!

Așa a văzut Judy — femela cimpanzeu de la Southam Farm Zoo — că se alăptează bebelușii. Cu biberonul. Dar unde o fi văzut ea că treaba asta se face cățărându-te, ca o zăpăcită, pe mese și dulapuri? Nu, Judy, nu prea e pedagogic ce faci tu! Ce-o să iasă, după asemenea exemple, din căprița asta drăguță pe care ai adoptat-o?

GHICI!

◀ La Tokyo a fost de curind organizat un concurs în cadrul căruia participanții, legați la ochi, au trebuit să ghicească mărcile a nu mai puțin de 50 de țigări. Câștigătorul concursului va figura pe toate reclamele de țigări ale anului în curs.

- LENINGRAD** Universitatea din Leningrad a implinit un secol și jumătate de existență. Aici și-au făcut studiile Gogol, Turgheniev, Mendeleev și Pavlov și tot aici, în 1891, Lenin și-a dat examenul de intrare la Facultatea de științe juridice.
- LA PAZ** Bolivia a anunțat că nu poate contracta împrumuturi din S.U.A. — condițiile în care acestea sînt acordate fiind de așa natură încît Statelor Unite le revin cite doi dolari pentru fiecare dolar creditat.
- MADRID** Cenzura drastică recent reintrodusă a fost extinsă asupra tuturor ziarelor și posturilor străine de radio și televiziune. Autoritățile vamale au interzis pătrunderea în țară a publicațiilor străine.
- WASHINGTON** Comisia pentru energie atomică a S.U.A. a arătat în raportul anual prezentat Congresului că între Pacific și Atlantic este posibilă construirea unui canal la nivelul mării, folosindu-se energia nucleară. Acesta ar urma să ia locul Canalului Panama.
- CAIRO** Cu prilejul lucrărilor comune efectuate de «Egyptian General Petroleum Corporation» și de compania americană «Phillips Petroleum», în deșertul din vestul R.A.U. au fost descoperite importante zăcăminte de țiței.
- CANBERRA** Australia — criticată în repetate rînduri pentru politica de discriminare rasială în Noua Guinee și Papua — s-a retras din Comitetul celor 24 (pentru decolonizare). Se apreciază că pasul a fost determinat de critici aspre ale reprezentanților Asiei și Africii.
- SANTIAGO DE CHILE** Cercuri ale Ministerului de externe chilian au declarat că ar fi posibil ca în aprilie să aibă loc o reuniune la nivel ministerial a țărilor latino-americane, pentru stabilirea unei poziții comune față de noul guvern al S.U.A.

Străzile Madridului apăstate de «starea excepțională».

GĂURI ÎN BOLTA ALBASTRĂ

Cinci țărani din sudul Anatóliei au plecat în delegație la Ankara. Aveau cu ei șase coșuri pline cu pietre luate de acasă pentru a sparge geamurile ambasadelor a două mari puteri cosmice, în cazul în care acestea ar fi refuzat să le plătească daunele cerute. Iată, pe scurt, plîngerea lor: navele cosmice «Apollo 8», «Soiuz 4» și «Soiuz 5» au găurit în șase puncte bolta cerească. Prin aceste spărturi au pătruns ploile tarentiale care s-au abătut asupra satului lor în luna decembrie, provocînd mari stricăciuni. Cele două țări din care au plecat cosmonauții le datorează deci compensații. Originea ploilor distrugătoare este indiscutabilă: le-a explicat-o însuși hogaș de la ei din sat. Ca atare, nu pot fi luate în considerare falsele argumente ale poliției din Ankara, care încearcă să-i convingă că cel puțin navele cosmice sovietice ar trebui scoase din cauză, întrucît au zburat după ploile incriminate. Bolta e

spartă — asta e tot ce știu ei — și cei vinovați trebuie neapărat să plătească. Dacă nu...

Bieți țărani ignoranți și superstițioși! Nu se pricep decît să arunce cu pietre. Parcă n-am trăi într-o epocă civilizată, în care știința și tehnica au pus la îndemîna oamenilor mijloace moderne de a-și exprima protestul. Alt fel procedează oamenii culti, care se pricep să se folosească de radio, televiziune, declarații pentru presă etc. Un singur exemplu: la Dover, în Anglia, «Societatea internațională de cercetări Pămîntul plat» a publicat o punere la punct: fotografiile luate de «Apollo 8», care tind să demonstreze că Pămîntul ar semăna mai curînd cu un glob decît cu o tîpsie, sînt «a fraudă, falsificare, un trucaj sau o înșelătorie», menite să clarifice adevărata credință despre forma Pămîntului. Evident, cei «peste o sută de membri» ai societății înființate în anul 1956 sub conducerea lui Samuel Shenton, fost pictor de firme, nu se vor lăsa induși în eroare. Nimic nu le poate clinti convingerea că Dumnezeu a creat cerul sus și pămîntul jos și așa vor rămîne în veci. Singura concesie pe care sînt dispuși să o facă după ce «Apollo 8» a zburat de 10 ori în jurul Lunii se referă la caracterul acestui corp ceresc: nu-i exclus, la urma-urmei, ca Luna și Soarele să nu fie doar două obiecte mici care se roteesc în jurul Polului Nord. Poate că Pămîntul e chiar rotund, dar asta înseamnă circular, nu sferic. «Zborurile orbitale — a conchis conciliant Shenton — au fost simple zboruri circulare, așa cum ar fi un zbor în jurul unei farfurii».

Felicia ANTIP

REFLECȚII LA O SESIUNE

Desfășurate în capitala Etiopiei — Addis Abeba — de-a lungul primei jumătăți a lunii februarie, lucrările sesiunii a IX-a a Comisiei economice O.N.U. pentru Africa (C.E.A.) — la care au participat delegați din 41 țări africane membre, reprezentanți ai diferitelor organisme și instituții specializate ale O.N.U. și observatori din diferite țări — au fost urmărite cu viu interes nu numai pe continentul negru. Faptul e logic — eliberarea Africii din cătușele inapoierei fiind condiționată de năzuințele și eforturile țărilor africane cit și de aportul, pozitiv sau negativ, al altor țări, îndeosebi al celor deținînd importante poziții politico-economice pe arena internațională. Interdependență, care de altfel s-a reliefat pregnant în inșeși dezbaterile din cadrul sesiunii C.E.A. Căci dacă, în acest continent extrem de bogat în resurse naturale, țările africane suferă — cum remarcă secretarul general al O.N.U., U Thant, în cuvîntarea sa — din cauza «...creșterii lente a produsului național și a faptului că peste 60% din populație are un venit anual sub 100 dolari» — aceasta e consecința îndelungatei dominații coloniale. Iar dacă, precum sublinia de asemeni U Thant, «mai rămîne mult de făcut pînă ce continentul african se va elibera pe deplin de urmările colonialismului», aceasta se datorează de astă dată atitudinii neocolonialiste a unor țări, care pierzîndu-și privilegiile politice vor să și le mențină pe cele economice, sau a altora care vor să «pătrundă» abia acum în Africa. Acest element de prim ordin în contextul situației politico-economice a Africii contemporane a fost relevat în luările de cuvînt ale multor delegați, iar una dintre principalele rezoluții adoptate cere limpede statelor industrializate «să reconsidere forma, conținutul și volumul ajutorului lor» către țările africane în curs de dezvoltare, pentru a nu mai constitui o povară — așa cum paradoxal este în prezent — și a nu mai avea astfel efec-

tele contrare scopului urmărit de țările africane. Iar scopul — reliefat de asemeni în cadrul sesiunii — este ridicarea economică a statelor africane, în primul rînd prin industrializare. În această ordine de idei, și tocmai în lumina dezbaterilor, pare demn de menționat aci un articol al economistului african G. Ngango, apărut într-o publicație franceză în preajma sesiunii C.E.A. și intitulat «Echivocul industrializării și logica dezvoltării africane» articol în care se arată: «Pentru a se industrializa, Africa trebuie să lichideze un anumit număr de contradicții. Ea trebuie să rezolve* contradicția agricultură-industrie, în așa fel încît să înceteze dezarticularea actuală a economiilor africane și să facă din industrializare un factor de modernizare a agriculturii. Ea trebuie să rezolve contradicția actuală dintre aporturile externe, — astăzi aproximativ de 70 pînă la 80% — în ceea ce privește finanțarea investițiilor și contribuția națională pe care o reprezintă economisirile africanilor înșiși, în așa fel încît să reducă dominația asupra economiei naționale a capitalului industrial străin. Ea trebuie să rezolve contradicția dintre voința de a construi o industrie națională și lipsa de cadre tehnice naționale competente și numeroase, capabile să le înlocuiască pe cele străine». (De altfel, chiar o rezoluție adoptată la sesiune este consacrată «africanizării cadrelor».)

Articolului citat ar merita să i se asocieze titlul unui alt articol, consacrat de asemeni problemelor dezvoltării africane, apărut tot în preajma sesiunii și aparținînd unui cunoscut comentator: «Africa trebuie să învețe să lucreze pentru ea». Este adevărat. Dar tot atît de adevărat e și faptul că Africa trebuie lăsată să lucreze pentru ea. Și sigur că în acest caz sesiunea următoare a C.E.A., care a fost stabilită să aibă loc în 1971, la Tunis, va prezenta un bilanț mai pozitiv ca acum.

I. CIOARĂ

Fundal spaniol

de Silviu BRUCAN

Decretul din 24 ianuarie, de instituire a «stării excepționale», a proiectat Spania în titlurile de pagina întâi ale presei internaționale și de atunci evenimentele din această țară — martirizată cu trei decenii în urmă de un sîngeros război civil și chinuită în continuare de un regim fascist — atrag atenția observatorilor politici.

De fapt, în cursul acestui deceniu s-a petrecut în Spania o evoluție foarte semnificativă. Într-o lume a comunicațiilor și interdependențelor, izolarea la care regimul franchist condamna Spania devenise din ce în ce mai nocivă pentru interesele ei naționale și mai greu de suportat. Și cum asemenea conjuncturi politice produc divergențe și delimitări chiar în regimurile cele mai tiranice, Madridul a cunoscut la începutul deceniului o ciocnire între partizanii liniei dure și cei ai liberalizării. Ca și conflictul din alte părți dintre «ulii» și «porumbeii», dintre progresiști și conservatori, cel dintre durii și liberalii din Spania seamănă cu un meci de box cu reprize inegale, în care nici acumularea de puncte, nici trimiterea la podea a adversarului nu permit o decizie pînă la sfîrșitul meciului. Franchiști erau și durii, și liberalii — diferența era doar de metodă. La început, partizanii liberalizării, speculînd sentimentul de frustrare pe care-l dă izolarea internațională și interesele turismului (cu însoțitorul său obligatoriu — balanța de plăți) au cîștigat teren. Cenzura riguroasă a fost înlocuită cu un control mai flexibil, în organizațiile sindicale și studențești s-au impus și reprezentanți «de jos», pe lângă 564 de deputați desemnați de guvern s-a acceptat ca 104 deputați să fie aleși de către un corp electoral restrîns alcătuit din capi de familie și femei măritate. O soluție de fațadă, practică pe scară largă în zilele noastre, dar care a creat premise favorabile pentru o puternică activizare legală a mișcării muncitorești și studențești și pentru o manifestare mai deschisă a intelectualității progresiste. Soluția părea să lucreze, mai ales că a coincis cu o creștere economică vădită și o năvală enormă de turiști străini.

Încă în 1966 devenise evident că activizarea politică a maselor și a intelectua-

lității progresiste depășea intențiile regimului franchist. Sunase ceasul «durilor». Măsurile represive împotriva muncitorilor, manipularea brutală a studenților, concedierile, arestările, deportările și procesele au sporit. Decretarea «stării excepționale» n-a fost decît încununarea acestor acțiuni de teroare și oarecum recunoașterea incapacității regimului de a mai stăpîni protestul social și eferveșcența intelectuală cu mijloace legale obișnuite. Caracteristica represiunii excepționale rezidă în aceea că deși pretextul dat rămîne «subversiunea comunistă», valul de arestări cuprinde pe lângă comuniști, socialiști și «agitatori» din rîndul studenților, profesori și asistenți universitari, juriști și ziarîști cunoscuți, preoți și personalități de notorietate mondială ca cineastul Juan Bardem, scriitorul Alfonso Carlos Comin, criticul de artă José Galvan, fizicianul Sergio Reyes și alții. Într-un cuvînt, regimul franchist se teme nu numai de curajosul Partid Comunist Spaniol, ci și de grupările creștin-democrate neoficiale, chiar de cele social-democrate și de lumea intelectuală. S-ar putea ca acest tratament fără discriminare să înlesnească realizarea unui obiectiv major al forțelor de stînga: un front larg antifranchist.

Amploarea represiunii, inițiată cu riscul pierderii unor prețioase poziții cucerite cu trudă în concertul națiunilor și față de care guvernul de la Madrid se arătase extrem de sensibil, duce pe unii observatori la concluzia că în fundalul evenimentelor trebuie să fie un lucru mult mai important: problema succesiunii. Generalissimul Franco are 76 de ani și preocuparea majoră a regimului în ultimii ani a fost de a asigura o succesiune care, potrivit unei formule caracteristice, să însemne: franchism fără Franco. Se pare că «durii» — și poate și oponenții lor de circumstanță — au ajuns la concluzia că dacă lucrurile continuă normal există riscul să rămînă fără nici unul dintre elementele formulei. Ceea ce nu înseamnă că «starea excepțională» va înlătura acest risc. Istoria cunoaște numeroase cazuri care demonstrează exact contrariul.

CONGRESUL DE LA BOLOGNA

Emilia Romana», «regiune roșie», a crîștă în capitala sa — Bologna — a celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Italian. Eveniment de semnificație politică majoră (unanimitatea presei internaționale îl definea ca polarizînd atenția întregii vieți naționale italiene), Congresul comunistilor a fost urmărit cu viu interes și de opinia publică dinafara peninsulei. Pe lângă delegații reprezentînd cei 1 500 000 de membri ai partidului Federația Tineretului Comunist, Congresul s-a bucurat de participarea a peste 100 de personalități din toate mediile societății italiene, reprezentanți ai marilor partide și organizații politice, peste 100 de ziarîști. La lucrări au fost de față delegații ale partidelor comuniste și muncitorești frățești, reprezentanți ai unor partide socialiste, mișcări și organizații democratice, antiimperialiste.

Din partea Partidului Comunist Român, Congresul a asistat o delegație condusă de tovarășul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al Comitetului Central. Cuvîntul de salut, șeful delegației P.C.R. a pronunțat: «Comuniștii români și întregul popor român urmăresc cu sentimente de solidaritate și simpatie activitatea Partidului Comunist Italian».

Congresul de la Bologna a reflectat nemeritatul prestigiu cucerit de P.C.I. în acțiunea sa militantă pentru progresul societății italiene, pentru socialism, ca și în acțiunile sale consacrate consecvent unității partidelor comuniste și muncitorești, promovării unor raporturi întotdeauna bazate pe principiile marxism-leninismului, și internaționalismului proletar,

ale egalității și încrederii între partide, stimei și respectului reciproc, pentru contribuția adusă la apărarea păcii și securității în lume.

Este ceea ce dezvoltă și documentul final, elaborat în timpul săptămîinii de lucrări de la Bologna de o comisie politică a Congresului. Acest document final reliefează cu pregnanță deplina adevărată a Congresului față de linia tezelor Comitetului Central, de raportul tovarășului Longo (reales simbătă seara secretar general al partidului) și de concluziile tovarășului Enrico Berlinguer (devenit vicesecretar general). Trei sînt temele esențiale ale acțiunii viitoare a comunistilor italieni: interpretarea dată coexistenței pașnice; concepția cu privire la o cale democratică de înaintare spre socialism (Longo sublinia în raport că «a da o rezolvare politică crizei actuale (din Italia — n.n.) nu este o sarcină care poate fi îndeplinită numai de avangărzi și nici chiar de un singur partid», pronunțîndu-se ferm pentru «promovarea procesului de colaborare și de înțelegere dintre forțele de stînga socialiste, catolice și democratice și maturizarea condițiilor pentru o nouă majoritate»); în sfîrșit, linia din care decurge rolul P.C.I. în mișcarea muncitorească comunistă și revoluționară internațională și poziția pentru o nouă unitate a mișcării, bazată pe egalitatea partidelor și pe respectarea reciprocă a suveranității și independenței.

Internaționala și Bandiera rosa, răsunînd în Palatul sporturilor din Bologna, au fost ultimele imagini ale acestui veritabil forum suprem al comunistilor italieni.

Cristian POPIȘTEANU

DUPĂ METODA COUÉ

O temă care apare frecvent în convorbirile politice la nivel înalt între diferite țări vest-europene, între Statele Unite și partenerii săi, este situația monetară. Aparent nimic nu presează pentru a se acorda o atenție importantă. Dar după părerea editorialistului financiar al ziarului londonez «Times» calmul actual este foarte provizoriu și înșelător. «Nimeni — scrie ziarul — nu trebuie să se lase înșelat de actuala acalmie în afacerile monetare internaționale, să creadă că seria de crize care au asaltat lira, și în ultimul timp francul, au trecut. Experiența, rațiunea și instinctul, toate converg spre a sugera că vechea febră, sub forma crizei unei valute majore, poate izbucni din nou. Va fi un atac brusc și probabil mai rău decît înainte, pentru că așa este natura acestor crize».

Este de presupus că în cadrul tuturor acestor convorbiri politice sînt luate în considerare asemenea eventualități și măsurile pentru a-i face față. Numai că experții sînt de părere că în asemenea caz «operațiile de salvare», indiferent la ce nivel sînt inițiate, nu dau rezultate. Esențial este, după părerea lor, ca exporturile engleze să se îmbunătățească, Franța

să elimine consecințele crizei și Germania federală să reducă masiv surplusurile balanței sale de plăți. Or, s-a constatat că în timp ce cifrele exporturilor engleze sînt mai precare ca oricînd, măsurile anunțate de R.F.G. pentru reducerea surplusurilor au avut efecte contrare. Atunci cînd, la întrunirea clubului celor 10, din noiembrie, reprezentantul vest-german Schiller a refuzat reevaluarea mărcii, el a afirmat că măsurile luate de R.F.G. vor determina o scădere anuală a excedentului cu 4-5 miliarde mărci. Or, cifrele pe decembrie 1968 indică o creștere de 22,3 la sută a excedentului față de decembrie trecut, aceeași tendință conturîndu-se și în lunile următoare.

Poate tocmai de aceea presa engleză trage semnalul de alarmă, considerînd că declarațiile politice liniștitoare nu pot avea efect curativ și asupra finanțelor. Asemenea declarații amintesc de metoda doctorului francez Coué, care recomanda bolnavilor drept cel mai bun tratament să-și spună cu convingere: «Mă simt din ce în ce mai bine».

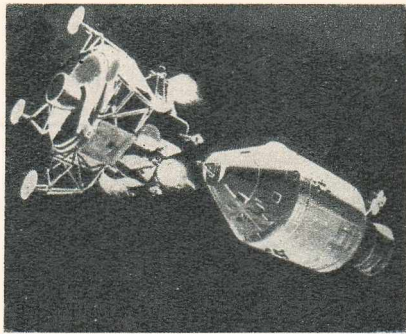
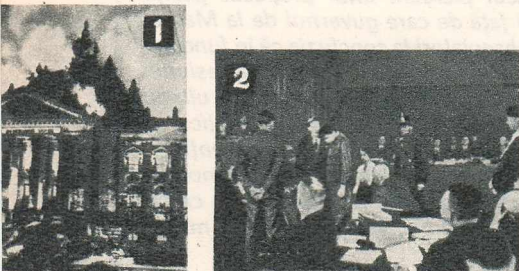
Nicolae LUPU

În timp ce aproape în întreaga Europă vremea rea își face mendele, Nisa nu s-a lipsit de tradiționalul «Carnaval al florilor».

INCENDIEREA REICHSTAGULUI

O știre, difuzată gălăgios de posturile de radio și preluată apoi amplu de ziarele berlineze, făcea cunoscut poporului german «incendierea, de către comuniști, în noaptea de 27 spre 28 februarie 1933, a palatului Reichstagului». Dintre «autori» fusese prins unul singur, un anume Marius Van der Lübbe. În proces a fost însă implicat, precum se știe, și Gheorghe Dimitrov, conducătorul Partidului Comunist Bulgar, aflat întâmplător la vremea aceea la Berlin. Autorii reali — cîțiva membri ai batalioanelor de asalt hitleriste — vor rămîne în umbră, «necunoscuți» de anchetatori. La 23 decembrie 1933 se dă verdictul în acest «cel mai monstruos proces înscenat în timpurile moderne, pentru justificarea măsurilor excepționale de prigonire a comuniștilor» — cum l-a caracterizat presa mondială. Lübbe este condamnat la moarte și executat. Zece ani mai târziu Göring însuși avea să confirme, cu cinism, că incendierea Reichstagului a fost opera hitleriștilor. Fotografia 1: incendiul. Fotografia 2: Lübbe, în timpul procesului.

«Apollo-9» și modulul lunar.

AVANPREMIERĂ LA ASELENIZARE

Ne mai despart doar cîteva zile de o nouă aventură spațială. La 28 februarie, ora 18, la Cape Kennedy va lua startul expediția «Apollo-9», avînd la bord pe cosmonauții James Mc Divitt, David Scott și Russell Schweickart. Misiunea ce le revine este destul de complicată și chiar mai riscantă decît a predecesorilor lor de pe «Apollo-8». Riscurile provin de la experimentarea, pentru prima oară în spațiul cosmic, a compartimentului special «Lem» (Lunar excursion module), la bordul căruia alți doi cosmonauți americani, Neil Armstrong și Edwin Aldrin, vor trebui să debarce, peste 5-6 luni, pe solul satelitelui nostru, în regiunea ecuatorială denumită «Marea Liniștii». Zborul «Apollo-9» este socotit ca o repetiție generală a operațiunii finale de aselenizare. În caz de reușită deplină, conducerea N.A.S.A. ar fi dispusă să renunțe la etapa următoare prevăzută pentru «Apollo-10», trecîndu-se imediat la pregătirea lansării lui «Apollo-11» spre Lună.

În cele 10 zile cît va dura apropiatul zbor cosmic, dar în special în primele 5, se vor putea urmări — uneori în direct, prin intermediul televiziunii — fazele principale ale verificării modulului de debarcare pe Lună și ale îndrăznețelor manevre pe care le vor executa cosmonauții. Cea dintîi va fi o manevră simulată de aselenizare, ce urmează a fi realizată după două ore de la lansarea lui «Apollo-9» pe o

orbită circumterestră, la peste 200 km altitudine. Cabina de comandă, ocupată de întregul echipaj, se va desprinde atunci de cel de-al treilea etaj al rachetei purtătoare de care va rămîne atașat modulul lunar. Efectuînd o rotație de 180 de grade în jurul axei proprii, cabina se va distanța la vreo 30 de metri de «Lem», pentru a reveni ulterior și a se cupla cu acesta. Întregul ansamblu se va detașa definitiv de ultima treaptă a rachetei.

La 1 martie se va produce prima trecere a cosmonauților Mc Divitt și Schweickart din cabina de zbor în «Lem», prin «tunelul» interior care le leagă. Aici vor proceda timp de cîteva ore la verificarea tuturor sistemelor sale de bord, reîntorcîndu-se apoi în cabina pilotată de Scott. Cea de-a doua vizită va fi făcută «Lem»-ului la 3 martie. De data aceasta, Schweickart, îmbrăcat într-un costum special de scafandru, va ieși în spațiu, rămînînd timp de 2 ore, ca o sentinelă, la exteriorul vehiculului lunar. El va dispune de aparatul necesar pentru controlarea poziției și pentru propulsie în vederea efectuării delicatei sale evoluții în spațiu.

Una dintre cele mai temerare manevre va avea loc la 4 martie, cînd cei doi ocupanți ai «Lem»-ului se vor despărți de cabina lui Scott și, acționînd motorul de ascensiune, vor evolua în jurul acesteia, pentru a se distanța apoi la vreo 170 de km. După 6 ore ei vor regăsi pe Scott, efectuînd rendez-vous-ul între cele două vehicule. Cei doi cosmonauți se vor întoarce definitiv în cabina de comandă «Apollo-9».

Filmul zilelor următoare nu mai prezintă secvențe senzaționale, iar înapoiera lui «Apollo-9», amerizarea, la 9 martie, în Marea Caraibilor și recuperarea echipajului beneficiază de experiența cîștigată cu prilejul zborului lui «Apollo-8».

„O VIZITĂ DE LUCRU“

Ce va însemna perioada «postvietnameză» pentru politica externă a Statelor Unite? Se pare că diverșii comentatori occidentali au și început să primească unele indicii despre modul în care va evolua politica externă a S.U.A. după încheierea păcii în Vietnam. Astfel, anunțarea oficială a turneului pe care președin-

tele Nixon îl va întreprinde în cîteva europene — Belgia, Anglia, R.F.G., Franța — precum și data la care este văzut acest turneu vest-european (cîțîn timp înainte de aniversarea N.A. au fost considerate drept semne ale vrei reorientări spre Europa a politicii S. în următorii ani.

Deși caracterizat ca «o vizită de lu de către însuși președintele Nixon, ca o «misiune de explorare simbo de către cunoscutul comentator ame James Reston, turneul proiectat a semnificație ce nu poate scăpa nim. Mai întîi, faptul că una din etapele anu — cea mai lungă de altfel — ale vizit Europa a fost aleasă în capitala franc Unele ziare pariziene consideră ace ca un semn al dorinței președintelui N de a îmbunătăți relațiile dintre St. Unite și Franța. De asemenea, nu a tr neobservat de către comentatorii de p faptul că alegînd Parisul ca ultim pe în Europa, președintele Nixon a făcu gest de curtoazie față de președii De Gaulle, lăsînd să se înțeleagă aceasta că îi va împărtăși concluzii care a ajuns la sfîrșitul turneului. Ce diplomatice pariziene arată că Nixo De Gaulle vor aborda printre alte probl pe aceea a Vietnamului, precum și c ofensivei diplomatice britanice îndreț în direcția înlăturării opoziției fran față de intrarea Angliei în Piața com Firește că nici problema Orientului A piat nu va fi uitată, cu atît mai mult c recent, purtătorul de cuvînt al Depi mentului de stat arăta că «guvernul S. a făcut cunoscut guvernului france, este dispus, în principiu, să exami favorabil o reuniune a reprezentan la O.N.U. ai Franței, Uniunii Sovie Angliei și S.U.A.». Faptul că vizita p dintelui american va avea loc în aj aniversării N.A.T.O. — cu care ocazi Washington se va ține o reuniune mini rială — a permis unele speculații pri posibilitatea ca președintele Nixon încerce să determine Franța să-și as o contribuție mai mare în cadrul NA

Sintetizînd mobilurile proiectatei v cotidianul gaullist «La Nation» scrie «dialogul cu Europa are în ochii Ame o prioritate pe care aceasta n-a ascu niciodată. Nu mai este însă un secret p tru nimeni — conchide ziarul — că n administrație americană ar vrea să nească cu dreptul în ceea ce privi raporturile sale cu țările vest-europe

Gh. MAI

COMPUTER

● Se apreciază că producția de cafea a Etiopiei va atinge în acest an cifra-record de 200 000 tone.

● Capitalul american pătrunde masiv în industria și băncile Angliei, controlînd în prezent 10% din industrie, 24 de bănci numai în Londra și 18% din totalul investițiilor în economia britanică.

● Deficitul balanței turistice a Suediei a crescut într-un răstimp de 10 ani de la 20 la 240 milioane dolari. Se apreciază că situația s-ar datorata atracției crescînde pe care o exercită asupra suedezilor sudul însořit.

● Potrivit unor date recent publicate, anul trecut prețurile au crescut în Japonia cu 5,5% față de nivelul maxim atins în 1967. Guvernul a anunțat oficial că pentru anul acesta este de așteptat ca ele să se ridice cu încă cel puțin 5%.

● Partidul național-democrat, organizație politică de extremă dreaptă din R.F. a Germaniei, a anunțat că intenționează să cheltuiască în actuala campanie electorală 10 milioane mărci. Cea mai mare parte a acestei sume provine de la marile monopoluri ale țării.

● Flota petrolieră mondială și-a sporit capacitatea în 1968 cu 13,6% — circa 16 000 000 tone — atîngînd la începutul anului în curs o capacitate totală de 133 895 355 tone.

CRONICA DE TREI SECADE

CORNEILLE ȘI HARAKIRI

În timp ce Academia franceză discută îndelung dacă să accepte sau nu adjectivul «cornelian», Matsutaro Imai — paznic la muzeul de artă modernă din Kyoto — căuta un loc în parkingul Cîmpiiilor Elizee, sau cum le zice în niponă. Ce-o să iasă din faptul că în limba franceză adjectivul «cornelian» are drept de existență garantat de nemuritori — nu știu. Noi, din liceu am învățat că în teatrul lui Corneille conflictul cornelian e între datorie și pasiune și că la Corneille datorie învinge pasiunea. La Racine e vice-versa. N-aș putea spune că am tăiat toate nodurile gordiene știînd de mic copil se-i acela «conflict cornelian». Totdeauna termenii cornelieni mi s-au părut prea abstracți. Dar Matsutaro Imai, om la 55 de ani, tată de copil, și-a făcut harakiri pentru că cineva a furat din muzeu pe care-l păzea un tablou Toulouse Lautrec («Marcelle»), împrumutat japonezilor de muzeul francez din

Albi. Ministrul japonez al culturii a făcut un apel prin radio ca hoțul să predea tabloul: «Chipul Japoniei se va întuneca dacă «Marcelle» nu e găsită». Hoțul s-a făcut că n-aude, Imai — departe de academi, de Corneille — și-a făcut harakiri pentru a salva onoarea sa și a Japoniei. E un gest mai profund decît gîndirea unei academii. Un gest care anunță că oamenii intrați în era concretului nu mai vor să dea înapoi. Nu se mai moare din abstracții; abstracțiile, oricît de nobile, nu mai satisfac, nu mai decid destine. Harakiri pentru că ai pierdut un tablou modern. Onoarea, datorie, pasiunea țînesc din concret și se întorc în concret, ca țărîna din țărînă. Nimeni nu mai consumă mit uns pe abstracții. Gîndul morții fuzionează cu concretul — ar trebui să tremurăm în fața acestei fuziuni, ca în cazul celei atomice.

CALOMNIEREA TIMPULUI

«În regiunea X, timpul nu lucrează pentru pace... În oceanul Y, timpul nu favorizează pacea...» «În pustiu Z și mlaștinile W, timpul degradează pacea între...» Am început să vorbim urît despre timp, cred că se încearcă compromiterea

lui. Pînă acum — pe drept sau nu — timpul era o noțiune blindă, mîngietoare, așa cum se spunea din bătrîni: «Iasă, dragă, timpul vindecă toate», «timpul închide toate rănile», «timpul e cea mai bună soluție». De unde vindeca și cicatriza — acum, timpul pare un tip întunecat, antipatic, un afurisit din filmele cu gangsteri și cow-boy, un de ăla care desface noaptea buloanele căilor ferate pe unde urmează să treacă vesele și chiuind locomotivele păcii — de ce? Cînd și-a luat timpul angajamentul să lucreze pentru pace? În care ședință s-a pronunțat dînsul în acest sens? Cînd ne-a spus el: «dragi prieteni, m-apuc eu să lucrez pentru pace, ca dv. să vă vedeți liniștiți de războaiele dv.»? Niciodată, iar dacă deschidem orice carte de istorie — singurele dovezi prin care acest personaj impenetrabil a lăsat să-i scape cite o idee, cite o vorbă — vedem că totdeauna a fost invers: pacea trebuia să-l favorizeze, păcile trebuiau să lucreze pentru el, ca fetele regelui Lear, și tot ca acele fete — cînd ne-a fost mai rău — păcile l-au lăsat pe drumuri. Căci ca și Lear, timpul e bătrîn, foarte bătrîn, nu mai poate lucra nicicum, pentru nimeni, vorbește din ce în ce mai greu și așa vrea să vadă ce vor spune ziarele și diplomații cînd bătrînul va fi lovit de ultima apoplexie.

Radu COSAȘU